

Θερμαϊκός Κόλπος

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

Το παρόν έντυπο τυπώθηκε στην πόλη της Θεσσαλονίκης τον Μάρτιο του 2008 και διατίθεται χωρίς αντίτιμο. Τσαβδάρογλου Χάρης

■ **περιεχόμενα** ■

1. Εισαγωγή	σελ.3
2. Ο μύθος της αειφόρου ανάπτυξης	σελ.5
3. Αειφόρος ανάπτυξη και καθεστώς εκτάκτου ανάγκης στη Θεσσαλονίκη	σελ. 35
4. Η προφητεία - καλοκαίρι 2057	σελ. 51
5. Σαμποτάζ στη Θεσσαλονίκη - Δρόμοι των τραγουδιών και των εργολάβων	σελ. 55
6. Το πείραμα της ανατολικής Θεσσαλονίκης - Πύλη διασκέδασης ή πύλη εργασιακού μεσαίωνα	σελ. 71
7. Παραλία Θεσσαλονίκης - Ένα εξάισιο ναυάγιο	σελ. 87
8. Τα πλήθη ενάντια στην αυτοκρατορία - Κοινωνικές εξεγέρσεις στη Θεσσαλονίκη	σελ. 101

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έντυπο πρόκειται για συλλογή 8 κειμένων που δημοσιεύθηκαν από το 2005 έως το 2007 στην αντιεξουσιαστική επιθεώρηση Black Out στο κοινωνικό εργοστάσιο (www.blackout.gr). Το πρώτο κείμενο «*Ο μύθος της αειφόρου ανάπτυξης*» εξετάζει τις μεταμορφώσεις των μοντέλων ανάπτυξης, επιδιώκει να ιχνηλατήσει τις αντιφάσεις και τους μύθους της αειφόρου ανάπτυξης εστιάζοντας στην Ελλάδα και ειδικότερα εξετάζει το ενδεχόμενο εισαγωγής της Θεσσαλονίκης τα επόμενα χρόνια σε περίοδο εκτάκτου ανάγκης λόγω των μεγάλων αναπτυξιακών έργων. Έπειτα ακολουθεί το κείμενο «*Σαμποτάζ στη Θεσσαλονίκη*» το οποίο επιδιώκει να ψηλαφίσει και να συνθέσει το ιστορικό νήμα των πολεοδομικών μετασχηματισμών της πόλης τον τελευταίο αιώνα. Το κείμενο «*Το πείραμα της Ανατολικής Θεσσαλονίκης*» εξετάζει το φαινόμενο της ανάδυσης εμπορικών υπερκέντρων στην Ανατολική Θεσσαλονίκη και την σύνδεσή τους με την πολεοδομική ανάπτυξη της περιοχής, την επισφάλεια ως συνθήκη εργασίας και την κατανάλωση ως μοντέλο παραγωγής νοημάτων. Το κείμενο «*Παραλία Θεσσαλονίκης, ένα εξάισιο ναυάγιο*» μελετά την ιστορική, πολεοδομική, κοινωνική εξέλιξη της παραλίας από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι την σημερινή απειλή της από την υποθαλάσσια αρτηρία. Τέλος το κείμενο «*Τα πλήθη ενάντια στην αυτοκρατορία*» πρόκειται για μια σύντομη ιστορική καταγραφή των σημαντικότερων κοινωνικών και ταξικών εξεγέρσεων στην πόλη από την ίδρυσή της έως σήμερα.

Αφορμή για την συγγραφή των κειμένων αποτέλεσαν οι αντιεξουσιαστικές τροπικότητες της πόλης των τελευταίων ετών. Πρόκειται για κείμενα που γεννήθηκαν, ζυμώθηκαν, μορφοποιήθηκαν μέσα από κινηματικές διαδικασίες, συζητήσεις και δράσεις. Δεν διεκδικούν τόσο να δώσουν απαντήσεις όσο να γεννήσουν ερωτήματα, είναι γι' αυτό ανοιχτά στην κριτική και στόχος τους είναι η συμβολή στη δημιουργία ενός δημόσιου διαλόγου γύρω από ζητήματα της πόλης.

Ευχαριστώ θερμά τους συντρόφους από τις ομάδες πειρατές της παραλιακής, την ομάδα ενάντια στην επισφάλεια, την κατάληψη Φάμπρικα – Υφανέτ και φυσικά όλες και όλους όσους στηρίζουν την προσπάθεια του Black Out

Τα κείμενα κινούνται ενάντια σε κάθε μορφή πνευματικής ιδιοκτησίας, η αναπαραγωγή μέρους ή ολόκληρου κειμένου είναι όχι μόνο ελεύθερη αλλά και επιθυμητή, με την προϋπόθεση ότι αυτή δε θα χρησιμοποιηθεί από καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης.

Ο μύθος της αειφόρου ανάπτυξης

δημοσιεύθηκε στο Black Out τεύχος νο 10 Δεκέμβριος 2007

Θυμίζει σχιζοφρένεια αυτό που ζει ο πλανήτης τους τελευταίους μήνες: ο μισός κόσμος πεθαίνει από τις πλημμύρες κι ο άλλος μισός από τη δίψα. Οι πλημμύρες έπνιξαν τη Γερμανία και τη Γαλλία, και οι υψηλότερες θερμοκρασίες των τελευταίων 22 ετών στη Μεσόγειο στοίχισαν τη ζωή σε 220 άτομα, 300.000 έμειναν άστεγοι από καταρακτώδεις βροχές στη Βόρεια Κορέα, οι μουσώνες στοίχισαν τη ζωή σε 4.000 ανθρώπους στην Ινδία, την ίδια στιγμή η έρημος της Νεβάδα επεκτείνεται απειλητικά και στην Ιαπωνία θρηνούν νεκρούς από τον καύσωνα.

Ταυτόχρονα, σε Πελοπόννησο, Πάρνηθα, Πήλιο, Εύβοια εστίες φωτιάς ξεσπούσαν καθημερινά σε ένα εφιαλτικό καλοκαίρι που όμοιό του δεν ξανάδε η χώρα. Τόποι απίστευτης ομορφιάς εξαφανίστηκαν. Σε τέτοιες στιγμές απόγνωσης τα media και οι πολιτικοί υποκριτικά κόπτονται για το τις πταίει και επιδίδονται σε ένα θέατρο εντυπώσεων με αποδιοπομπαίους τράγους, από μηχανής θεούς και πόντιους πιλάτους, προσπαθώντας να αντλήσουν πολιτική υπεραξία από το θάνατο και να στρέψουν την κατακραυγή σε ανώδυνες οδούς.

Συγχρόνως, εδώ και μια δεκαετία μεγάλα έργα τρυπάνε βουνά, μετακινούν ποτάμια και χτίζουν τσιμεντένια τείχη κατά μήκος του παραλιακού μετώπου της χώρας. Παράλληλα, εδώ και μια πενταετία καταστρώνεται το νομικό οπλοστάσιο της αειφόρου ανάπτυξης που θεσμοποιεί και κατοχυρώνει μια άνευ προηγουμένου καταστροφή και λεηλασία του φυσικού περιβάλλοντος στο όνομα της βιωσιμότητας των φυσικών πόρων για τις μελλοντικές γενεές. Αλλά εδώ και μια πεντηκονταετία η ιδεολογία της ανάπτυξης ενσωματώθηκε στο φαντασιακό των πληθυσμών ως ο μόνος αδιαφιλονίκητος δρόμος για την ευτυχία και την ατομική ευημερία. Τους επόμενους μήνες στην Ευρύτερη Περιοχή της Θεσσαλονίκης θα συντελεστεί μια άνευ προηγούμενου ριζική μεταστροφή, καθώς μεγάλα αναπτυξιακά έργα αλλάζουν και διευρύνουν ανεξέλεγκτα τα ποιοτικά και ποσοτικά όρια του αστικού τοπίου. Σε τέτοιες στιγμές απόγνωσης είναι κρίσιμο το άνοιγμα μίας συνολικής συζήτησης για το αναπτυξιακό μοντέλο και το οικολογικό ζήτημα.

καλοκαίρι 2007

δίπλα φωτογραφία

δορυφορική εικόνα με τις πυρκαγιές στην Ελλάδα

κριτική στην ανάπτυξη

βιώσιμη – αειφόρος – άγρια – διαρκής – βίαιη - αποανάπτυξη – οικοανάπτυξη

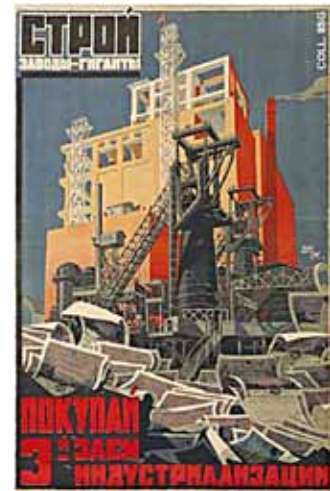
Υπάρχουν λέξεις που συγκροτούν πόλους, που έλκουν ακατανίκητα το ετερογενές και το συνθέτουν ανάγοντάς το αβίαστα στο ομογενές και στο απλό. Μια τέτοια λέξη, είναι η «ανάπτυξη», η οποία δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από τις λέξεις αύξηση, εξέλιξη, ωρίμανση: υποδηλώνει πάντοτε μια ευνοϊκή αλλαγή, ένα άλμα από το κατώτερο στο ανώτερο, από το απλό στο σύνθετο. Η ανάπτυξη φιλοδοξεί να ερμηνεύσει τα μυστήρια, να λύσει τους γρίφους, να καταργήσει τα ερωτήματα.

Στις αρχές του περασμένου αιώνα, μετά την εποχή της αποικιοκρατίας, κυριάρχησε ο μύθος ότι όλα τα κράτη της γης ταξίδευαν τον ίδιο δρόμο ή ανέβαιναν την ίδια σκάλα της προόδου (στάδια ανάπτυξης). Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ήταν ο μετρήσιμος και αναμφισβήτητος δείκτης ευτυχίας. Η οικονομική ισχύς υλοποίησε επί του εδάφους την ουτοπία μεταφρασμένη σε εμπορεύματα και εισοδήματα. Οι κοινωνίες δεν είχαν παρά να συμμορφωθούν με τις επιταγές της θεωρίας των σταδίων. Η θεωρία της ανάπτυξης βλέπει μια ιστορική γραμμικότητα όπου τα εξελικτικά στάδια είναι συνάρτηση του χρόνου. Τα στάδια της ανάπτυξης είναι η απόληξη της ιστορικότητας του Ένγκελς αλλά και η εκσυγχρονισμένη έκδοση της δαρβινικής εξέλιξης, της διαδοχής των τρόπων παραγωγής του Μαρξ, της προόδου του Διαφωτισμού. Ο άνθρωπος νιώθει ήδη από την Αναγέννηση ότι βρίσκεται στο επίκεντρο της εξέλιξης, η κοινωνία υποτάσσει τη φύση και κυριαρχεί επί αυτής. Η ισορροπία της φύσης τίθεται σε παρένθεση, τα οικοσυστήματα ανατρέπονται, η βιολογική σφαίρα υποτάσσεται στην οικονομική.

Ωστόσο, η έννοια της ανάπτυξης ήταν εξαρχής κυρίως μια ιδεολογική κατασκευή, και για να εγκαθιδρυθεί επινόησε παράλληλα τον αντίποδά της, την ιδεολογία της υπανάπτυξης, της φτώχειας. Ο πλανήτης μετατρέπεται σε ενιαίο γεωοικονομικό χώρο και η υπανάπτυξη προβάλλει ως διανοητική κατασκευή που προηγείται χρονικά της ανάπτυξης – έχει νόημα μόνο αφού ορισθεί και κυριαρχήσει στο πεδίο των ιδεών η ανάπτυξη. Με ένα περίεργο δε παιχνίδι του διαλεκτικού λόγου, αυτό συμβαίνει και στην πραγματικότητα: η υπανάπτυξη έπεται χρονικά της ανάπτυξης σε όλα τα σημεία του πλανήτη, αποτελεί συνέπειά της. Έτσι η φτώχεια άνησε στη σκιά του πλούτου. Σε καμία περίπτωση η υπανάπτυξη δεν προηγήθηκε της ανάπτυξης: εφευρέθηκε ή κατασκευάστηκε από τους φορείς της. Δημιουργείται η φτώχεια των άλλων, άποψη ενισχυμένη από μια λανθασμένη υπόθεση ότι οι κοινωνίες που βλέπουμε σήμερα ως εξαθλιωμένες και λιμοκτονούσες ήταν έτσι ανέκαθεν, μάλλον δεν ήταν έτσι ουδέποτε. Εντούτοις η ιδεολογία της ανάπτυξης μας επιβάλλει να βλέπουμε τους άλλους ως στα-

Ρωσία: προπαγανδιστική αφίσα για τα πενταετή αναπτυξιακά προγράμματα

Ρωσία: βοηθήστε μας να χτίσουμε γιγαντιαία εργοστάσια

ΗΠΑ: η αμερικάνικη απάντηση παραγωγή

δίπλα φωτογραφία
METROPOLIS: η βιομηχανική δυστοπία

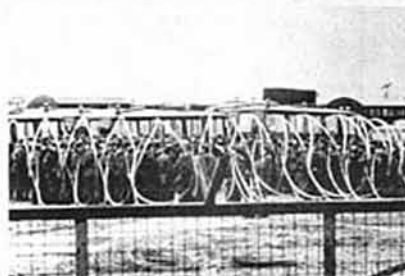

**Kein KKW
in Brokdorf!**

**Brokdorf:
Der
Polizeistadt
in Aktion**

Brokdorf: „Soviel Brutalität gab's noch nie!“

Bürgermeister von Wewelsfleth zur Polizei-Aktion

Δράσεις ενάντια στην κατασκευή του πυρηνικού σταθμού στο Μπρόκντορφ στα νότια του Έλβα κοντά στο Αμβούργο. Για περίπου μια δεκαετία από τις αρχές του 70 έως το 1986 δεκάδες χιλιάδες διαδηλωτές από Γερμανία αλλά και όλη την Ευρώπη κατέστρεφαν τους φράχτες και καταλάμβαναν τα εργοτάξια ενός από τους μεγαλύτερους πυρηνικούς σταθμούς στην Ευρώπη.

1. Harlem Brudland Πρωθυπουργός της Νορβηγίας και πρόεδρος της Παγκόσμιας Επιτροπής για το περιβάλλον και την ανάπτυξη που παρέδωσε την αναφορά της στην γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

2. sustainable: αρχικά αποδόθηκε στα ελληνικά με τον όρο αυτοσυντηρούμενη

τικούς και ομοιομορφους, οι εξαθλιωμένες μάζες της Βομβάης, οι λιμοκτονούντες του Λάγος και τα υποβαθμισμένα γκέτο των δυτικών μητροπόλεων σύμφωνα με αυτήν την άποψη ήταν πάντοτε έτσι και όλοι τους οι όμοιοι είναι έτσι. Στην πραγματικότητα η εξαθλίωση είναι νεαρότατη, πρόκειται για την άλλη όψη του νομίσματος της προόδου.

Ωστόσο, με το τέλος του β' παγκόσμιου πολέμου, περνώντας από μισό αιώνα απρόσκοπτης και διαρκούς ανάπτυξης, ήταν πλέον φανερή η ανεπανόρθωτη καταστροφή του περιβάλλοντος. Έτσι τη δεκαετία του '70 τα αυτόνομα κινήματα σε Ευρώπη και Αμερική θέτουν με δυναμικό τρόπο τα οικολογικά ζητήματα αμφισβητώντας και σαμποτάροντας έμπρακτα το καπιταλιστικό μοντέλο ανάπτυξης. Άμεσες δράσεις, μαζικές πορείες δεκάδων χιλιάδων διαδηλωτών, καταλήψεις, σαμποτάζ και συγκρούσεις σε εργοτάξια πυρηνικών εργοστασίων, αγώνες ενάντια στην αποδάσωση και την καταστροφή βιοτόπων, ενάντια στην επέκταση αεροδρομίων, αυτοκινητοδρόμων και μεγάλων έργων υποδομής. Ακόμα, μέσα στις μητροπόλεις ξεπηδούν κινήματα καταλήψεων σπιτιών ενάντια στις γενικευμένες αναπλάσεις και τις πολιτικές γης. Ταυτόχρονα σπάνε οι διαχωρισμοί μεταξύ πολιτικού και προσωπικού και η «επανάσταση της καθημερινής ζωής» μπαίνει στο επίκεντρο των κινήματων. Μεταξύ άλλων, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, χορτοφαγία, ανακύκλωση, ποδήλατα, κομποστοποίηση, βιολογικές καλλιέργειες γίνονται καθημερινότητα για χιλιάδες νέους στα κατειλημμένα εδάφη των δυτικών μητροπόλεων. Φαίνεται λοιπόν να κλονίζεται η κοινωνική νομιμοποίηση του μεταπολεμικού αναπτυξιακού μοντέλου, και τα επόμενα χρόνια οι οικολογικές ιδέες θα βρουν γόνιμο έδαφος στα μικρομεσαία κοινωνικά στρώματα των δυτικών κοινωνιών, το περιβάλλον και η ποιότητα ζωής των οποίων είχε υποβαθμιστεί δραματικά. Θα ακολουθήσει στις αρχές της δεκαετίας του '80 σημαντική μερίδα νέων επιστημόνων που κατήγγειλαν την άγρια καπιταλιστική ανάπτυξη και προειδοποιούσαν ότι σύντομα ο πλανήτης πρόκειται να αντιμετωπίσει κρίση βιωσιμότητας.

Η απάντηση στην οικολογική και αναπτυξιακή κρίση δίνεται το 1987 με την έκθεση Brudtland¹ του ΟΗΕ που φιλοδοξεί να προσδώσει νόημα σε μια νέου τύπου ανάπτυξη με οικολογικό προσωπείο και την ονομάζει βιώσιμη ανάπτυξη². Η «επιτροπή σοφών» επιβεβαιώνει τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη και κουνά απειλητικά το δάκτυλο λέγοντας πως εάν επιμείνουν οι παρούσες τάσεις οικονομικής δραστηριότητας, η ανθρωπότητα και ο έμβιος κόσμος δεν έχουν καμία ελπίδα. Αλλά ταυτόχρονα με τις παραπάνω απειλές, η επιτροπή είχε έτοιμη την απάντηση. Η βιώσιμη ανάπτυξη θα δώσει τη λύση στα παγκόσμια προβλήματα, λέει και κλείνει πονηρά το μάτι σε όσους διεκδικήσουν μερίδιο από την νέου τύπου ανάπτυξη. Βιομήχανοι και συνδικάτα, εργοδότες και εργαζόμενοι, όλοι μπορούν, «αρκεί να προσέξουν» για να αποφευχθούν οι υπερβολές της

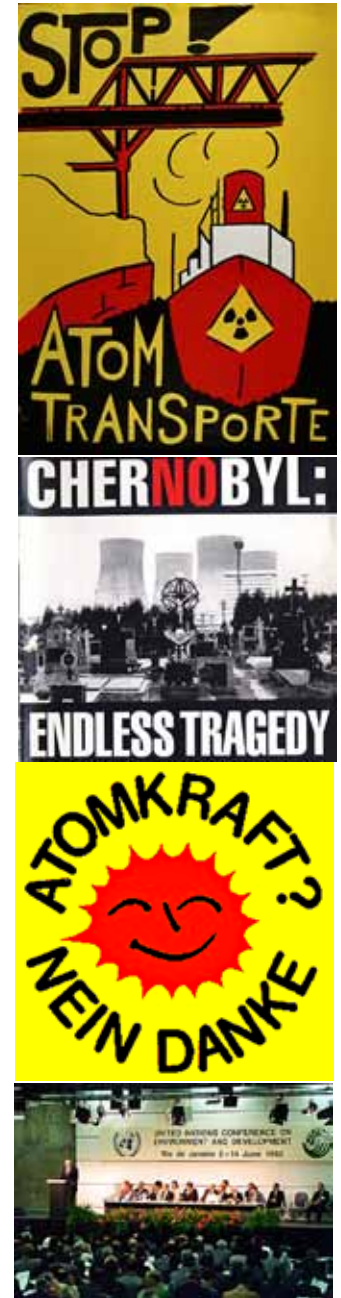

Ναζιστική προπαγανδιστική αφίσα: ψωμί και εργασία διαμέσω του εθνικοσοσιαλισμού

μεταπολεμικής περιόδου. Υπάρχει θέση για όλους στον κοινό μας πλανήτη, αρκεί να ασπασθούν την νέα μαγική έννοια: «sustainable development». Φτάνουμε λοιπόν στο καρναβάλι ή αλλιώς Συνδιάσκεψη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη τον Ιούνιο του 1992 όπου χειροκροτήθηκε πως έκλεισε η ιστορική περίοδος της «εποχής της ανάπτυξης» για να περάσουμε στην νέα εποχή της «βιώσιμης ανάπτυξης».

Η ιστορία είναι γνωστή. Κάθε φορά που η αναπτυξιακή ιδεολογία υφίσταται έντονη κριτική με βάση τα αρνητικά της αποτελέσματα, το περιγράμματά της διαστέλλεται ώστε να συμπεριλάβει άγνωστες μέχρι εκείνη τη στιγμή ποιότητες. Έτσι της έχουν προσδοθεί κατά καιρούς διάφορα κοσμητικά επίθετα όπως «εναλλακτική», «δίκαιη», «ήπια», και πλέον «βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη». Με τους όρους αυτούς επιχειρήθηκε να συμβιβαστούν τα ασυμβίβαστα: να επεκταθεί η ανάπτυξη ώστε να συμπεριλάβει έθνη, φυλές και κοινωνικές τάξεις απανταχού της γης, να γίνει «συμβατή με τη περιβαλλοντική προστασία», να πάψει να αναλώνει τους φυσικούς πόρους, να γίνει διαρκής, βιώσιμη και αειφόρος, ανεξάρτητα από γεωγραφικούς, γεωφυσικούς, κοινωνικούς, κλιματικούς και άλλους περιορισμούς. Στην πραγματικότητα, η ανάπτυξη είναι και σήμερα αυτό που ήταν πάντοτε: συσσώρευση και αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Βέβαια λαμβάνεται πλέον υπό όψιν και η οικολογική διάσταση: «δεν υπάρχει ανάπτυξη χωρίς βιωσιμότητα και δεν υπάρχει βιωσιμότητα χωρίς ανάπτυξη». Η ιδεολογία της ανάπτυξης εμφανίζεται λοιπόν αποκαθαρμένη από όλες τις κατηγορίες των οικολογικών κινήματων, έτοιμη να αντεπιτεθεί. Διεθνείς οργανισμοί, υπουργεία και πολυεθνικές συναγωνίζονται για τη χρήση της μαγικής έννοιας. Τα άτια χλιμιντρίζουν ανυπόμονα, καθώς ένας νέος κύκλος κεφαλαιοποίησης της φύσης θα αντιμετωπίσει όλα τα δεινά. Αρκεί να προφέρεις τη λέξη «sustainable». «Όταν συνειδητοποιήσουμε ότι μπορούμε να βγάλουμε φράγκα καθαρίζοντας το περιβάλλον θα το κάνουμε». Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι λοιπόν μια ιδιοφυής έννοια. Καταφέρνει να υποσχεθεί καταστροφή του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα θεραπεία των κακών της παραδοσιακής ανάπτυξης. Η βελτιστοποίηση της καταστροφής αποτελεί τον μοναδικό τρόπο να γίνει η ανάπτυξη βιώσιμη. Οι τοπικές κοινότητες καλούνται επειγόντως να υιοθετήσουν τον πιο πάνω ρασιοναλισμό, βελτιστοποιώντας την αποδάσωση, τη διάβρωση, την απώλεια γενετικής ποικιλότητας. Όλοι επιχειρούν να βρουν αυτό το βέλτιστο σημείο μέχρι το οποίο η καταστροφή της φύσης είναι επιτρεπτή!

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μια ακόμα προσδοκώμενη επιτυχία του νέου όρου ήταν ότι ο εξωραϊσμός της ανάπτυξης με τον έννοια της αειφορίας ήρθε να υποκαταστήσει ιδεολογήματα που ξόφλησαν τους λογαριασμούς τους. Τείνει κυρίως να υποκαταστήσει την έννοια της οικοανάπτυξης και υπερβαίνει την «ισόρροπη», «κοινωνικά δίκαιη», «οικολογικά αποδεκτή». Όλες αυτές οι έννοιες

BROKDORF

VERANSTALTUNG:
 Information u. Diskussion **21. APRIL 1900**
 Hamburg – Haus – Eimsbüttel (Doormannsweg)

WAS IST KRIMINELL? ATOMKRAFTWERKE BAUEN- ODER SIE VERHINDERN?

Leberanfällig: Strom für den ersten Augenblick.

Kindertod durch Harrisburg?

**WIR KÄMPFEN FÜR DAS LEBEN
 AUS UNSERER VERZWEIFLUNG WIRD WUT
 UND KRAFT UND WIDERSTAND!**

KJW IJET

7. JUNI
BROKDORF

Harrisburg ist überall!

Stillegung aller Atomanlagen!

21.4. in Brunsbüttel
 Kundgebung und Demonstration

14 Uhr Treffen am Brunsbüttel-See 14 Uhr Kundgebung am Brunsbüttel-See
 Hamburger AKW Gogger-Treffen 10 Uhr Heiligengraben (Glaschauen)

BUU-Hamburg und BUNTE LISTE-Wehrt Euch

**Sonntags gegen
 Atom- und Militäranlagen**

GENANKERSTEN

HAMM-ZENTROP

MÜLHEIM-KÄRLICH

BRUNSBÜTTEL

UAG

Hannau

Zentrum der Atomindustrie?

AStA
 Info-Veranstaltung im Hörsaal II **11.12.84** 20 Uhr Uni Frankfurt

αφίσες από το αντιπυρηνικό κίνημα στη Γερμανία τις δεκαετίες 70-80

A Rising Tide For Climate Justice

Wish you were here?

No one can hide from climate change!

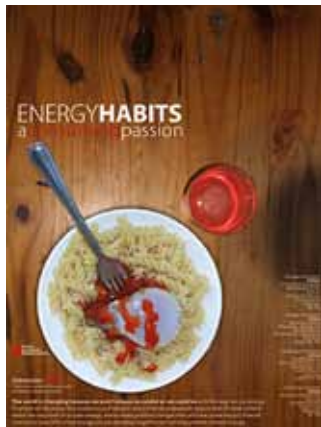
The Camp for Climate Action

August 14th to 21st 2007
www.climatecamp.org.uk

επιχειρήθηκε κατά καιρούς να χρησιμοποιηθούν ως άλλοθι για την βαρβαρότητα της αναπτυξιακής διαδικασίας, τις οικολογικές καταστροφές και την κοινωνική αποδιάρθρωση. Σήμερα, η έννοια της αειφορίας συμπεριλαμβάνει μια σειρά από «πράσινες αρχές» με βάση τις οποίες η προηγούμενη ανάπτυξη κρίνεται ως διαρκής –βίαιη και άγρια–, ενώ τώρα θα περάσουμε σε μια εποχή φιλική στο περιβάλλον. Βασικές αρχές το τρίπτυχο Οικονομική Ανάπτυξη – Κοινωνική Δικαιοσύνη – Προστασία του Περιβάλλοντος, και οι αντίστοιχες επιδιώξεις για διεθνοποίηση και χωρική συνοχή, ανταγωνιστικότητα και καινοτομία, ισότητα ευκαιριών και κοινωνική συνοχή, οικολογική ισορροπία και ποιότητα ζωής.

Ταυτόχρονα, βρισκόμαστε στην εποχή που παρακαμάζει η κινηματική διάσταση του οικολογικού χώρου, πολλά στελέχη του επαγγελματοποιούνται καταλαμβάνοντας κρατικές θέσεις και η θεσμοποίησή του φτάνει στο σημείο που αρκετά πράσινα κόμματα συμμετέχουν σε κυβερνητικούς συνασπισμούς. Το πολιτικό κατεστημένο αγκάλιασε λοιπόν τον νέο όρο στερώντας τον από το πρωταρχικό του νόημα: την οικολογική σταθερότητα. Σήμερα, ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη δεν διακυβεύει την ουσία της αναπτυξιακής λογικής αλλά την εμπλουτίζει. Ο πράσινος καπιταλισμός, συνδυάζοντας καινοτομία και αφομοίωση των οικολογικών αιτημάτων, και προσθέτοντας στην ανάπτυξη κοσμητικά επίθετα, μοιάζει ο αδιαμφισβήτητος νικητής. Ωστόσο, το γεγονός ότι το οικολογικό λεξιλόγιο απόκτησε σταδιακά κυρίαρχη θέση αυτοαναϊρείται από τη στιγμή που το επαναστατικό του κήρυγμα απορρίπτεται.

Κυβερνήσεις, συνδικάτα, το επιστημονικό και βιομηχανικό λόμπι υιοθετούν το οικολογικό λεξιλόγιο κάνοντάς το κιμά στα αδηφάγα δόντια ενός τροχού που επιμένει να περιστρέφεται. Έτσι, ενώ η βιομηχανία έβλεπε μέχρι τώρα το περιβάλλον ως ένα ενοχλητικό εμπόδιο για την πραγμάτωση κερδών, σήμερα αντιλαμβάνεται ότι μπορεί να αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό μιας νέας τεχνολογικής επανάστασης. Υβριδικά πράσινα αυτοκίνητα, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινη τεχνολογία, έξυπνες οικολογικές συσκευές, και η οικολογική βιομηχανία στην Ε.Ε. αυξάνεται κατά 8% κάθε χρόνο.

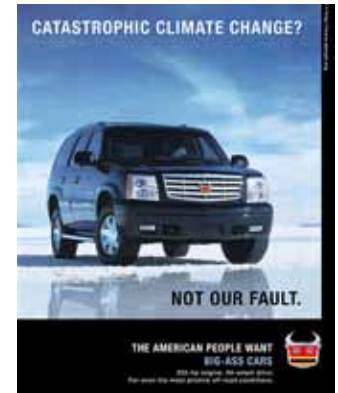
Ταυτόχρονα, η αφομοίωση των οικολογικών αιτημάτων προχωράει σε μεταμοντέρνες εκδοχές. Οι μεγαλύτερες εταιρείες «πρασινίζουν» την κοινωνική τους πολιτική: η Virgin συνδράμει με 3 δισ. δολάρια στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η Wal-Mart αντικαθιστά τον στόλο των αυτοκινήτων της με υβριδικά και διανέμει 60.000 ηλεκτρικούς λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης στους εργαζόμενούς της, η IKEA θέτει ως στόχο τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την ηλεκτροδότηση των καταστημάτων της ως το 2012, η πετρελαϊκή Royal Dutch Shell ανακοινώνει επενδύσεις στην αιολική και την ηλιακή ενέργεια και η BP έβαλε τον ήλιο στο εμπορικό της σήμα. Οι πωλήσεις βιολογικών προϊόντων γνωρίζουν αλματώδη αύξηση και ο οικοτουρισμός γίνεται η νέα

βαριά αλλά και έξυπνη βιομηχανία των δυτικών μεσογειακών χωρών. Τέλος, οι παλαιές οικοκοινότητες των ριζοσπαστών αναρχοοικολόγων μοιάζουν γραφικές μπροστά στις οικολογικές μεταπόλεις του 21ου αιώνα. Το 2010 θα είναι έτοιμη η πρώτη οικολογική πράσινη πόλη στον πλανήτη η οποία θα μπορεί να φιλοξενήσει 500.000 «οικολογικούς κατοίκους» στην Κίνα του «πράσινου δρόμου» και των «πράσινων ολυμπιακών», αλλά και των μεγαλύτερων οικολογικών εγκλημάτων και των 50.000 κοινωνικών συγκρούσεων μόνο για το 2006 με αφορμή περιβαλλοντικά προβλήματα. Έως το 2020 αναμένονται 30 παρόμοιες πόλεις σε όλο τον κόσμο.

Θα ακολουθήσουν, τέλος, η ενεργοποίηση του πρωτοκόλλου του Κιότο (2005) που θα απαντήσει στο εάν ο καπιταλισμός μπορεί να γίνει οικολογικός, μετατρέποντας τον πλανήτη σε ενιαία «αγορά ρύπανσης» η οποία διαχειρίζεται το διεθνές χρηματιστήριο-εμπόριο ρύπων, και περιλαμβάνει πράσινους φόρους, οικολογικά πρόστιμα, «δικαιώματα στη ρύπανση» και «παραδείσους ρύπανσης». Το πρωτόκολλο προβλέπει μείωση των θερμοκηπιακών αερίων κατά 5,2% έως το 2012 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, και ως μηχανισμό ρύθμισης υιοθετεί την αγοροπωλησία ρύπων με βάση την οποία μια εταιρεία ή ένα κράτος μπορεί να πουλήσει και να αγοράσει δικαιώματα ρύπανσης. Δημιουργείται λοιπόν μια νέα γενιά εταιρειών, οι «πιστωτές άνθρακος», η οποία κερδίζει μυθικά πλούτη επενδύοντας στην οικολογική ευαισθησία προσώπων και επιχειρήσεων. Όσοι υπερκαταναλώνουν ορυκτά καύσιμα συμβάλλοντας στην κλιματική αλλαγή μπορούν να εξαγοράσουν την περιβαλλοντική τους αμαρτία προσφέροντας ένα χρηματικό ποσό, κάτι σαν οικολογικό πρόστιμο, προκειμένου να επενδυθεί σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Όλοι λοιπόν τζογάρουν στο πράσινο. Έτσι τα δάση ανάγονται σε «απορροφητήρες» των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αγοράζονται από εταιρείες ώστε να δικαιολογούν τις εκπομπές ρύπων σε άλλα σημεία του πλανήτη. Δημιουργείται μια νέα γεωγραφία της ρύπανσης. Στο όνομα της «καθαρής ανάπτυξης» η φύση εμπορευματοποιείται και η κλιματική αλλαγή μετατρέπεται σε μπίζνα. Η «δημιουργική» καταστροφή του περιβάλλοντος συνεχίζεται με τον «πράσινο πυρετό» να αναζωογονεί τον καπιταλισμό.

η χρεοκοπία της ανάπτυξης και η βιοπολιτική ανάπτυξη εκτάκτου ανάγκης

Ήδη από τη δεκαετία του '80 αναγγέλθηκε η χρεοκοπία της οικονομικής θεωρίας της ανάπτυξης και τώρα πολλοί υποστηρίζουν ότι βρισκόμαστε στην τελική φάση απόρριψής της. Στην τελευταία σύνοδο των G8 στη Γερμανία δεν αναφέρθηκε κανείς σε αυτήν. Ούτε οι διεθνείς οργανισμοί, όπως ΔΝΤ, ΠΟΕ, ή η Παγκόσμια

οι εταιρείες αυτοκινήτων φλερτάρουν με την κλιματική αλλαγή

διαφήμιση αγοράς κατοικίας στην πρώτη πράσινη πόλη του πλανήτη

Δράση ενάντια στο χρηματιστήριο άνθρακα στο Λονδίνο

18 Αυγούστου 2007
καμπάνια ενάντια στην κλιματική αλλαγή
600 ακτιβιστές γυμνοί σε μια από τις κορυφές των Άλπεων που
θα λιώσουν την επόμενη δεκαετία λόγω της κλιματικής αλλαγής

Η Νέα Υόρκη έχει πλημμυρίσει

Η έρημος απειλεί το σινικό τείχος στην Κίνα

Η Φιλανδία έχει μετατραπεί σε αμώδη έρημο

τροπικά φυτά έχουν πνίξει το Παρίσι

από τη διαφημιστική καμπάνια της diesel για το 2007 με τίτλο global warming

Τράπεζα ασχολούνται πλέον μαζί της. Όλοι φοβούνται ότι η συνέχιση του αναπτυξιακού μοντέλου που έχει ως συνέπεια την κλιματική αλλαγή μπορεί σαν οικολογική βόμβα να προκαλέσει διεθνή οικονομική καταστροφή ισοδύναμη με το κραχ του 1929. Αυτό ωστόσο που επιβιώνει είναι η ανάπτυξη με «επιθετικό προσδιορισμό». Η «βιώσιμη» ή η «αειφόρος» ανάπτυξη είναι η πιο επιτυχής έκφραση στο μαστόρεμα των λέξεων. Αυτή που σέβεται τη φύση και τον άνθρωπο και θα πετύχει την ευημερία μέσα από την «καλή» μεγέθυνση. Δεν πρόκειται όμως απλώς για ένα παιχνίδι των λέξεων...

Ενώ λοιπόν πολλοί διστάζουν ότι η ιδέα της ανάπτυξης δεν αποτελεί παρά ένα σκελετικό απομεινάρι στο διανοητικό τοπίο, η αντίσταση της κυρίαρχης αυτής ιδεολογίας την καθιστά κάτι πολύ περισσότερο από ένα μνημείο στους θεούς του 20ου αιώνα. Εάν η ανάπτυξη χρησιμοποιείται σήμερα για να μας προστατεύσει από την ανάπτυξη, ο κύκλος έχει κλείσει, η έννοια αυτή βρίσκεται ήδη θρυμματισμένη στο έδαφος. Τα ιδεολογικά ερείπια του σύγχρονου κόσμου κλείνουν εντούτοις τη ματιά μέσα στο αποψιλωμένο τοπίο στην νέου τύπου ανάπτυξη. Ο καπιταλισμός αναγεννιέται μέσα από τις στάχτες του.

Από το «Βρισκόμαστε μπροστά σε μία εδαφική τρομοκρατία», δήλωση του προέδρου της «Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ζητήματα δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας» αναφορικά με τις φονικές πυρκαγιές στη Μεσόγειο, μέχρι την «ασύμμετρη απειλή» της ελληνικής κυβέρνησης είναι φανερή η διεύρυνση του «κράτους πληθυσμού» με επιπρόσθετα βιολογικά χαρακτηριστικά. Ο πλανήτης εισέρχεται σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, όλοι το γνωρίζουν. Το ενδιαφέρον όμως είναι ότι οι «οικολογικές καταστροφές» βαφτίζονται «εθνικές τραγωδίες» και το κράτος βγαίνει ενισχυμένο μέσα από τον βιολογικό θάνατο. Η βιοπολιτική διαχείριση όχι μόνο των πληθυσμών αλλά όλων των ζωντανών οργανισμών μπαίνει σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και ενισχύεται η εγγραφή της ζωής στην κρατική εξουσία. Ο πλανήτης, ωστόσο, γυμνός από βιοπολιτικά και περιβαλλοντικά δικαιώματα, φαίνεται όλο και περισσότερο ανίσχυρος να απαντήσει καθώς η έμβια ζωή υπάγεται και ενσωματώνεται σταδιακά και καθ' ολοκληρία στους μηχανισμούς, στους υπολογισμούς και στα σχέδια της εξουσίας. Η αειφόρος ανάπτυξη, κατασκευάζοντας σύνορα μεταξύ ζωής και θανάτου, διαρρηγνύει τον βιοπολιτικό ιστό του πλανήτη και γίνεται ο δούρειος ίππος για την άλωση όλων των έμβιων οργανισμών. Ίσως κάνοντας παραλληλισμό των όρων του Agamben από τη «γυμνή ζωή» του homo sacer θα πρέπει να μιλάμε πλέον για τον «γυμνό πλανήτη» του «καπιταλισμού της καταστροφής». Ο γυμνός πλανήτης είναι η φονεύσιμη, άθυτη αλλά και ιερή ζωή των οικοσυστημάτων της φύσης και του ανθρώπου που μπορεί να θανατωθεί και να εξαλειφθεί ατιμωρητί.

Ο καπιταλισμός χρεοκοπημένος από όλες τις πρότερες ιδεολογίες του διαφωτισμού περί ατομικής ελευθερίας, ισότητας στις επιλογές και ευτυχίας, αλλά διαβλέ-

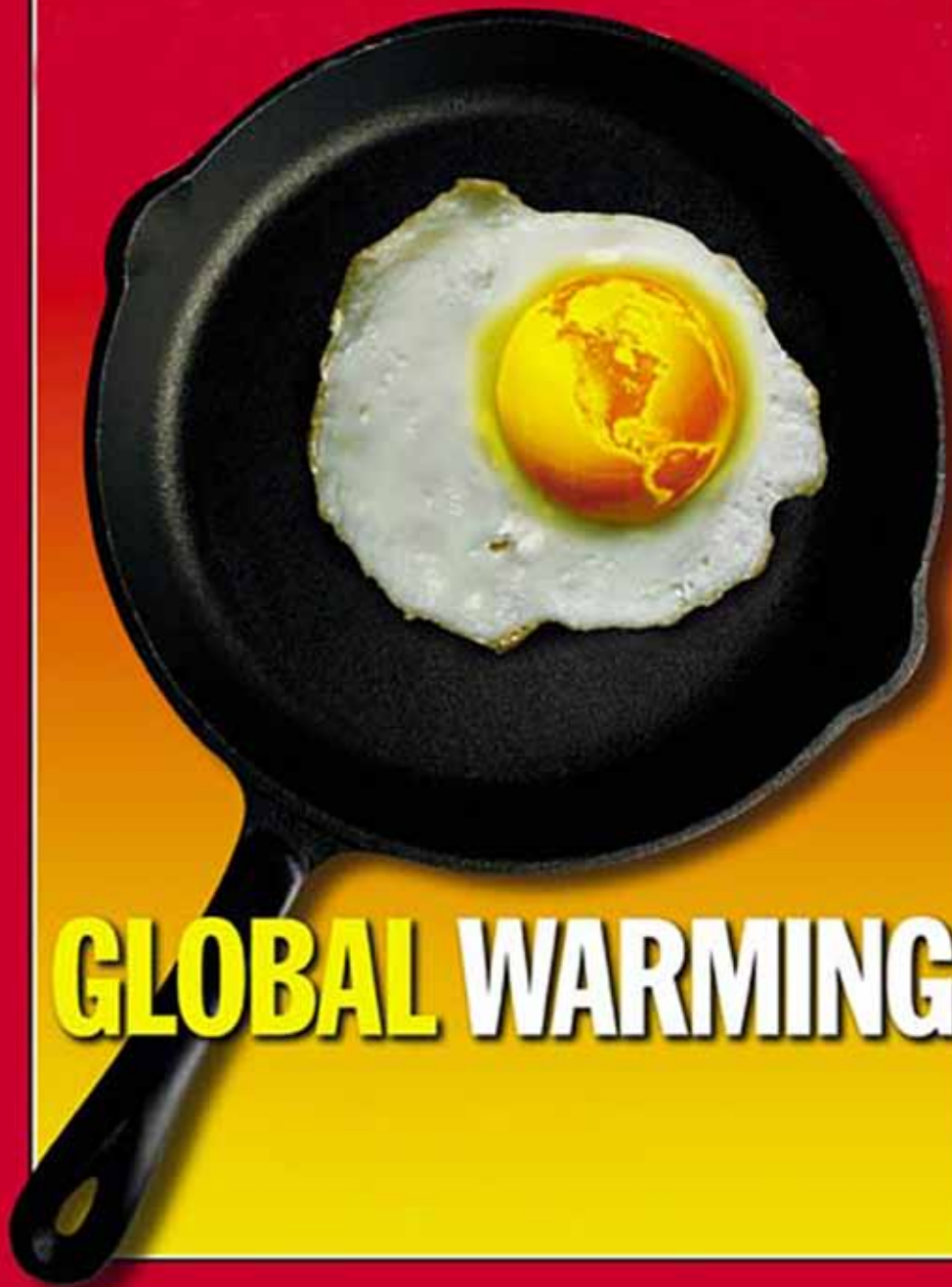
ποντας και τα όρια της μετανεωτερικής ιδεολογίας της ασφάλειας, αρχίζει να χρησιμοποιεί πλέον την οικολογική κρίση και τις περιβαλλοντικές καταστροφές ως την κατάσταση πλήρους αποπροσανατολισμού. Οι απρόσμενες συμφορές ανοίγουν ένα πολύ βολικό παράθυρο για να προωθηθούν πολιτικές που δεν μπορούσε το κράτος να προωθήσει υπό φυσιολογικές συνθήκες. Εργαλείο σε αυτή τη στρατηγική αποτελεί η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη, η οποία με τους μηχανισμούς χαρτογράφησης, αποκλεισμού και περιίληψης της έμβιας ζωής επανακωδικοποιεί την κατάσταση εξαίρεσης επεκτείνοντάς την σε όλες τις μορφές της ζωής. Η άνοδος της κατάστασης εξαίρεσης όπως εμφανίστηκε με τον πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία επεκτείνεται τώρα στον ολοκληρωμένο έλεγχο του πλανητικού περιβάλλοντος. Το «δόγμα του σοκ» και ο «καπιταλισμός της συμφοράς» στόχο έχουν την βιοπολιτική εκμετάλλευση ενός κατακλυσμιαίου γεγονότος, που προκαλεί στη χώρα και στους πολίτες ένα τεράστιο και ενίοτε αξεπέραστο σοκ. Μιλάμε για έναν πόλεμο, και όλο και πιο συχνά για μια μεγάλη φυσική καταστροφή (όπως οι πρόσφατες πυρκαγιές). Έτσι, στο όνομα της περιβαλλοντικής προστασίας νομιμοποιείται το ολοκαύτωμα.

Ενώ λοιπόν η είσοδος της οικολογίας στην πολιτική σφαίρα ξεκίνησε από τα κινήματα χειραφέτησης και αυτονομίας, σήμερα η πολιτική κρατική διαχείριση του περιβάλλοντος επεκτείνει την βιοπολιτική ετερονομία. Η πολιτικοποίηση όλων των έμβιων οργανισμών σηματοδοτεί τη νέα ριζική μεταβολή. Η αειφόρος - βιώσιμη ανάπτυξη είναι μέρος της σύγκρουσης για βιοεξουσία, διότι ο πλανήτης στο σύνολό του παρουσιάζεται όχι πλέον ως το αντικείμενο αλλά ως το υποκείμενο της πολιτικής εξουσίας. Το νέο βιοπολιτικό σώμα συμπεριλαμβάνει όλους τους έμβιους οργανισμούς, αλλά επίσης εγκλοπώνει όλο και περισσότερο τα ενεργειακά αποθέματα, τα αποθέματα νερού, τα προστατευτικά στρώματα της ατμόσφαιρας. Τα παραπάνω αποτελούν και τα βιομετρικά συστατικά του θυσιαστηρίου σώματος του γυμνού πλανήτη. Το διακύβευμα είναι λοιπόν η διεκδίκηση και απελευθέρωση του βιοπολιτικού πλανήτη. Η απόφαση για την γυμνή ζωή του πλανήτη θα αποτελεί το πολιτικό κριτήριο για τα επόμενα χρόνια, και αυτό διότι η αμφισβήτηση των ιδιοτήτων της ζωής προκαλεί μια σχεδόν βιολογική διεκδίκηση του ανήκειν. Ο κίνδυνος να μετατραπεί ο πλανήτης σε ένα πειραματικό βιοπολιτικό στρατόπεδο είναι ορατός. Και αυτό διότι η γυμνή ζωή του πλανήτη λαμβάνει τη μορφή της εξαίρεσης, δηλαδή διατηρείται ως κάτι το οποίο περιλαμβάνεται μόνο διαμέσου μιας εξαίρεσης. Το τεχνητό περιβάλλον των αστικών τοπίων γίνεται ο κυρίαρχος κανόνας και η φύση το υποκείμενο της καταστολής, της απέλασης ή της απρόβλεπτης λαθραίας εξέγερσης.

Το ερώτημα, έχει πραγματικά ανάγκη ο πλανήτης να πολιτικοποιηθεί ή μήπως το πολιτικό στοιχείο εμπεριέχεται εντός του ως ο πλέον πολύτιμος πυρήνας του, θα δώσει την απάντηση στο αναπτυξιακό μοντέλο των επόμενων δεκαετιών.

απάντηση: το οικολογικό αποτύπωμα

GLOBAL WARMING

σύνομη κριτική της ανάπτυξης στην Ελλάδα

Θα εξετάσουμε το αναπτυξιακό παράδειγμα της Ελλάδας του τελευταίου μισού αιώνα. Στην διχασμένη μεταεμφυλιακή Ελλάδα για να εξασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή επινοείται το σχέδιο της αντιπαροχής ως εδαφική και πολιτική επέκταση του σχεδίου Μάρσαλ για τον καπιταλιστικό δρόμο ανάπτυξης της χώρας. Η ιδεολογία της ανάπτυξης, η ενίσχυση της μικροϊδιοκτησίας και η εμφάνιση των πρώτων καταναλωτικών αγαθών προσέδωσαν ένα ανταγωνιστικό όραμα στον πληθυσμό απέναντι στις κομμουνιστικές απειλές και αποτέλεσαν το εργαλείο του κράτους ώστε να διαχειριστεί την οργή, τις φοβίες και τις ανασφάλειες ενός κόσμου με ανοιχτές τις πληγές του εμφυλίου και έχοντας ακόμα αιχμαλώτους σε ξερονήσια. Η επιλογή της άναρχης αυθαίρετης ανάπτυξης των μεταεμφυλιακών πόλεων ήταν σαφώς το πιο πετυχημένο κρατικό μέσο διαχείρισης των κοινωνικών συγκρούσεων. Η στρατηγική των αυθαιρέτων γέννησε μια ιδιότυπη μορφή αστικής «κοινωνικής αυτοοργάνωσης» που αντικατέστησε τις πρότερες αγροτικές μορφές αλληλεγγύης αλλά ταυτόχρονα ενίσχυσε και το πελατειακό κράτος. Κατά κάποιον τρόπο το κράτος για αρκετές δεκαετίες χρησιμοποίησε το έντονο έλλειμμα νομιμοποίησης του μεταεμφυλιακού πολιτικού συστήματος επιτρέποντας την αυθαίρετη δόμηση ως μέσο οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης. Η βαθιά δυσπιστία απέναντι στο κράτος και η κοινωνική αποδοχή της παραβατικότητας ενίσχυσε την ατομική πρωτοβουλία και ο κατασκευαστικός τομέας μέσω της ανοχής της παρανομίας έγινε η κινητήριος δύναμη του ελληνικού καπιταλισμού. Έτσι λοιπόν φτάνει το 1969 η Ελλάδα να κατέχει την πρώτη θέση στην κατασκευή σπιτιών στην Ευρώπη, χωρίς φυσικά να υπάρχει καμία περιβαλλοντική πολιτική. Βιάζοντας το αστικό τοπίο αυξάνονται υπέρμετρα οι συντελεστές δόμησης, οι καλύψεις των οικοπέδων, τα ύψη των κτιρίων, χωρίς να υπάρχει καμία μέριμνα για κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, χτίζονται τα ρέματα, καταπατούνται οι παραλίες, μολύνεται και υποβαθμίζεται το χερσαίο και θαλάσσιο περιβάλλον της χώρας.

Ταυτόχρονα, η μαζική εισροή των εξαθλιωμένων αγροτικών πληθυσμών στις πόλεις οφείλεται σε ένα πλέγμα διαρθρωτικών μεταβολών στη γεωργία, στην τριτογενεοποίηση της οικονομίας και την αποδιάρθρωση των κοινωνικών δομών της υπαίθρου. Καθώς η αναπτυξιακή διαδικασία πόλωσε τον γεωγραφικό χώρο, το επιπλέον χρήμα που συσσωρεύτηκε στα αστικά κέντρα δημιούργησε προσδοκίες εύκολου πλουτισμού. Επίσης, συγκεντρώνονται στις πόλεις οι εξυπηρετήσεις, οι κοινωνικές παροχές, η πολιτική ισχύς, οι πολιτιστικές διέξοδοι, οι δημόσιες επενδύσεις και ταυτόχρονα διογκώνεται ακόμα περισσότερο το πελατειακό κράτος. Αυτή η υπερσυγκεντρωτική διαδικασία και ο έλεγχος του πληθυσμού μέσω της διαπλοκής, της ανοχής αλλά και του δέλεαρ της αυθαίρετης δόμησης εί-

2008

δίπλα φωτογραφία

Θεσσαλονίκη, οδοί : Αλεξ. Σβόλου, Δημ. Γούναρη και Εθνικής Αμύνης

ναι η αιτία της πληθυσμιακής γιγάντωσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και όχι η περιορισμένης κλίμακας εκβιομηχάνιση. Εξάλλου, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, η χωροθέτηση των αστικών λειτουργιών της χώρας σχεδόν αποκλειστικά στην πρωτεύουσα υπακούει περισσότερο στη λογική του πειθαρχικού βιοπολιτικού κράτους ελέγχου της εποχής της αποικιοκρατίας. Οι μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις εγκατέστησαν τις πρώτες αποικιακές πόλεις με κριτήρια δεισδυτικότητας και ελέγχου, ώστε αφενός να γίνεται δυνατή η εκμετάλλευση των πρώτων υλών (και γι' αυτό όλα τα δίκτυα υποδομής της χώρας καταλήγουν στην πρωτεύουσα) και αφετέρου να υπακούει στις απαιτήσεις της οικονομικής αποδοτικότητας η πρωτογενής επεξεργασία και μετέπειτα εξαγωγή τους. Αδιαφορία λοιπόν για την αστική ανάπτυξη της ενδοχώρας, ερήμωση της υπαίθρου και δημιουργία ενός ελεγχόμενου προλεταριάτου στο υπερτροφικό κέντρο, το οποίο χρησιμοποιείται ως διαμετακομιστικός κόμβος για την μεταφορά των αγροτικών κυρίως πρώτων υλών στις δυτικές μητροπόλεις. Η πολιτική σταθερότητα αυτού του μοντέλου ανάπτυξης επιτυγχάνεται τόσο με αστυνομικές μεθόδους, δηλαδή με την ανάδυση ολοκληρωτικών δικτατορικών καθεστώτων, αλλά κυρίως μέσω ενίσχυσης της ατομικής ιδιοκτησίας και των εξαρτήσεων του πληθυσμού από την πελατειακή δομή του πολιτικού συστήματος.

Θα ακολουθήσει η δεκαετία του '80 με την οικολογική προβληματική να εμφανίζεται στο προσκήνιο περισσότερο «από τα πάνω», εισαγόμενη από τις αρχές περιβαλλοντικής προστασίας της ΕΟΚ, παρά από την ίδια την κίνηση των υποκειμένων των οποίων η πολιτικοποίηση περιορίζεται κυρίως σε εργατικούς, φοιτητικούς και αντιιμπεριαλιστικούς αγώνες. Το οικολογικό κίνημα ήταν πάντα ισχνό στην Ελλάδα και δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι η νομοθεσία της εποχής υπερβαίνει σε περιβαλλοντική ευαισθησία τις καθημερινές αναζητήσεις του κοινωνικού σώματος. Ταυτόχρονα, το σοσιαλδημοκρατικό κράτος ενσωματώνει την επιστημονική ελίτ της αριστεράς και προβάλλεται για πρώτη φορά μια ανάπτυξη με ανθρώπινο πρόσωπο. Το ρυθμιστικό του 1983 με τίτλο «Αθήνα και πάλι Αθήνα» είναι χαρακτηριστικό, αφού ανάμεσα στα άλλα πρότεινε την «κατάλυση της ταξικής διάρθρωσης της πόλης και τη δημιουργία επιτροπών γειτονιάς». Βέβαια πολύ γρήγορα η διαβρωτική επήρεια της εξουσίας και οι αναγκαίοι συμβιβασμοί εκτόνωσαν αυτόν τον ψευδεπίγραφο επαναστατικό οίστρο ώστε στο τέλος αυτό που απόμεινε ήταν κάποιες αναπλάσεις περιοχών ή αναπαλαιώσεις, και η συντήρηση νεοκλασικών και βιομηχανικών κτιρίων. «Η υποστήριξη μάλιστα τέτοιων εγχειρημάτων και η μετατροπή τους σε πολυχώρους τέχνης από την αριστερά, δεν έκανε τίποτα άλλο από το να διεκδικεί το μεσολαβητικό της ρόλο στη συλλογική μνήμη του προλεταριάτου»³.

Φτάνοντας στη νέα χιλιετία αρχίζει να οργανώνεται για πρώτη φορά ο στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός της χώρας με την εκπόνηση αναπτυξιακών

2006

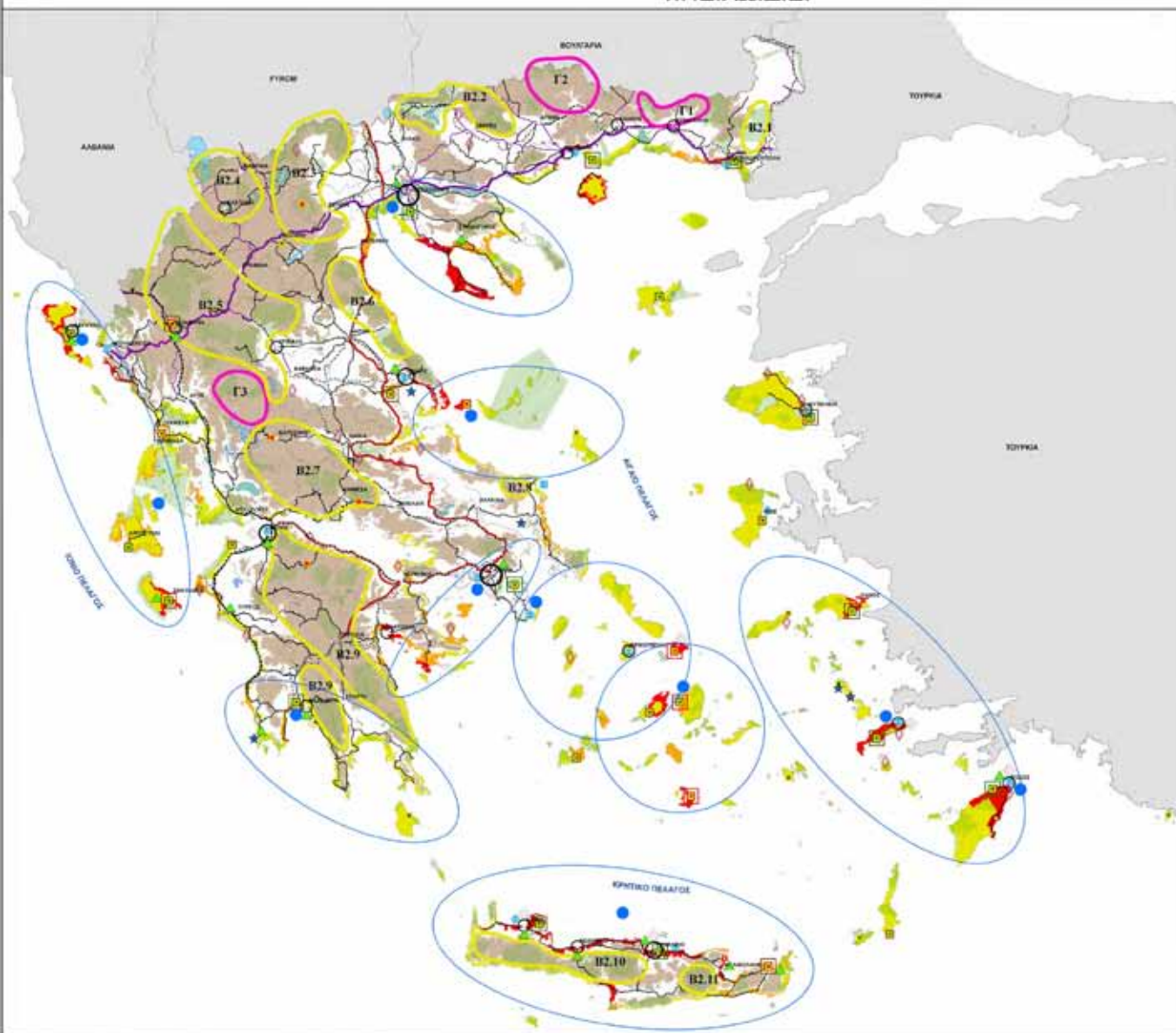
δίπλα φωτογραφία

Λουτράκι, μια ιδιότυπη μορφή αντιπαροχής που διατηρεί στην πιλοτή την παλιά κατοικία και οικοδομεί από επάνω της τριώροφη πολυκατοικία

3. Από την μπροσούρα «μητρόπολη νοτιοβαλκανικού τύπου», μητροπολιτικά συμβούλια 2003

Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.

ΧΑΡΤΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- ΥΠΟΜΗΝΗΜΑ**
- Διεθνής Διερεύνηση
- Οριας χωρών
 - Εδρες Περιφερειών
 - Εδρες Νομών
- Αεροδρόμια**
- Διεθνή
 - Μη κοινόχρηστα σημεία εισόδου-εξόδου
 - Μη κοινόχρηστα σημεία εισόδου-εξόδου
 - Πύλες εισόδου-εξόδου
 - Σημεία υποδοχής σημαντικής τουριστικής κίνησης
 - Κώδικας εξυπηρέτησης τουριστών Παράρτημα Περιφερειακής Τουριστικής Οργάνωσης
- Λιμένες**
- Διεθνείς πύλες εισόδου
 - Κλιβάνοι εθνικής εμβέλειας
 - Κλιβάνοι περιφερειακής εμβέλειας
- Οδικό δίκτυο**
- ΕΛΔΕ / Εθνικό δίκτυο
 - Εργασιές Οδών
 - Κώδικας οδών Εργασιών Οδών
 - Κατα Οδών
 - Εδαφοδρομικό δίκτυο
- Ορεινός βίαιος**
- Παράρτημα Δίκτυου NATURA 2000
- Κατηγορίες περιοχών με προτεραιότητα στον τουρισμό**
- Ανταγωνιστικές τουριστικά (Α)
 - Ανταγωνιστικές τουριστικά με περιθώρια ανάπτυξης μαζικών τουρισμού (Β1)
 - Ανταγωνιστικές τουριστικά με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Β2)
 - Παράρτημα τουριστικά ενδιαφέροντος με κωδικούς εθνικής οδού από τον τουρισμό και δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Γ)
 - Ανταγωνιστικές τουριστικές μορφών τουρισμού
- Αστικός τουρισμός**
- Κέντρα
- Βαλκανικός τουρισμός**
- Κέντρα
 - Εμφάνιση κέντρων
- Καθαριστικός τουρισμός**
- Εθνικός παράρτημα περιφερειακής
- Συνδυαστικός τουρισμός**
- Πόλη
- Θερμολιμνισμός**
- Κέντρα
- Γκολφ**
- Εθνικός βίαιος

ΥΠΕΧΩΔΕ

ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

4. Το πρώτο χωροταξικό που εκπονήθηκε ήταν το 2001 για τη δημιουργία 17 νέων «αειφόρων φυλακών» και την κατάργηση 10 απαρχαιωμένων σημερινών φυλακών.

5. Ένα τσιμεντένιο τείχος απειλεί τη Μεσόγειο. Το τσιμεντένιο τείχος σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος δημιουργείται όπου οι χτισμένες επιφάνειες καταλαμβάνουν πάνω από το 50% της ακτογραμμής. Στη Μεσόγειο η δόμηση έχει καταλάβει τις ακτές σε μια πολύ εκτεταμένη ζώνη, ειδικά στα παράλια της Ισπανίας, της Γαλλίας και της δυτικής Ιταλίας. Το χειρότερο είναι ότι το φαινόμενο επεκτείνεται προς τα ανα-

χωροταξικών πλαισίων, με πρώτο το Ειδικό Χωροταξικό Αειφόρου Ανάπτυξης Καταστημάτων Κράτησης⁴ και θα ακολουθήσουν το χωροταξικό για τον Τουρισμό, για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, για την Βιομηχανία και τέλος το Εθνικό Χωροταξικό. Όλα τα παραπάνω χωροταξικά υπογραμμίζονται από αλαζονικούς τίτλους για την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη.

Ενδεικτικά, αρκεί να αναφερθούμε στο χωροταξικό τουρισμού, σύμφωνα με το οποίο η παραθεριστική κατοικία είναι πρώτησιτη αναπτυξιακή προτεραιότητα και στρατηγική επιλογή για τη μετάβαση του ελλαδικού χώρου στο μοντέλο “Φλόριδα της Ευρώπης”. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του «υπάρχουν 4.000.000 αλλοδαποί υποψήφιοι αγοραστές για εξοχικές κατοικίες, με πρώτο πλάνο ανέγερσης 1.000.000 κατοικίες». Υπολογίζεται ότι τα επόμενα χρόνια πάνω από 10 δις ευρώ θα δαπανηθούν από εγχώριες και ξένες κατασκευαστικές εταιρείες. Έτσι λοιπόν προωθείται η μαζική τσιμεντοποίηση των ακτών και των ορεινών όγκων (επιτρέπεται η κατασκευή ιδιωτικών χωριών με συντελεστές τετραπλάσιους της εκτός σχεδίου δόμησης). Πρόκειται για καταστροφή με κρατική επιδότηση. Επίσης, ακατοίκητα νησιά και βραχονησίδες που αποτελούν κιβωτούς φυσικού πλούτου κινδυνεύουν να γίνουν αγκυροβολημένα κρουαζιερόπλοια. Ουσιαστικά, με το χωροταξικό τουρισμού όλο το παραλιακό μέτωπο της χώρας αποτελεί μία δυνάμει ζώνη πολεοδόμησης. Αλλά ακόμα και οι περιοχές που «προστατεύονται» από τη συνθήκη Natura (υδροβιότοποι, δέλτα ποταμών, δασικές περιοχές) μπορούν να υποστούν τουριστικές επενδύσεις, αν οι επιχειρηματίες δώσουν «κάτι παραπάνω», δηλαδή ένα επιπλέον τέλος. «Σε λίγο η εποχή των rooms to let θα φαίνεται αγροτουρισμός» επισημαίνει ο μελετητής του χωροταξικού για τον τουρισμό, ο οποίος μάλιστα διαχωρίζει τη θέση του από το τελικό σχέδιο λέγοντας ότι «πρόκειται για χωροταξικό κατασκευών, real estate και όχι τουρισμού», το οποίο ακολουθεί το ισπανικό μοντέλο 5 που οδήγησε στην καθολική τσιμεντοποίηση των μεσογειακών ακτών της ιβηρικής (στο 90% εκτιμάται) με πρόσκαιρα οικονομικά οφέλη και μακροπρόθεσμες δυσμενείς συνέπειες ερημοποίησης. Στην ουσία, πριμοδοτείται η τουριστική μονοκαλλιέργεια και η άγρια ανάπτυξη υπό τον υποκριτικό τίτλο της αειφορίας και της βιωσιμότητας.

Παράλληλα, με το χωροταξικό βιομηχανίας διευρύνεται η γεωγραφική βάση της βιομηχανίας καθώς επεκτείνονται και δημιουργούνται νέες βιομηχανικές περιοχές. Επίσης εντατικοποιούνται οι υποστηρικτικές μεταλλευτικές και λιμενικές δραστηριότητες, αλλάζοντας τις χρήσεις γης ακόμα και σε δασικές περιοχές ή σε περιοχές υψηλής περιβαλλοντικής προστασίας (Natura) όταν πρόκειται για επενδύσεις εθνικού συμφέροντος (χαρακτηριστικό το παράδειγμα των μεταλλείων χρυσού στη Β. Χαλκιδική).

Φυσικά, σε όλα τα παραπάνω χωροταξικά τονίζεται ότι τα έργα πρέπει να συνοδεύονται από περιβαλλοντικές μελέτες, οι οποίες βέβαια δεν είναι τίποτα άλλο

από τυποποιημένα συγχωροχάρτια, απαραίτητα πιστοποιητικά οικολογικών φρονημάτων που δικαιολογούν μονάχα τους εργολήπτες. Σχεδόν όλα τα μεγάλα έργα μιλούν για την οικολογική τους διάσταση, μετράζουν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, εξυμνούν την κοινωνική τους προσφορά. Τα παραπάνω λοιπόν «αειφόρα χωροταξικά» βασίζονται στη λογική ότι «Πρέπει να δοθεί χώρος στις επενδύσεις και να βρούμε τα όρια στα οποία θα κινηθεί η προστασία του περιβάλλοντος»⁶. Ίσως λοιπόν συνέπεια του παραπάνω ρασιοναλισμού αποτελούν και οι πυρκαγιές που κατέκαψαν την Πελοπόννησο, οι οποίες εάν δεν υπήρχαν έπρεπε να εφευρεθούν ώστε να εφαρμοστεί το οικο-καταστροφικό θεσμικό πλαίσιο του χωροταξικού για τον τουρισμό. Εάν λοιπόν τις δεκαετίες του '70-'80 η κρατική ρύθμιση αφορούσε κυρίως την μικροκλίμακα της πολεοδομικής οργάνωσης του χώρου, περνάμε στην νέα χιλιετία όπου δίνεται κυρίως βαρύτητα στην χωροταξία και στην συνολική ρύθμιση των εδαφών της χώρας. Οι επιστήμες της χαρτογραφίας, της γεωλογίας, της ανθρωπογεωγραφίας, των οικονομικών επιστημών, της τοπογραφίας καταγράφουν, μετρούν και αναλύουν τους φυσικούς, πολιτιστικούς, ενεργειακούς και αρχαιολογικούς πόρους της χώρας. Η επικράτεια εισέρχεται στο μικροσκόπιο του κτηματολογίου. Ωστόσο, σαν ένα πετυχημένο παιχνίδι βιοπολιτικού πολέμου η διαχείριση της αειφορίας εκφράστηκε στη χώρα πρώτα με το χωροταξικό φυλακών, τη ρύθμιση δηλαδή των απαγορευμένων στρατοπέδων εγκλεισμού και κράτησης, για να ακολουθήσει ο σχεδιασμός του τουρισμού, της βιομηχανίας και της ενέργειας. Σταδιακά λοιπόν οι φυσικοί και ανθρωπίνι πόροι της χώρας χαρτογραφούνται, ρυθμίζονται, ελέγχονται και εμπορευματοποιούνται. Οικιστική έκρηξη περιστατικής και παραθεριστικής κατοικίας, real estate, ενεργειακά δίκτυα (αγωγοί πετρελαίου και φυσικού αερίου), εκτροπές και φράγματα ποταμών (Αχελώος, Άραχθος), νέα δίκτυα μεταφορών (Εγνατία οδός, Ιόνια οδός, Θεσσαλική οδός), τουριστικές επενδύσεις κλίμακας στα καμένα από τις πυρκαγιές εδάφη, έργα υποδομής στο καρκίνωμα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, λιμάνι logistics στο Τυμπάκι, μερικά από τα μεγάλης κλίμακας βιοπολιτικά αναπτυξιακά έργα στην Ελλάδα και η καθηφόρος ανάπτυξη επελαύνει.

Ταυτόχρονα με τα παραπάνω, ας μη ξεχνάμε ότι η υλοποίηση της αειφόρου ανάπτυξης, πέρα από την κακοποίηση του περιβάλλοντος και την αγνόηση των κλιματικών αλλαγών, βασίζεται στην χαμηλόμισθη και υποβαθμισμένη εργασία. Η εκμετάλλευση της φτηνής εργατικής δύναμης των μεταναστών και η γενίκευση της επισφάλειας στο καθεστώς εργασίας, σε συνδυασμό με το δίλημμα θέσεις εργασίας ή καθαρό περιβάλλον, ξεσκεπάζουν το προσωπείο της κοινωνικής ισότητας, συνοχής και ευημερίας του «πράσινου καπιταλισμού» της χώρας.

Εκτός όμως από τη θεσμική κατοχύρωση της οικοκαταστροφικής αειφόρου ανάπτυξης, έχει ιδιαίτερη σημασία να εξετάσουμε και τον τρόπο λήψης αποφάσεων

τολικά. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα, οι τεχνητές κτισμένες επιφάνειες παρουσίασαν αύξηση της τάξεως των 190 τετρ. χιλ. κάθε χρόνο, τη δεκαετία του 1990 - 2000, και σήμερα υπολογίζεται ότι το 26% των παραλιών της Μεσογείου είναι ήδη χτισμένο. Αν συνεχιστεί η τάση, το 50% των ακτών της Μεσογείου θα έχει χτιστεί έως το 2025. Σήμερα η μεσογειακή λεκάνη είναι ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο, καθώς δέχεται το 1/3 της παγκόσμιας τουριστικής κίνησης. Ο ΕΟΠ τονίζει και προειδοποιεί πως «Δεν μπορούμε να αξιοποιούμε έναν τόπο για 20 χρόνια και να τον καταστρέφουμε για πάντα. Ήδη στη Μεσόγειο εμφανίζονται περιοχές με μεγάλη τουριστική άνθηση στο παρελθόν, που βιώνουν την παρακμή».

6. Δήλωση του υπουργού οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη.

Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.

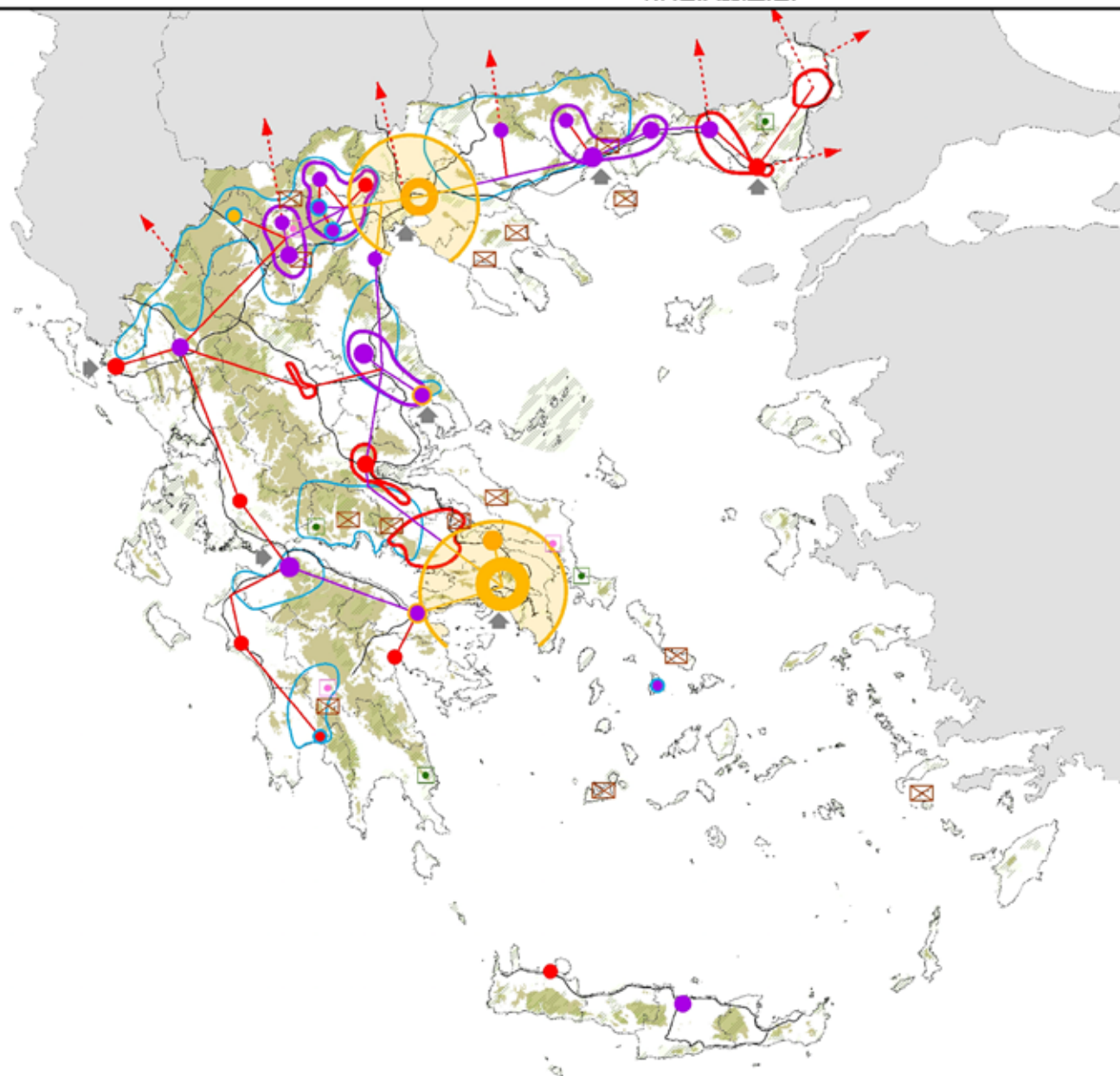
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1:
ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

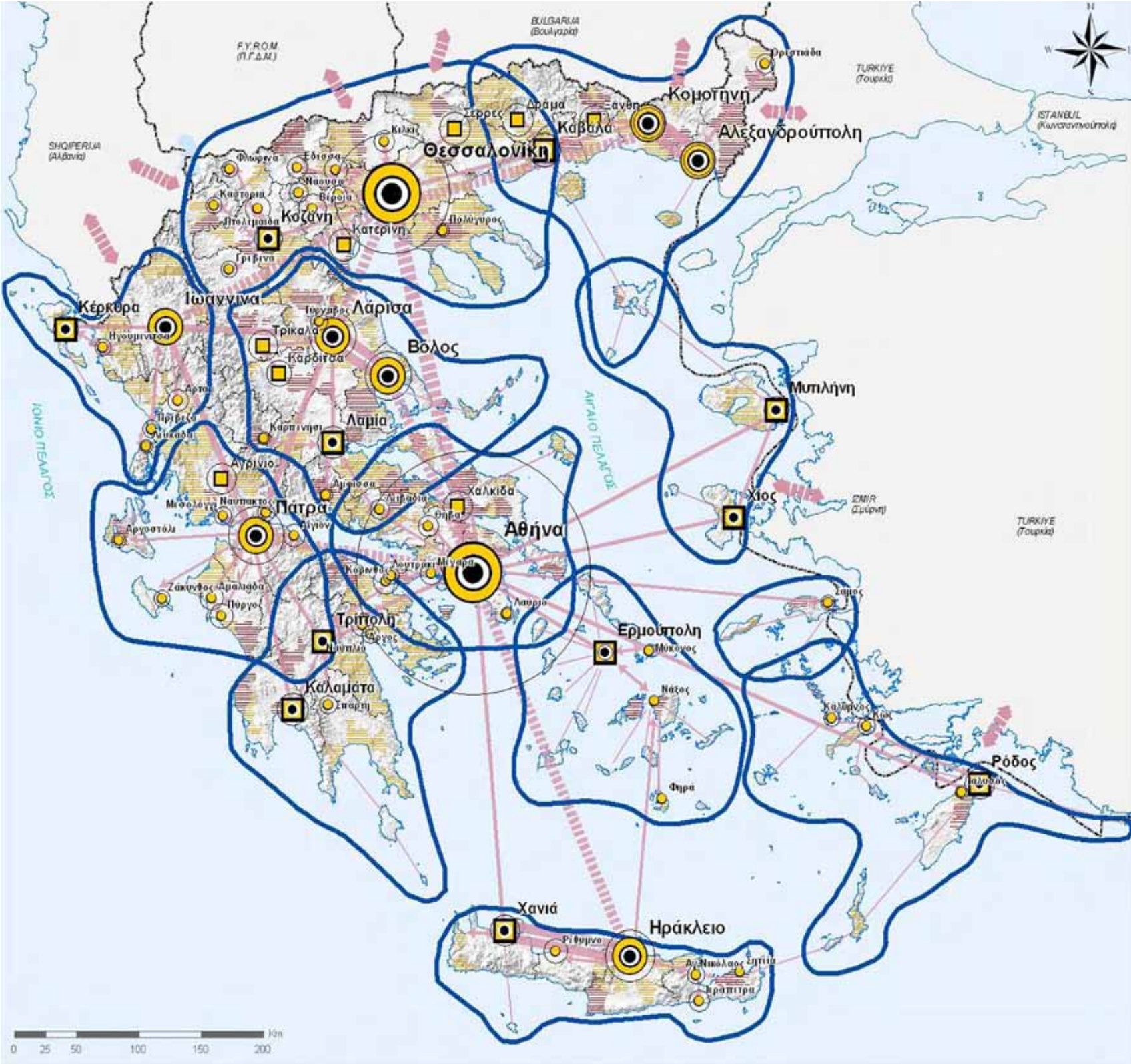
ΑΞΟΝΕΣ, ΠΟΛΟΙ και ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- Ποιοτική αναδιάρθρωση
- Ενισχυτικότητα
- Επέκταση
- Ευρείες περιοχές στήριξης
- Διασυνοριακές συνδέσεις
- Λημενική πύλη εισόδου
- Σημαντικός πόλος ηλεκτροπαραγωγής
- Σημαντικός πόλος ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια
- Σημαντικός πόλος εξορυχής
- Περιοχές NATURA
- Ορεινές ζώνες
- Οδικό δίκτυο
- Ορα νομών

ΥΠΕΧΩΔΕ

ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Χάρτης 8.2: Εταιρική σχέση πόλης - υπαίθρου

στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Τη δεκαετία του '80 ασκήθηκε έντονη κριτική από αριστερούς και οικολόγους, η οποία εστίαζε στο βαθύ συγκεντρωτικό αθηνοκεντρικό κράτος που δεν λαμβάνει υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες και τους κατοίκους για τους οποίους σχεδίαζε το μέλλον, και έθεταν ως αντιπρόταση την ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σήμερα ωστόσο βλέπουμε την τραγωδία να μεγεθύνεται καθώς οι αυξημένοι με αρμοδιότητες τοπικοί άρχοντες, σχεδόν τυφλωμένοι από την εξουσία που τους έχει δοθεί, ανεξέλεγκτοι πραγματοποιούν πολλαπλάσια οικολογικά εγκλήματα από το πρότερο συγκεντρωτικό κράτος. Η λογική είναι απλή: ο κάθε κάτοικος βλέπει το χωράφι του ως ένα δυνάμει οικόπεδο, στη συνέχεια ο κάθε δήμαρχος για λόγους και μόνο ψηφοθηρικούς υποσχεται στο εκλογικό σώμα περισσότερες επεκτάσεις, ώστε να ενταχθούν στο νέο σχέδιο πόλης περισσότερα χωράφια που θα του φέρουν περισσότερους ψηφοφόρους. Η μελετητική εταιρεία η οποία αναλαμβάνει τον σχεδιασμό του γενικού πολεοδομικού σχεδίου συμφωνεί με τον δήμαρχο και επαυξάνει καθώς η αμοιβή της μελλοντικής πολεοδομικής μελέτης είναι ανάλογη των στρεμμάτων των επεκτάσεων. Έτσι λοιπόν οι τοπικές κοινωνίες νόμιμα, ακόμα και μέσα από όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες της «διαβούλευσης», της «διαφάνειας» και του «δημόσιου διάλογου» με τη σύσσωμη συμμετοχή της «κοινωνίας των πολιτών» επεκτείνουν τους οικισμούς τους μέσα σε παραποτάμιες ζώνες, μετατρέπουν την αγροτική γη σε βιομηχανική, τσιμεντοποιούν τα παραλιακά μέτωπα, καταπατούν τις ζώνες απόλυτης προστασίας που προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις (Natura, Ramsar). Συνεπώς φτάνουμε στο σημείο οι τελευταίοι «προστάτες του περιβάλλοντος» που πηγαίνουν ενάντια στη «λαϊκή βούληση» και βάζουν ορισμένους ελάχιστους φραγμούς στην ανεξέλεγκτη ανάπτυξη να είναι μόνο οι ανώτεροι κρατικοί υπάλληλοι (των περιφερειών ή του ΥΠΕΧΩΔΕ) που ενδέχεται να ελέγξουν τον αποκεντρωμένο πλέον πολεοδομικό σχεδιασμό ή το Συμβούλιο Επικρατείας το οποίο θεωρείται το μεγαλύτερο αγκάθι στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Και όλα αυτά γίνονται στο όνομα της αειφόρου ανάπτυξης και με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος.

Συνεπώς, δεν αρκεί καμία αειφόρος ανάπτυξη ώστε να διασωθεί το φυσικό περιβάλλον, όσο ο καπιταλιστικός τρόπος ζωής είναι εγκαθιδρυμένος στις ζωές και τις συνειδήσεις των κατοίκων. Μάλιστα, εδώ είναι που φαίνεται η βιοπολιτική δύναμη και η αποτελεσματικότητα της μοριοποίησης του καπιταλισμού, η οποία είναι σαφώς πιο καταστρεπτική από την ολιγαρχική συγκεντρωτική διαχείριση των πληθυσμών. Σήμερα μπορούμε πια άφοβα να ισχυριστούμε ότι η επιτυχία αυτού του μοντέλου ανάπτυξης προϋποθέτει την καταστροφή της συλλογικής υποκειμενικότητας. Για να το πετύχει αυτό, ο αποκεντρωμένος καπιταλισμός τείνει να αποδομεί ολοένα και περισσότερο τις εστίες εξουσίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της διεισδυτικής του ικανότητας αποτελεί η ελληνική ιδιαιτερότητα

2007

χάρτης του εθνικού χωρο-
ξικού σχεδίου για την αει-
φόρο ανάπτυξη

όπου η διαδικασία υποκειμενοποίησης και κατασκευής κοινωνικών ταυτοτήτων περνά μέσα από την αυξημένη μικροϊδιοκτησία. Εάν λοιπόν δεν ασκηθεί μια συνολική κριτική στην αναπτυξιακή ιδεολογία και τις καπιταλιστικές σχέσεις, φαίνεται η αφέλεια της grass-root επιχειρηματολογίας, η φάρσα της «κοινωνίας των πολιτών» και καταρρέει ολόκληρη η εργαλειοθήκη περί αυτοοργάνωσης των κοινωνιών. Οι κοινωνίες, γυμνές από σχέσεις αλληλεγγύης, αμοιβαιότητας και μοιράσματος, αυτοκαταστρέφονται συλλογικά, μολυσμένες και τυφλωμένες από το φαντασικό της ανάπτυξης.

Έξοδος από την αιεφόρο ανάπτυξη

Υπάρχουν λέξεις γλυκές, λέξεις που χύνουν βάλαμο στην καρδιά, και λέξεις που πληγώνουν. Υπάρχουν λέξεις που σπέρνουν ταραχή στους πληθυσμούς και αναστατώνουν τον κόσμο. Κι ύστερα, υπάρχουν λέξεις δηλητήριο, λέξεις που εισχωρούν στο αίμα σαν ναρκωτικό, αλλοιώνουν την επιθυμία και θολώνουν την κρίση. Η ανάπτυξη είναι μια από αυτές τις τοξικές λέξεις. Το δίλημμα άγρια ανάπτυξη ή αιεφόρος - βιώσιμη ανάπτυξη δεν υπάρχει. Είτε το θέλουμε είτε όχι, δεν μπορούμε να κάνουμε την ανάπτυξη κάτι διαφορετικό από αυτό που υπήρξε πάντα: η βιοπολιτική διαχείριση του γυμνού πλανήτη. Η διαρκής δημιουργία μιας κατάστασης εξαιρέσης υπό τη μορφή της ιδεολογίας της υπανάπτυξης και η επακόλουθη αναίρεση όλων των πρότερων φυσικών και κοινωνικών νόμων με την επαναχάραξη των ορίων μεταξύ ζωής και θανάτου των οικοσυστημάτων. Το καινούργιο με την επίκληση της αιεφορίας ως ποιοτικό χαρακτηριστικό της νέας ανάπτυξης υποδηλώνει ότι η αιεφορία χάνεται τελειωτικά, οπότε μεταπηδάει στη σκηνή του λόγου σαν σύμβολο του ελλείποντος. Ωστόσο, η νέα λέξη δεν αναδύεται απλώς τη στιγμή που το μέλλον του πλανήτη φαντάζει αβέβαιο, αλλά ενσαρκώνει τη δικαϊκή μετάβαση στη βιολογική πολιτική. Το δίκαιο της αιεφόρου ανάπτυξης κρατικοποιεί τη φύση και εγκολπώνει εντός του όλους τους έμβιους οργανισμούς καθιστώντας αιεφόρα την κυρίαρχη εξουσία.

Εμείς δεν θέλουμε ένα οικολογικό κράτος, ούτε να προσδώσουμε βιοπολιτικά δικαιώματα στον γυμνό πλανήτη. Η κρατική διαχείριση των βιοπολιτικών χαρακτηριστικών του πλανήτη θα συνεπάγεται καταρχήν την υποχρέωση κάθε βιολογικού οργανισμού στην υπακοή, υπό τη δύναμη της οποίας οι πολιτικοί νόμοι θα είναι έγκυροι. Συνεπώς, στο όνομα της βιωσιμότητας του πλανήτη η κρατική θεσμοποίηση της γενετικής ποικιλότητας του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος θα οδηγήσει στην ολοκληρωμένη βιο-κυριαρχία.

Εμείς λοιπόν θέλουμε να σαμποτάρουμε τις καμπύλες της ανάπτυξης και να ενδυναμώσουμε τις γραμμώσεις της αυτονομίας. Γι' αυτό οφείλουμε να αναμετρηθούμε με την βιοπολιτική ηγεμονία της αιεφόρου ανάπτυξης, αναζητώ-

ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ ΜΕ ΚΑΥΚΕΛΑ;

Στις 9 Οκτωβρίου το Κοινωνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΚΑΜ) παραθέτει στο κέντρο της Φιλοπαππούς το "Κοινωνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο". Αυτό σημαίνει ότι συζητάμε τα εργαία του 2007 για παλιανά του λόγου, μαζί και η παρτίδα της ανάπτυξης.

Συδερένως φρόντικης σημαίες:

- Ένα κομμάτι από τα φέλλια... σημαίνει το ίδιο και το αντίθετο (είναι το ίδιο και το αντίθετο) σε πολλές άλλες γλώσσες του ανατολικού κόσμου. Για παράδειγμα, Αγγλικά: "καλά" σημαίνει "καλά" και "καλά" σημαίνει "καλά".
- Παντοφάνο τα ίδια... είναι παρόμοια με το 2007, οι ίδιοι κακοί άνθρωποι με τα ίδια τα ίδια και τα ίδια καταστάσεις που σημαίνει, είναι οι ίδιοι άνθρωποι.

Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον

Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον... Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον... Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον...

Εδώ και 5 χρόνια

Εδώ και 5 χρόνια... Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον... Ας σκεφτούμε την ζωή μας σύμφωνα με τον...

Λαϊκή Συνέλευση κατοίκων Κυριακή 11 Νοέμβρη 12μ στο Λουμπαρδιόνη

Επισκεφθείτε τον χώρο της Λαϊκής Συνέλευσης για τους ίδιους Φιλοπαππούς... 011 2222222, 011 2222222, 011 2222222

ΣΑΝ ΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΔΕΝ ΘΑ 'ΧΕΙ.

27-28-29
ΙΟΥΛΗ
2007

ΚΑΜΙΑ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥΘΕΝΑ

Η ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΡΤΗΡΙΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ :

- Περισσότερη ασφάλτο για όλο και περισσότερα ΙΧ
- Περισσότερο τσιμέντο και λιγότερο πράσινο για την πόλη
- Υποδομή του θερμικού και της νέας παράλιας
- Έλεγχο της ζωής και της κίνησης μας στην πόλη από τους μεγαλοεργοδοτές
- Ανθρώπους οκνητοποιημένους μέσα στην ξέφρενη κίνηση

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ

- Τις λιμένες και τα πατάκια, βόθρους των βιομηχανιών
- Τα δάση να γίνονται οικόπεδα και δρόμοι
- Τα μεγάλα έργα να καταστρέφουν και να λεηλατούν το φυσικό περιβάλλον
- Τα κράτη να επινοούν ασυμμετρες απειλές για να αποφευχουν τις ευθύνες και να κερδοσκοπούν τους ανθρώπους
- Τους "παλίτες" ώστε δεν είναι μέρος του προβλήματος να μένουν ασυμμετρικά την "ανάπτυξη" να παρουσιάζεται ως ο μόνος δρόμος για την κοινωνική ευημερία

**ΤΕΡΜΑ ΠΙΑ ΟΙ ΑΥΤΑΙΠΑΤΕΣ Η ΜΕ ΤΑ ΙΧ
Η ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΔΗΛΑΤΕΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2005

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

Αειφόρος ανάπτυξη και καθεστώς εκτάκτου ανάγκης στη Θεσσαλονίκη

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο 10 Δεκέμβριος 2007

1. Ο δείκτης ιδιοκτησίας Ι.Χ. στη Θεσσαλονίκη αυξήθηκε από 253 οχήματα/ ανά 1000 κατοίκους το 1998 σε 414 οχήματα/ ανά 1000 κατοίκους το 2006 και εκτιμάται ότι θα σταθεροποιηθεί στα 650 οχ./ ανά 1000 κατ. το 2015. Οι μετακινήσεις με οχήματα από και προς Θεσσαλονίκη αυξήθηκαν από 97.000 οχήματα/ μέρα το 1998 σε 161.000 οχήματα/μέρα το 2006. Από το λιμάνι Θεσσαλονίκης διακινήθηκαν 250.000 εμπορευματοκιβώτια το 2006 από 103.000 το 1998 και ο στόχος είναι να υπερτριπλασιαστούν μέσα στην επόμενη δεκαετία. Η επιβατική κίνηση στο αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης αυξήθηκε από 1,5 εκ. επιβάτες το 1990 σε 4,0 εκ. το 2006 και ο στόχος είναι τα 12,0 εκ. με τη χρήση του νέου αεροδιαδρόμου και τη δημιουργία νέου επιβατικού σταθμού (πηγή: Επικαιροποίηση Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης, ανάλυση μεταφορών και συγκοινωνιών, Οκτ. 2007).

Η Θεσσαλονίκη, μετά από μια δεκαπενταετία τοπικοεθνικιστικών άναρθρων κραυγών περί υστέρησης και υπανάπτυξης της πόλης σε σχέση με την Αθήνα, και ενώ ταυτόχρονα μετατρέπονταν σε έδρα για την ληστρική επέλαση της Ελλάδας στα Βαλκάνια, πλησιάζοντας στο τέλος της πρώτης δεκαετίας της νέας χιλιετίας φαίνεται ότι αρχίζει πλέον να αλλάζει ριζικά όψη. Πάνω από 70.000 στρέμματα νέων επεκτάσεων προστίθενται αυτούς τους μήνες στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια των δήμων της Ευρύτερης Περιοχής Θεσσαλονίκης, όταν το υπάρχον πολεοδομικό συγκρότημα (ό,τι βρίσκεται εντός του εσωτερικού περιφερειακού δακτυλίου) έχει έκταση μόλις 55.000 στρέμματα. Ο υπερδιπλασιασμός της δομημένης επιφάνειας δεν είναι απλώς ένας σχεδιασμός της εξουσίας αλλά προκύπτει από την ίδια την κίνηση των κατοίκων και των εμπορευμάτων. Ο δείκτης ιδιοκτησίας Ι.Χ. σε λιγότερο από 10 χρόνια σχεδόν διπλασιάστηκε, με ταυτόχρονο διπλασιασμό των μετακινήσεων από και προς τη Θεσσαλονίκη κάνοντας ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη ολοκλήρωσης των μεγάλων οδικών αξόνων (Εγνατία οδός, ΠΑΘΕ, νέοι οδικοί άξονες προς Χαλκιδική, Βέροια, Κιλκίς). Η εμπορευματική κίνηση στο λιμάνι σε λιγότερο από μια δεκαετία υπερδιπλασιάζεται ωθώντας σε νέες επεκτάσεις (6η προβλήτα), αναδεικνύοντας τη Θεσσαλονίκη στο μεγαλύτερο διαμετακομιστικό εμπορικό λιμάνι των Βαλκανίων. Επίσης τριπλασιάζεται σε λιγότερο από δεκαπέντε χρόνια η επιβατική κίνηση στο αεροδρόμιο, προσφέροντας την απαραίτητη κοινωνική νομιμοποίηση για την αναβάθμισή του με την οικοκαταστροφική επέκτασή του εντός του Θερμαϊκού κόλπου¹.

Ταυτόχρονα, η πόλη την τελευταία δεκαετία εντάσσεται σε αναπτυξιακά διευρωπαϊκά δίκτυα μητροπολιτικών πόλων, πολιτισμού, ενέργειας και μεταφορών (πολιτιστική πρωτεύουσα, αγωγοί φυσικού αερίου και πετρελαίου, οδικοί και σιδηροδρομικοί άξονες βορρά-νότου και δύσης-ανατολής). Παράλληλα, εκπονούνται ενδοσκοπικές αναλύσεις χαρτογράφησης και ανάλυσης των πόρων του αστικού ιστού και μια σειρά από αναπτυξιακά στρατηγικά σχέδια και μελέτες για την κυκλοφοριακή, τεχνολογική, πολιτιστική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση της πόλης. Η ανάπτυξη λοιπόν, τόσο σε επίπεδο κεντρικού σχεδιασμού όσο και, κυρίως, από την ίδια την κίνηση του πληθυσμού, αλλάζει τον γεωγραφικό μεταβολισμό της πόλης διευρύνοντας και μετατοπίζοντας ανεξέλεγκτα τα ποιοτικά και ποσοτικά όρια του αστικού τοπίου. Η πόλη μεταμορφώνεται, διαχέεται

στην ύπαιθρο και μετατρέπεται σε ένα γιγαντιαίο προάστιο αυτοκινητοδρόμων, οι σχέσεις των κατοίκων με τον χώρο θρυμματίζονται και ως απάντηση στην απουσία νοήματος καρποφορεί η νέα ειδωλολατρία των μεγάλων έργων. Η αλαζονεία μάλιστα της ανάπτυξης και των μεγάλων έργων έφτασε στο να ονειρεύονται οι τοπικοί άρχοντες την Θεσσαλονίκη ως Ντουμπάι των Βαλκανίων². Η Θεσσαλονίκη μοιάζει να βγαίνει λοιπόν από τον λήθαργο και να κοιτάει με καπιταλιστική αισιοδοξία το μέλλον.

Η έννοια της αειφορίας είναι κυρίαρχη για άλλη μια φορά στη φρασεολογία και τη θεσμική κατοχύρωση των αναπτυξιακών έργων, τα οποία ικανοποιούν μια σειρά από υποκριτικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, υπηρετούν την «χωρική και κοινωνική συνοχή» της πόλης και προσβλέπουν στην βαλκανική ακτινοβολία της. Ωστόσο εμείς το γεωγραφικό αποτέλεσμα της αειφόρου ανάπτυξης το βλέπουμε ως ένα «αρχιπέλαγος εξαιρέσεων». Πρόκειται για την ιδέα σύμφωνα με την οποία η πόλη τεμαχίζεται σε πακέτα ανάπτυξης. Δρόμοι, πλατείες, γειτονιές, ολόκληροι δήμοι εξαιρούνται και αποκόπτονται από τον υπόλοιπο αστικό ιστό, χαρακτηρίζονται υποβαθμισμένοι και υπανάπτυκτοι ώστε να αναιρεθεί η υφιστάμενη αστική αντιπαραγωγικότητά τους και να ακολουθήσουν γενικευμένες αναπλάσεις, καταστροφή της πρότερης αυθόρμητης αστικής οργάνωσης, και ένταξη του συνόλου της έμβιας ζωής σε προγράμματα αναθεώρησης και συνολικής ρύθμισης. Το ενδιαφέρον με την αειφορία στο αστικό επίπεδο είναι ότι δεν περιορίζεται απλώς στην πολεοδομική ρύθμιση αλλά ενσωματώνει το σύνολο των ανθρωπογεωγραφικών δραστηριοτήτων και διεισδύει στη ζωή των οικοσυστημάτων. Έτσι, την τελευταία δεκαετία χαρτογραφούνται, καταμετρούνται, ιεραρχούνται τα δίκτυα υποδομής, οι οικονομικές ροές, οι μεταναστευτικές ροές, τα στοιχεία γεωμορφολογίας, κλίματος, τα φυσικά αποθέματα, τα υδάτινα, ατμοσφαιρικά και επίγεια οικοσυστήματα με βάση κριτήρια γονιμότητας, αποδοτικότητας, ανταγωνιστικότητας σε σύγκριση με άλλες βαλκανικές και ευρωπαϊκές μητροπολιτικές περιοχές, στοχεύοντας στον καθολικό σχεδιασμό και στην βιοπολιτική οργάνωση ενός ολοκληρωμένου ανταγωνιστικού, ευέλικτου και εντατικοποιημένου μητροπολιτικού βιοσυστήματος. Σημεία, στιγμές και σύμβολα της νέας μητροπολιτικής διακυβέρνησης αποτελούν τα πρόσφατα μεγάλα έργα υποδομής.

Συνέπεια των παραπάνω είναι ότι η Θεσσαλονίκη θα εισέλθει σταδιακά σε καθεστώς εκτάκτου ανάγκης. Στο όνομα της ανάδειξης και προστασίας των αναπτυξιακών μεγάλων έργων θα υιοθετηθούν νέες ελεγκτικές και κατασταλτικές μέθοδοι εξαιρέσεως και περίληψης. Η εδαφική προστασία και εφαρμογή της αειφόρου ανάπτυξης φαίνεται ήδη με τη χωροθέτηση των πρώτων εργοταξίων του μετρό κατά μήκος της Εγνατίας και εντός των πανεπιστημίων, με τη δημιουργία των πρώτων απαγορευτικών ζωνών. Η κόκκινη ζώνη γύρω από την ΔΕΘ, οι κλούβες κάθετα στην Εγνατία, η κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου και το σχέδιο μηδενικής

6 Σεπτεμβρίου 2007

Αστυνομικές κλούβες κάθετα στην Εγνατία και την εθνικής αμύνης κατά την διάρκεια των πορειών ώστε να παρεμποδιστεί η προσέγγιση των πανεπιστημίων από τους διαδηλωτές και να προστατευτούν τα εργοτάξια του μετρό

2. «Εμείς στην Θεσσαλονίκη με πρώτο τον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης (...) εμείς πιστεύουμε ότι μπορούμε να κάνουμε σε συνεργασία με τους όμορους νομούς, την Θεσσαλονίκη Ντουμπάι. Έχουμε το δικαίωμα και μπορούμε.» (δήλωση Ψωμιάδη, 3 Ιουνίου 2007, προσυνέδριο Ν.Δ.).

DUBAI DUBAI DUBAI DUBAI DUBAI DUBAI DUBAI DUBAI
 BALKAN BALKAN BALKAN BALKAN BALKAN BALKAN BALKAN
 BALKAN DUBAI BALKAN DUBAI
ΒΑΛΚΑΝΟΝΙΚΗ ΔΟΥΒΑΙ

PROJECT DESTROY SALONICA

- Υποθαλάσσια αρτηρία
- - - - - θαλάσσια Συγκοινωνία
- Τοξοτή Γέφυρα
- Γραμμή Μετρό (υφιστάμενη)
- - - - - Γραμμή Μετρό (προτεινόμενη - υποθαλάσσια)

- ① Alexander the Great
το μεγαλύτερο αεροδρόμιο των Βαλκανίων (απαραίτητη υποδομή για τους Ολυμπιακούς Αγώνες που θα αναλάβει η πόλη το 2036)
- ② Mediterranean Planet
το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο - mall της μεσογείου + aquarium + μουσείο βιώσιμης ανάπτυξης (σύνδεση μέσω αερογέφυρας με την 1η προβλήτα)
- ③ Τρεις πεζογέφυρες
 - Μακεδονία
 - Φίλιππος
 - Αριστοτέλης
 (η πρώτη εκ των οποίων είναι ιδιωτική καθώς συνδέει το Μακεδονία Παλάς με το αεροδρόμιο)
- ④ ΦΑΡΟΣ
το νέο τοπίο της πόλης ύψους 160 μ. (Πρόκειται για το φουγάρο εξασρισμού της υποθαλάσσιας μεταμορφωμένο σε γλυπτό)
- ⑤ Θερμαϊκή Γοργόνα
Τοξοτή Γέφυρα που θα συνδέσει το αεροδρόμιο με το Καραμπουρνάκι
- ⑥ Seeland
Μαρίνα + κωπηλατοδρόμιο ολυμπιακών διαστάσεων + θέατρο θάλασσας + θαλάσσια σπορ
- ⑦ Αγία Σοφία
νέος μητροπολιτικός καθεδρικός ναός

28 Ιουνίου 2007

πυρκαγιά στο ΚΥΤ Νικόπολης

Βίντεο μεταστροφή της ταινίας πειρατές της καραιβικής από τους πειρατές της παραλιακής ενάντια στην κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας βρίσκεται τη ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.black-tracker.gr/details.php?id=112>

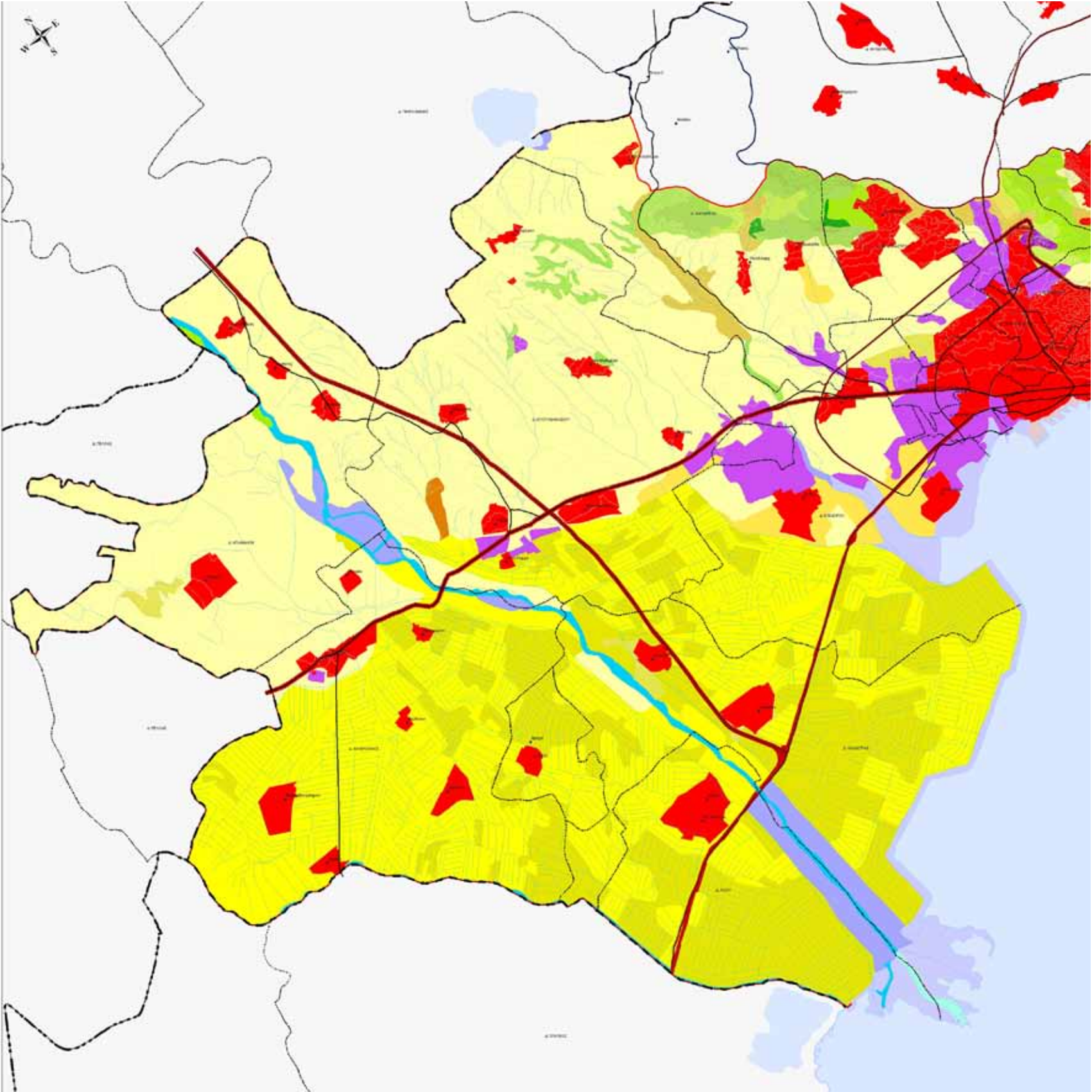
30 Μαρτίου 2007

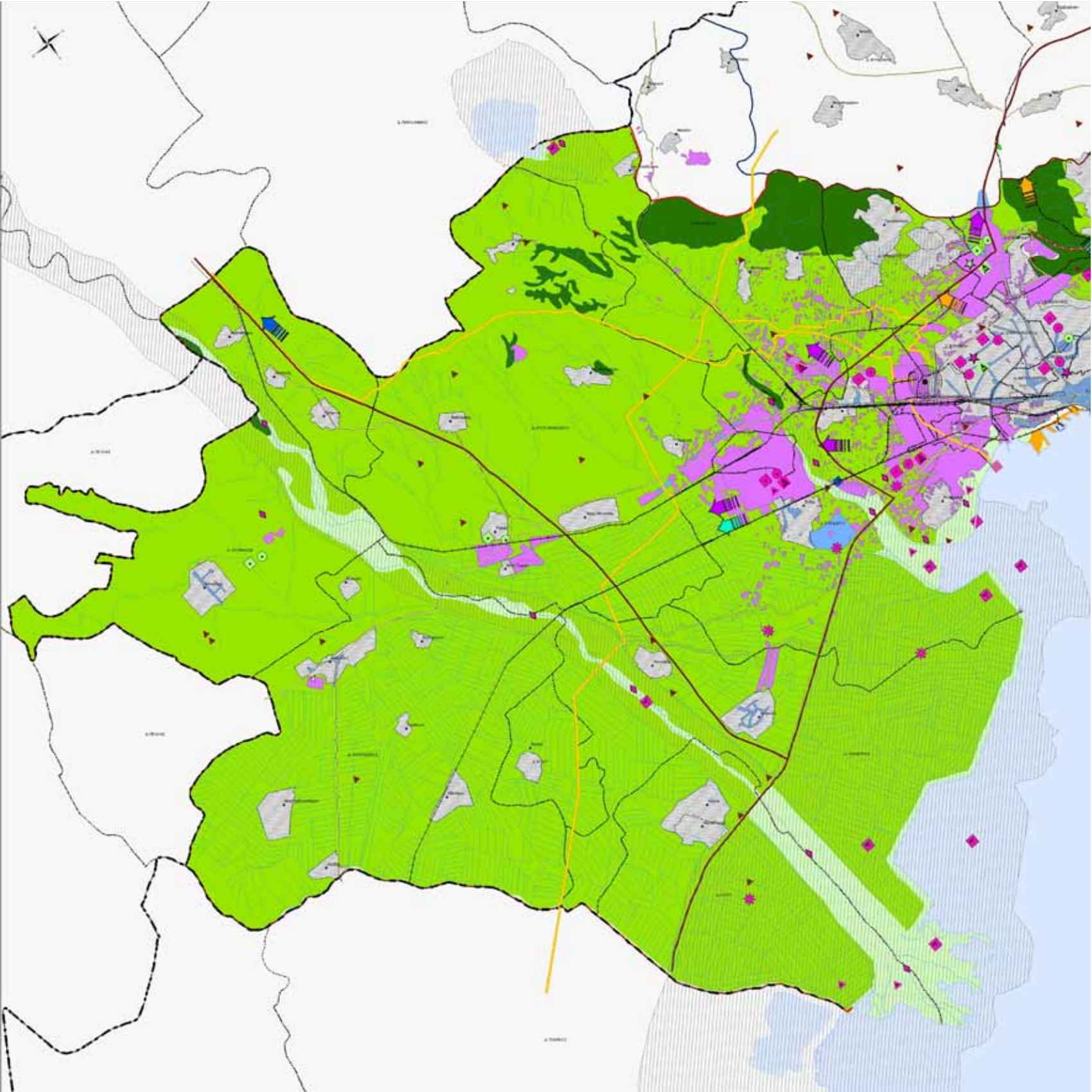
δίπλα φωτογραφία

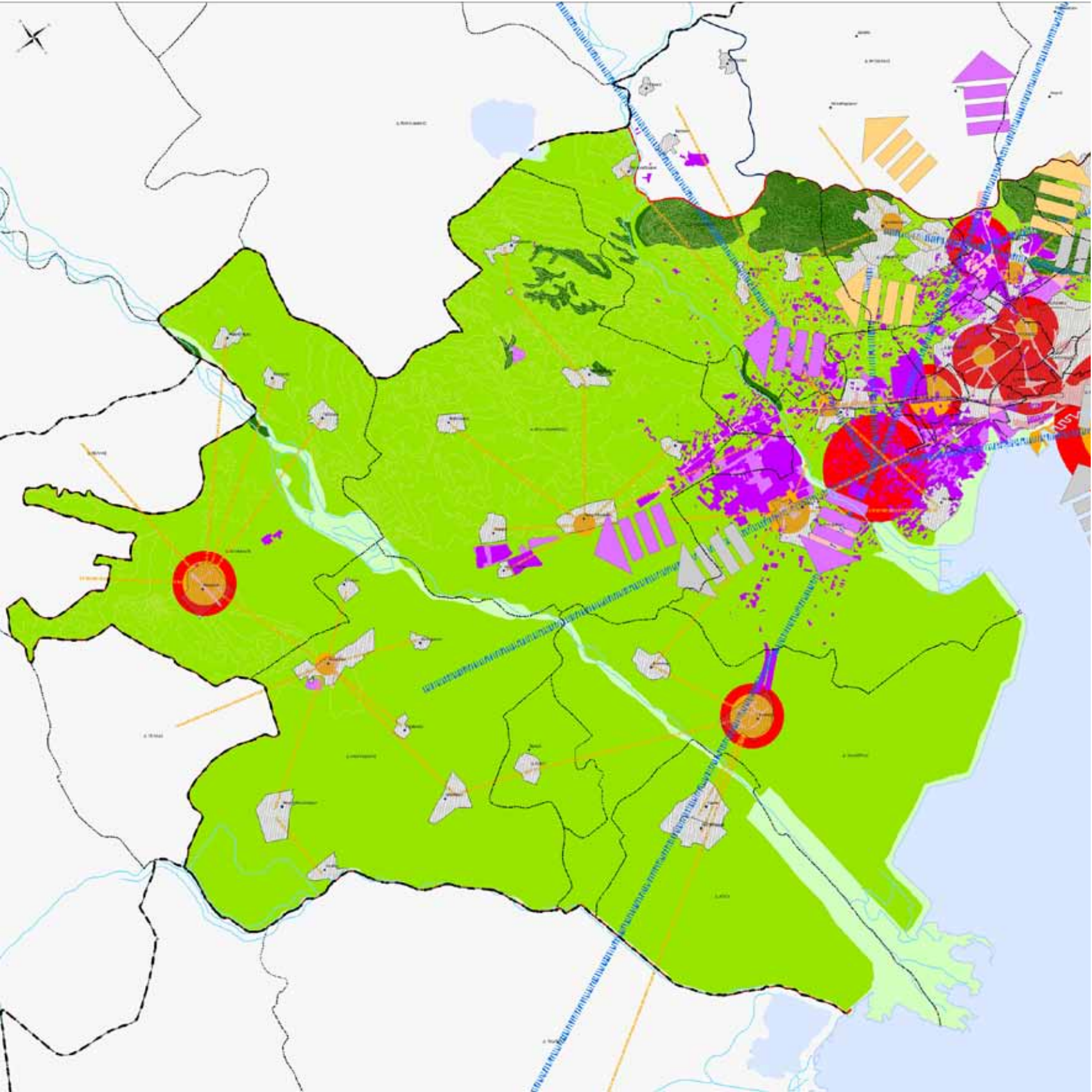
πορεία από τους πειρατές της παραλιακής ενάντια στην κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας

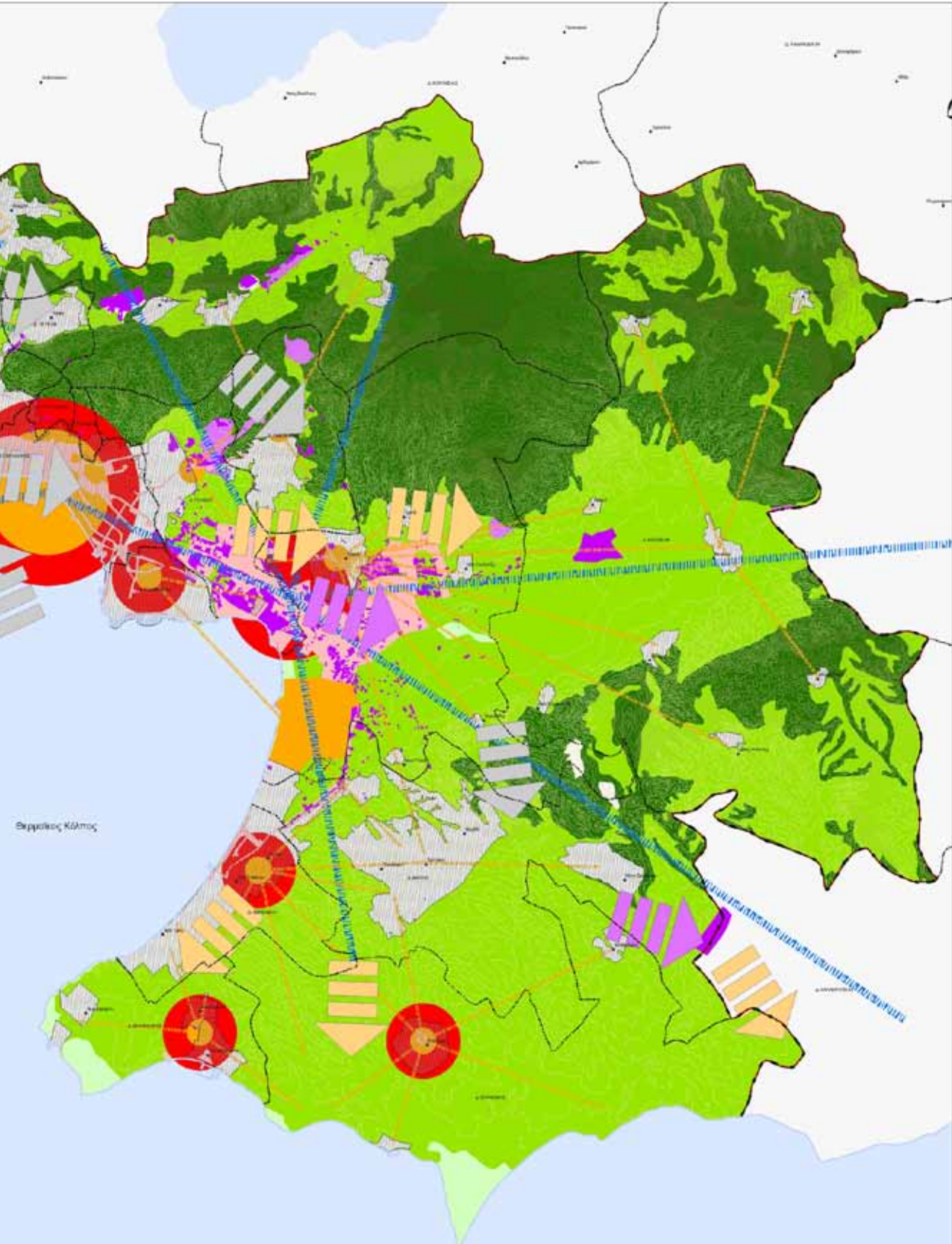
ανοχής που εφαρμόστηκαν στις τελευταίες πορείες στην ΔΕΘ με σύσσωμη την υποστήριξη των καθεστωτικών media θύμιζαν περισσότερο στρατιωτικό νόμο, και πρέπει να εκληφθούν ως ένα δυνατό καμπανάκι. Η κανονικότητα της πόλης αλλάζει, αίρεται η κοινωνική νομιμοποίηση των πορειών, οι νόμοι της γης εντός και γύρω από τα μεγάλα έργα αναστέλλονται και το καθεστώς εξαιρέσεως που εφαρμόζεται σε εξαιρετικά γεγονότα όπως η σύνοδος της Ε.Ε. το 2003 και η ΔΕΘ θα γίνει ο κανόνας για τα επόμενα χρόνια. Η έμβια ζωή ανθρώπων και φύσης αποκλείεται εντός των απαγορευμένων αναπτυξιακών ζωνών και η προσπέλασή τους διώκεται. Όμως αμέσως μετά τη σημερινή κίνηση αποκλεισμού θα ακολουθήσει στο μέλλον η αναγκαστική ενσωμάτωση του πληθυσμού. Η χρήση της υποθαλάσσιας, του μετρό και των περιφερειακών αρτηριών θα γίνει επιτακτική αν όχι υποχρεωτική. Ό,τι συμβαίνει στα ημιδημόσια αποστειρωμένα τεχνικά περιβάλλοντα των εμπορικών κέντρων στην ανατολική και δυτική πλευρά της πόλης, στο αεροδρόμιο, στους σταθμούς των τρένων και των μέσων μεταφοράς θα εφαρμοστεί στο μέλλον μεγεθυμένα στο μετρό, στην υποθαλάσσια αρτηρία και στους ελεγχόμενους περιμετρικούς αυτοκινητοδρόμους. Το θέαμα, η μεγέθυνση της κατανάλωσης, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η ελεγχόμενη καταγεγραμμένη κίνηση, η ενίσχυση της κρατικής καταστολής θα γίνουν η κανονικότητα σε όλο και περισσότερα χωροχρονικά πεδία της καθημερινότητας.

Σε αυτό λοιπόν το περιβάλλον πρέπει να ενταχθεί η κριτική στα μεγάλα έργα, στην υποθαλάσσια αρτηρία, στην επέκταση του αεροδρομίου, στο μετρό, στη συρρίκνωση του Σέιχ Σου, στην υποβάθμιση του δέλτα των ποταμών, στην εξαφάνιση της λίμνης Κορώνειας, στα black out της ΔΕΗ, στις πυρκαγιές στην Χαλκιδική. Για τα επόμενα χρόνια η Θεσσαλονίκη θα είναι μια πόλη υπό πολιορκία. Ένα εκτεταμένο αστικό πεδίο μάχης. Εμείς, εάν δεν θέλουμε να είμαστε θεατές, οφείλουμε να πάρουμε θέσεις μάχης. Το βομβαρδισμένο τοπίο των εργοταξίων είναι οι ανοιχτές πληγές στην επιδερμίδα της πόλης· τώρα είναι ο καιρός να τις σαμποτάρουμε, αλλιώς σαν καρκίνωμα θα μεγεθυνθούν αποδεικνύοντας ότι αντανακλούν ένα βαθιά αρρωστημένο κοινωνικό σώμα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οριο Νότιων
 - Οριο Επικράτειας
 - Οριο Ε.Π.Ο.
 - Οριο Δήμων
 - Θεωρηθησάμενα Οικόπεδα
 - Ισοϋψείς ανά 20μ
 - Αποστράφιμη
 - Άρδεις
 - Ποταμοί
 - ▨ Εξυλισμα Κέντρων
 - Δασοτόπος - Εξυλισμα
-
- Δασική Εξέλιξη
 - Αραιοδάσος - Βοτανικός Εξέλιξη
 - Γεωργικός Τομέας Παραγωγής
 - Διαμορφωτική Τομέας Παραγωγής
 - Τριτογενής Τομέας Παραγωγής
- Τομείς Δομησιμότητας
- Οικιστική
 - Παραγωγική
 - Υποδομική
- Οικιστικά Πόλοι
- Μετροπολιτικό Κέντρο
 - Διαμορφωτικό Κέντρο Μετροπολιτικού Χαρακτήρα
 - Υπόλοιπα Κέντρα
- Καθάρη Κέντρα
- 1η Βαθμίδα
 - 2η Βαθμίδα
 - 3η Βαθμίδα

Ελληνικός Κόσμος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΧΕΙΡΣΗΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΛΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΩΦΑ ΥΠΟΨΗΛΑ-ΣΤΕΦΗΝΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΣΤΙΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
Ο-Π Έκδοση - 2η Περιοδική - Έκδοση 2011
Π. Σάββα - 2η Περιοδική - Έκδοση 2011
Π. Ράββα - 1η και 2η Έκδοση
Π. Μπαζιάνη - 1η Περιοδική Έκδοση 2011
Π. Σαββάνη - 2η Έκδοση - 2011
Π. Σαββάνη - 3η Έκδοση - 2011
Π. Σαββάνη - 4η Έκδοση - 2011

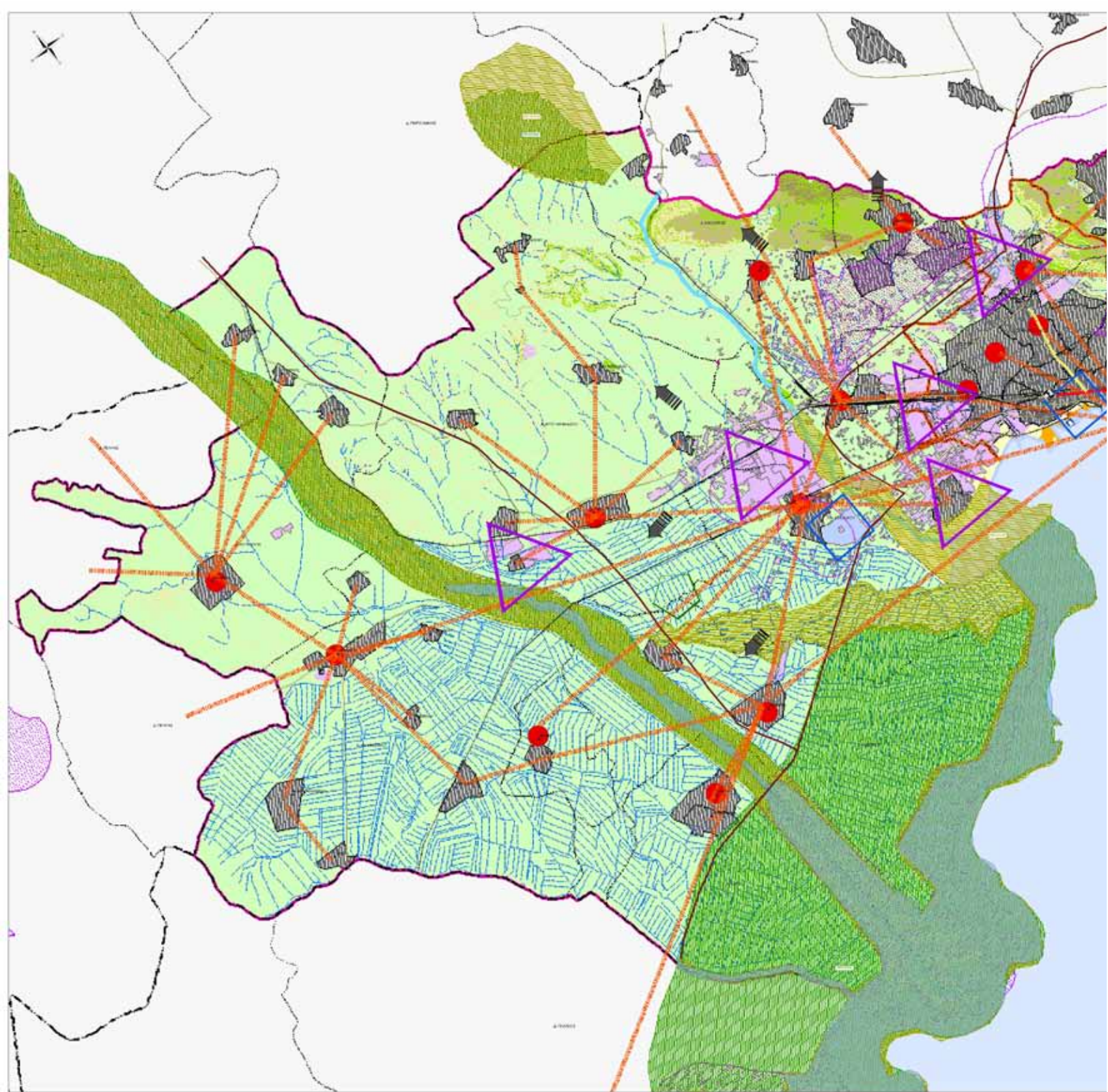
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΛΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

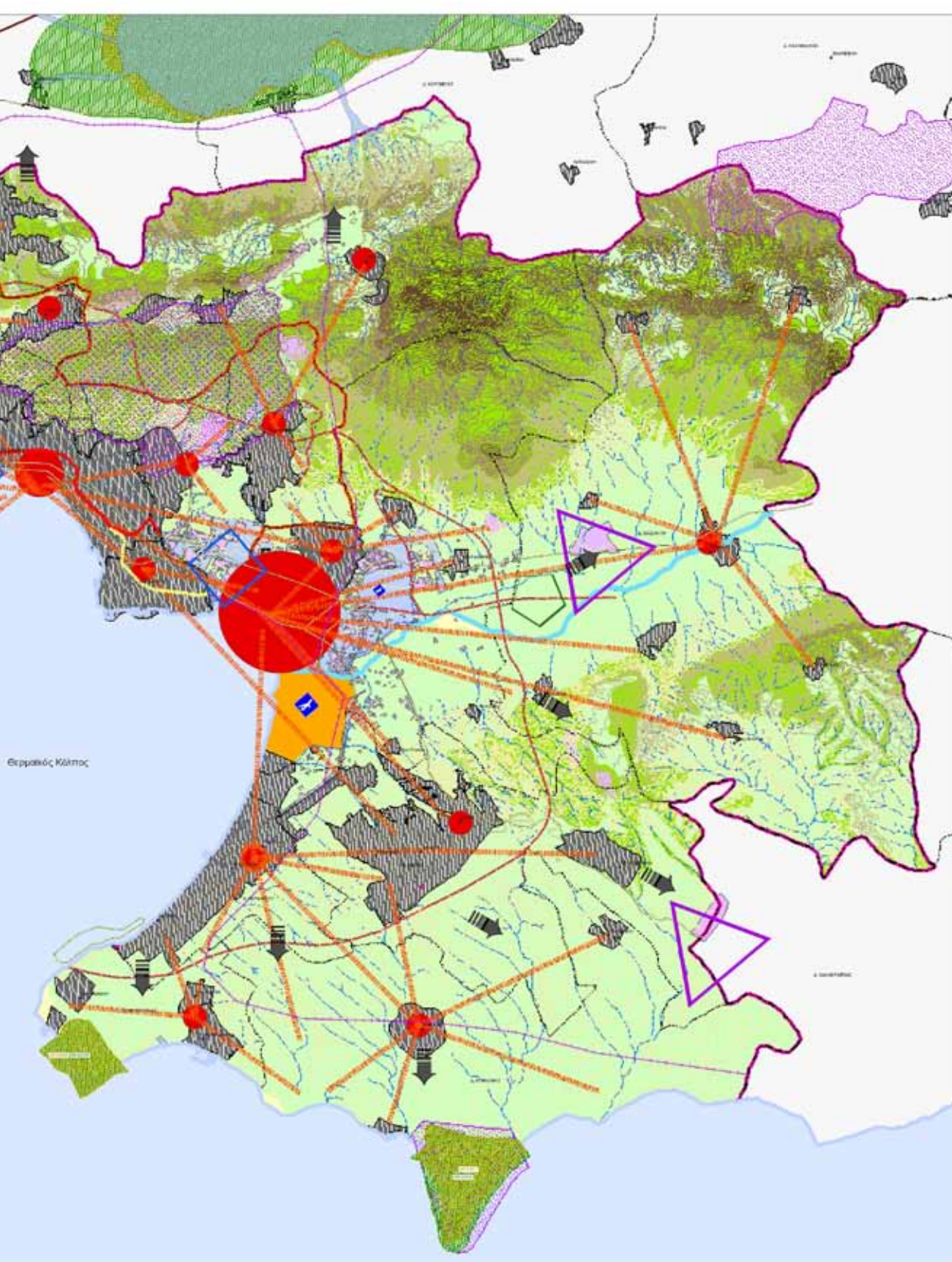

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΛΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ 13 Λειτουργικές δομολογίες μετροπολιτικής περιοχής - Πυραργακή Διεύθυνση

ΚΥΜΑΤΙΔΙΑ 1:00.000

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οριο Περίων
- Οριο Δήμων
- Παλαιόδοξο Σύγκροτο Βεσσαλονίκης
- Ειδική Περιοχή Βεσσαλονίκης
- Βεστροπυγμαίνον Οικόπεδο
- Απογραφή
- Ίσοψύγιο 20 μ.
- Ποταμοί
- Ραβδοί, αρθρικοί κανάλια

- Ο.Σ.Ε.
- Κ.Τ.Ε.Α.
- Ο.Α.Θ.
- Αεροδρόμιο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
- Αεροδρόμιο ΣΕΔΕΣ
- Εγνατία / ΠΑΦΕ
- Βοσκό Οδηγό Δίκτυο
- Σιδηροδρομικό Δίκτυο
- Μεταλλικές Γραμμές Προστασίας Σιδηροδρόμου
- Μεταλλική Εξωτερική Περιφράξις
- Γραμμή Μετρό
- Μεταλλική Εγκατάσταση Μετρό
- Περίοχη Natura2000
- Τοπία Φιλοπόλεως Φωτεινό Κολύμβη
- Περίοχη Ραϊσοει
- Καταστροφή Ακρωσ Σελής
- Σύνθετο Εθνικής Προστασίας (ΕΡΑ) - (Οδηγία 79/409/ΕΟΚ)
- Τοπία Κοινοτικής Σημανσίας (ΣΟΚ) - (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)
- Δασική εκτάσεις
- Λιμνοθάλασσές - θαλάσσιες εκτάσεις
- Υποδομές μεταφορών
- Πρωτογενής Τομέας Παραγωγής
- Δευτερογενής Τομέας Παραγωγής
- Τριτογενής Τομέας Παραγωγής

Ιεράρχηση Κέντρων

- Μετροπολιτικό Κέντρο
- Δευτερογενή Κέντρα Μετροπολιτικού Χαρακτήρα
- Τοπικά Κέντρα
- Δικτυωτά - Εξαρτημένα
- Πίεση εξόπλισης οικιστικών χρήσεων
- Σαρκασμός προς δασικές οροσειρές της
- Συγκέντρωση Τριτογενούς Τομέα
- Διάλυση του Δευτερογενούς Τομέα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

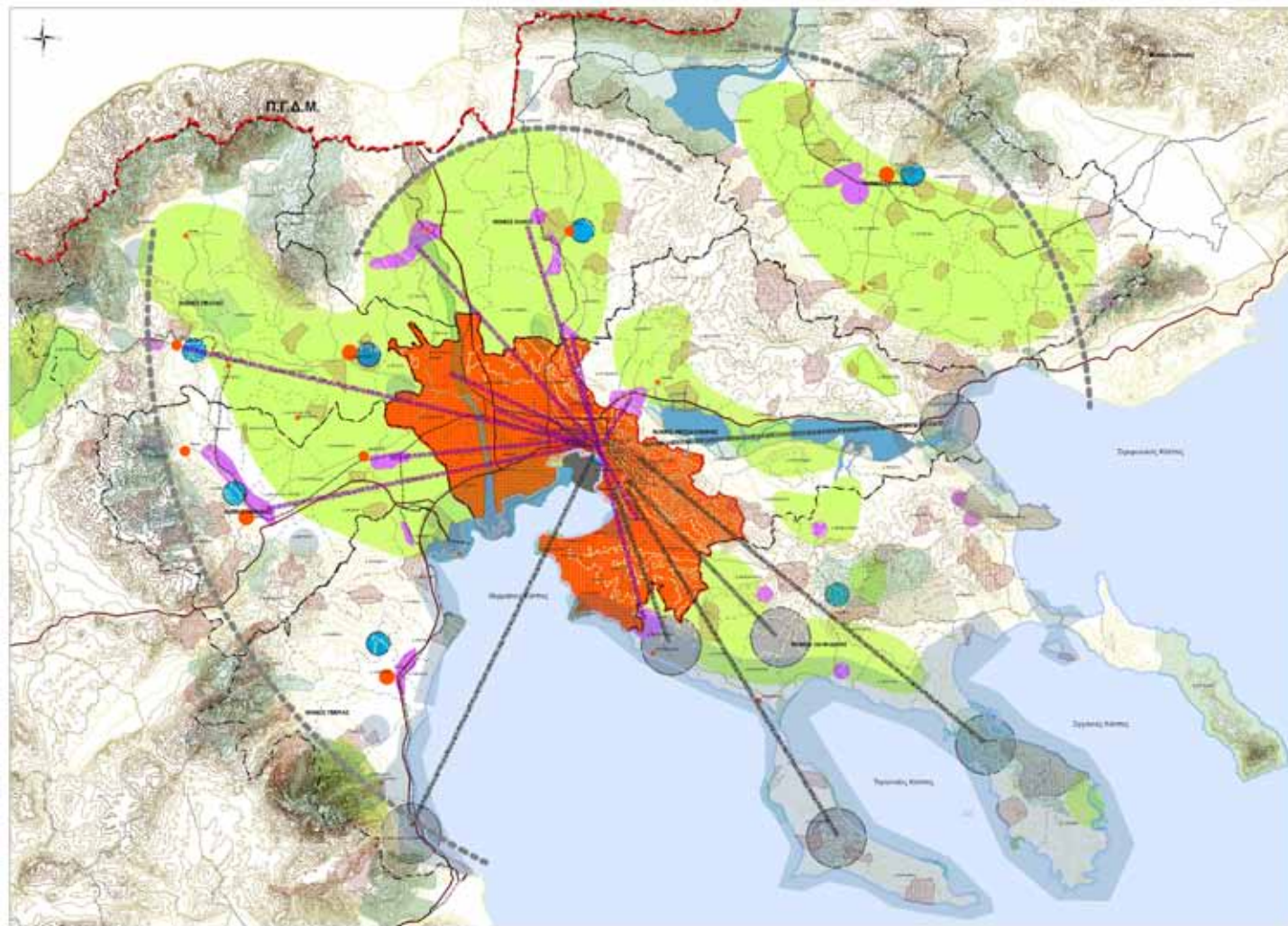
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

<p>ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p>	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p>
--	---

ΧΑΡΤΗΣ 10.2 Πρόγραμμα χωρικής οργάνωσης - Εναλλακτικό σενάριο Β

ΚΑΛΩΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

**ΕΠΙΧΑΙΡΟΦΟΡΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ</p> <p>ΕΠΙΧΑΙΡΟΦΟΡΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ</p>	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ</p> <p>ΕΠΙΧΑΙΡΟΦΟΡΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ</p>
---	---

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

ΕΠΙΧΑΙΡΟΦΟΡΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΟ ΛΑΘΟΣ

Η Προφητεία καλοκαιρι 2057

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο 10 Δεκέμβριος 2007

βιοπάρκο

τα βενζινάδικα έχουν γίνει
μνημεία εποχής

Το καλοκαίρι του 2057 θα πάμε διακοπές στο Λάθως. Το Λάθως είναι το νέο τεχνητό νησί σε σχήμα φοίνικα ανάμεσα στο δεύτερο και το τρίτο πόδι της Χαλκιδικής. Το όνομά του το πήρε από το γειτονικό βουνό Άθως (το τελευταίο περιαστικό πράσινο, που πρόσφατα κινδύνεψε από πυρκαγιά, της ευρύτερης βαλκανικής μητροπολιτικής περιοχής της Θεσσαλονίκης) αλλά θέλει να υποδηλώσει και την λάθος αναπτυξιακή πορεία που ακολούθησε η χώρα τα τελευταία 50 χρόνια. Η Μεσόγειος είναι αφόρητη πλέον τα καλοκαίρια και οι τυφώνες αποτελούν συχνότατο φαινόμενο, επίσης υπάρχουν εκατομμύρια «κλιματικοί πρόσφυγες». Έτσι το νέο απόρθητο από θάλασσα και αέρα προστατευόμενο με ειδικές οικολογικές αστυνομικές δυνάμεις τεχνητό νησί είναι ένας απόλυτα ελεγχόμενος παράδεισος από τις κλιματικές και μεταναστευτικές απειλές.

Στο Λάθως δεν υπάρχουν αυτοκίνητα, ούτε αεροδρόμια, γιατί βέβαια δεν υπάρχουν και αεροπλάνα, και οι μετακινήσεις από και προς το νησί γίνονται διαμέσου του ουρανού με αερόστατο από το γειτονικό θέρετρο Ουρανούπολη. Οι μετακινήσεις εντός του νησιού γίνονται με ποδήλατα, με πατίνια και με το «redibus» (κάτι αντίστοιχο με το «πεζο2»). Στο Λάθως οι ομπρέλες θαλάσσης έχουν ενσωματωμένες φωτοβολταϊκές κυψέλες, ενώ οι ομπρέλες βροχής είναι ανάποδες για να μαζεύουν νερό. Το αληθινό νερό, επί τη ευκαιρία, πωλείται περίπου στην τιμή της σαμπάνιας, χαρακτηρίζεται «ο γαλάζιος χρυσός» και η έλλειψή του έχει προκαλέσει 31 πολέμους τις τελευταίες τρεις δεκαετίες στην νοτιοανατολική Ευρώπη, οι δε τιμές δεν είναι πλέον σε ευρώ, αλλά σε *karbon*, το νέο νόμισμα της ευρωπαϊκής ένωσης που αντιστοιχεί στις μονάδες διοξειδίου του άνθρακα που εκπέμπεται στην ατμόσφαιρα για την παραγωγή του προϊόντος.

Τα βενζινάδικα έχουν γίνει «μνημεία εποχής» και το νησί παίρνει ενέργεια από οικολογικές και βιολογικές πηγές: βιοκαύσιμα, γεωθερμική, ηλιακή, με γιγάντιες αιολικές μηχανές-ανεμογεννήτριες που βρίσκονται έξω, στη θάλασσα, ενώ άλλη πηγή ενέργειας είναι... το σεξ: στα ερωτικά ξενοδοχεία του νησιού, πάνω σε κρεμαστά κρεβάτια που παράγουν ενέργεια διά της κίνησης. «Περισσότερο σεξ,

περισσότερη ενέργεια» είναι το σλόγκαν, και πληρώνεις λιγότερο εάν αποδειχθεί ότι το... έχεις κάνει περισσότερο.

Ο τουρίστας πρέπει να επισκεφθεί απαραιτήτως το «μουσείο εκλιπόντων ειδών» με δείγματα χλωρίδας και πανίδας που υπήρχαν στη Χαλκιδική το 2007, πλην όμως δεν υπάρχουν 50 χρόνια αργότερα, αλλά και το «βιοπάρκο», όπου κάποια κακόμοιρα κωνοφόρα διασώζονται ακόμα σε ειδικές τεχνητές κλιματικές συνθήκες.

Ο τουρίστας θα μείνει σε ξενοδοχεία με πράσινες ταράτσες, τις οποίες θα έχει την υποχρέωση να καλλιεργεί ο ίδιος, ή σε κάμπινγκ γεωθερμικής ενέργειας, χωρίς τουαλέτες, ντους, κουζίνες και άλλες βλαβερές για το περιβάλλον ανέσεις, όπου θα ζήσει περιπέτειες του τύπου «βρείτε νερό». Το γκολφ έχει απαγορευτεί προ πολλού. Τώρα οι σπόρτσμεν συναγωνίζονται στη δενδροφύτευση – ο νικητής κρίνεται από το πόσο καλά έχει μεγαλώσει η ελιά ή η μηλιά που φύτεψε δυο χρόνια νωρίτερα. Όλα δε τα παραγόμενα απόβλητα κομποστοποιούνται και ανακυκλώνονται.

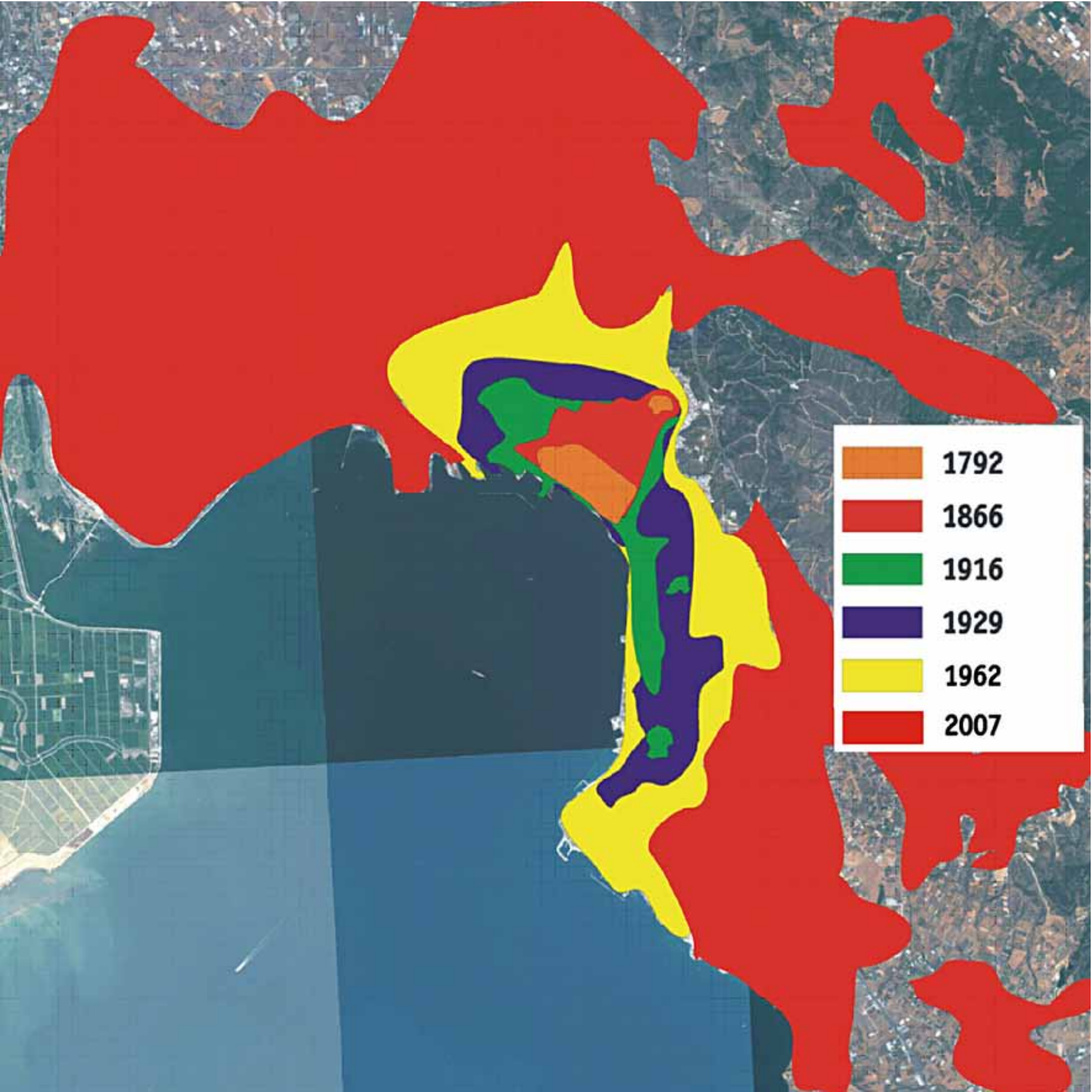
Ο τουρίστας θα τρώει «βεμπάπ» (κρέας δεν παίζει εδώ), θα φοράει ρούχα από λινό και μπαμπού και από ίνες πεύκου, ή μοντελάκια από ψηφιακές κυψέλες, οι οποίες δίνουν ενέργεια στο κινητό του, που είναι από καλαμπόκι και το τρώει μετά. Η εφημερίδα δεν είναι πια έντυπη αλλά ψηφιακή. Στο πρωτοσέλιδο διαβάζεις για ένα γιώργο σουφλιά που παίρνει μετά θάνατο βραβείο αειφόρου ανάπτυξης, για τη μετακίνηση (ή μάλλον το ανθρώπινο εμπόριο) 540.000 Ινδών στην Ευρώπη, η οποία πάσχει από υπογεννητικότητα. Και κύριο θέμα, την είδηση ότι συνελήφθησαν τουρίστες για υπερβολική κατανάλωση χαρτιού υγείας. Ως εγκλήματα, άλλωστε στο Λάθως χαρακτηρίζονται ως επί το πλείστον οι πράξεις «κατά του περιβάλλοντος», ένα κομμάτι λάχανο που βρέθηκε σε κάδο ανακύκλωσης κτλ.

μοντελάκια από ψηφιακές κυψέλες και ομπρέλες θαλάσσης με φωτοβολταϊκά

	1792
	1866
	1916
	1929
	1962
	2007

1792

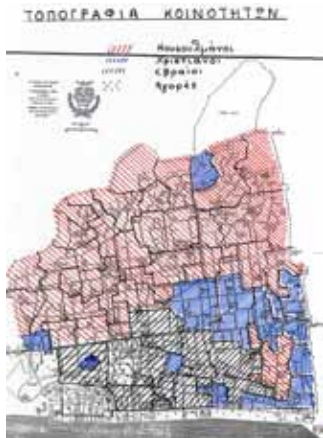
Σαμποτάζ στη Θεσσαλονίκη Δρόμοι των τραγουδιών και των εργολάβων

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο8 Μάρτιος 2007

«Σε εθνικό εργοτάξιο έχουν ήδη αρχίσει να μετατρέπονται οι δρόμοι της Θεσσαλονίκης στην οποία πέφτει το βάρος του κυβερνητικού ενδιαφέροντος για έργα υποδομών. Σε 3 δισ. ευρώ θα φτάσει το κόστος των μεγάλων έργων που έχουν ξεκινήσει ή δρομολογούνται στη Θεσσαλονίκη με αιχμές το μετρό, την υποθαλάσσια αρτηρία, την αναβάθμιση του αεροδρομίου και τους νέους οδικούς άξονες.»

Τεχνογράφημα τεύχος 321 Δεκέμβριος 2006

Ταξίδι στην ιστορική εξέλιξη των μεγάλων έργων στη Θεσσαλονίκη

1982

τοπιογραφία κοινοτήτων δημοσιεύτηκε το 1981 από τον Eyice

οι μουσουλμάνοι κατοικούν κυρίως στην άνω πόλη, οι χριστιανοί ανατολικά και οι εβραίοι στην κεντρική περιοχή

Το ταξίδι αυτό θα μπορούσε να αρχίζει με ένα «Μια φορά κι ένα καιρό...» για να περάσει στο χρόνο του μύθου ή όπως θα 'λεγε κι ένας σεφαραδίτης ποιητής, στο χρόνο των ονείρων. Είναι η ιστορία ενός «μελοποιημένου» ταξιδιού, που αρχίζει στη Θεσσαλονίκη, μια πόρτα που ανοίγει ανάποδα, όχι προς την θάλασσα, αλλά προς το μέρος της στεριάς, στην άκρη της ανεξερεύνητης πόλης.

«Είναι άραγε κιόλας ελληνική στις μέρες μας η Σαλονίκη; Στους νέους χάρτες, σίγουρα, στα χρώματα των σπιτιών και στις πινακίδες των οδών, ναι. Σε όλα τ'άλλα, όμως; Στην καρδιά της, η πόλη δεν είναι και δεν υπήρξε ποτέ ελληνική... Είναι μια κατ'εξοχήν διεθνής πόλη. Η μάλλον, μια απεθνοποιημένη πόλη. Ακόμα και μετά την προσάρτησή της από την Ελλάδα, οι έλληνες της Σαλονίκης είναι ένα μονάχα κλάσμα, και ούτε καν το μεγαλύτερο, των κατοίκων της.»

Α. Φρακαρόλι (1916)

Θεσσαλονίκη Πόλη των Φαντασμάτων - Mark Mazower

Θα πιάσουμε το νήμα της ιστορικής εξέλιξης περίπου 100 χρόνια πριν και θα αφήσουμε τους δρόμους της πόλης να μας διηγηθούν τις διαδοχικές μεταμορφώσεις του πολεοδομικού ιστού. Στις αρχές λοιπόν του 20ου αιώνα οι δρόμοι της Θεσσαλονίκης μιλούσαν 6 διαφορετικές γλώσσες και χαρακτηρίζονταν από μια μοναδική ιστορική ιδιαιτερότητα συμβίωσης ποικίλων θρησκευτικών ομάδων. Ο σκελετός της πόλης ήταν ένα πλέγμα οθωμανικών, εβραϊκών, χριστιανικών και

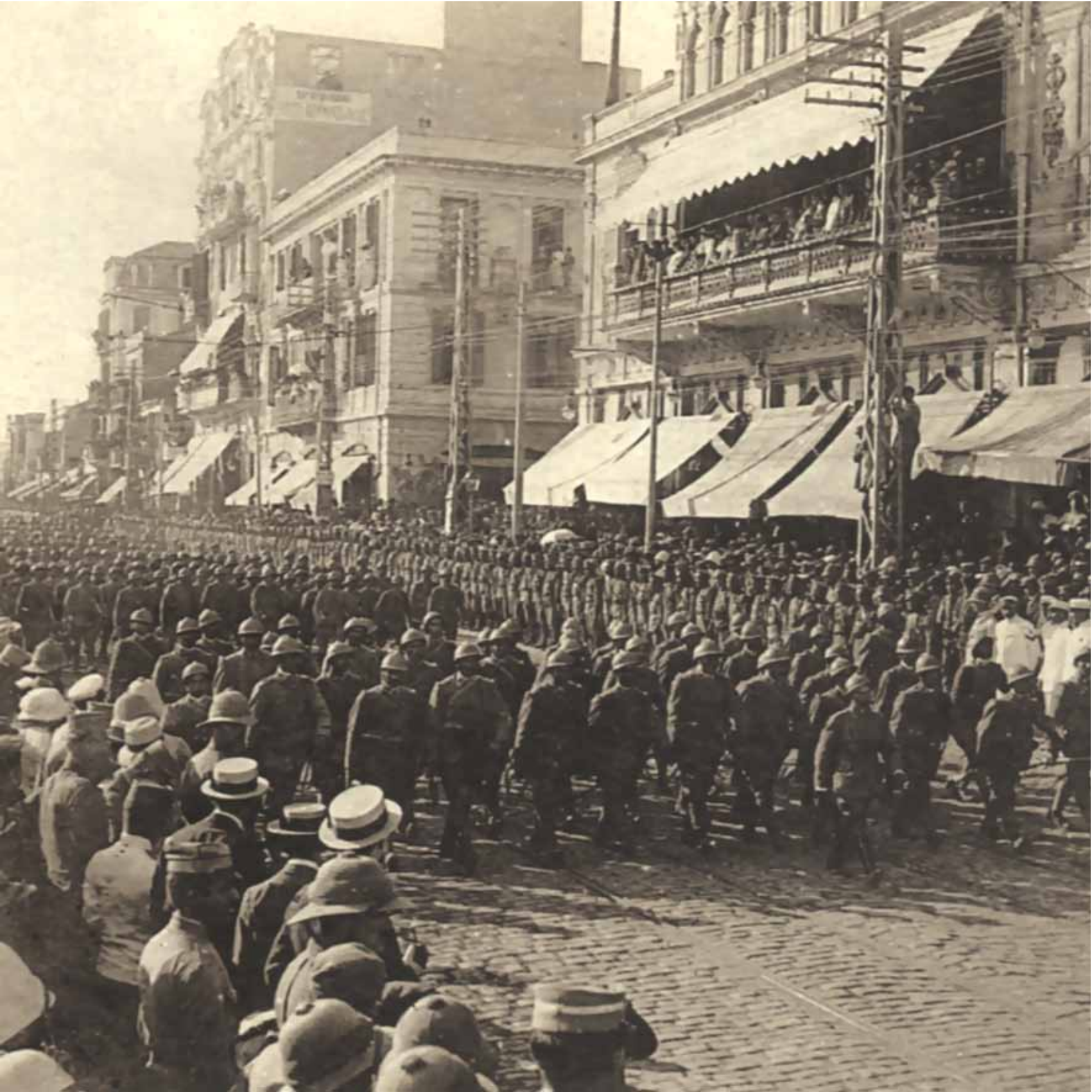
λεβαντινικών αρθρώσεων, κτισμάτων, σχολείων, μυρωδιών, παζαριών, τραγουδιών, γιορτών, επαναστατικών ομάδων, διαρκώς συγκρουόμενων και συγκοινωνούντων.

Ωστόσο τον Οκτώβρη του 1912 ελληνικά στρατεύματα θα παρελάσουν στον παραλιακό δρόμο. Αποτελεί, ίσως, την πιο κομβική τομή στην εξέλιξη της πόλης. Με τη βίαιη κατάληψη - άλωση θα ξεκινήσει η διαδικασία πληθυσμιακής ομογενοποίησης και εξελληνισμού της Θεσσαλονίκης. Οι νέοι κατακτητές θα ξαναβαπτίσουν τους δρόμους της πόλης με αρχαιοελληνικά και βυζαντινά ονόματα, ωστόσο, θα χρειαστούν αρκετά χρόνια ώστε να πειθαρχηθεί ο πολυεθνικός πληθυσμός της. Ο μουσουλμάνοι διώκονται και μέσα στα επόμενα 10 χρόνια εκτοπίζονται περίπου 50.000 άτομα, οι κατοικίες, τα νεκροταφεία και τα θρησκευτικά τεμένη τους με περίσσεια μίσους θα γκρεμιστούν (από τους 47 καταγεγραμμένους μιναρέδες το 1910, θα απομείνει σήμερα μόνο αυτός της Ροτόντας). Την ίδια τύχη θα έχουν και 3.000 βουλγάρικες οικογένειες. Ο εβραϊκός πληθυσμός που έως τότε ήταν η κυρίαρχη θρησκευτική ομάδα της πόλης και η Θεσσαλονίκη ήταν παγκοσμίως γνωστή ως «μητρόπολη του Ισραήλ ή η δεύτερη Ιερουσαλήμ» μέσα στο κλίμα έντονου αντισημιτισμού θα μειωθεί, θα συληθούν συναγωγές και νεκροταφεία και πολλές γειτονιές τους θα καούν. Τη μεγαλύτερη δε καταστολή δέχτηκαν οι εβραίοι σοσιαλιστές οι οποίοι υποστήριζαν την αυτονόμηση της Θεσσαλονίκης από το ελληνικό κράτος στα πλαίσια δημιουργίας μιας Βαλκανικής Ομοσπονδίας. Μέσα σε αυτό το κλίμα το δρόμο προς το λιμάνι της πόλης θα ακολουθήσουν τραγουδώντας ισπανικά μοιρολόγια περίπου 25.000 εβραίοι, οι οποίοι θα μεταναστεύσουν στην Παλαιστίνη, ο πληθυσμός τους διαρκώς θα ελαττώνεται μέχρι οι ναζί να ολοκληρώσουν το έργο του ελληνικού κράτους αφανίζοντας όσους απέμειναν στο Auschwitz και στο Birkenau το 1943.

Οι δρόμοι της πόλης μάς διηγούνται ότι ένα ηλιόλουστο καλοκαιρινό μεσημέρι του 1917 σπίθες φωτιάς μεταδόθηκαν στα ξερά χόρτα της αυλής από την πυρά μιας μουσουλμάνας νοικοκυράς που τηγάνιζε κηπευτικά. Γρήγορα, με τη βοήθεια του Βαρδάρη, η φωτιά επεκτείνεται στα γύρω σπίτια και μέσα στις επόμενες δυο μέρες η πυρκαγιά θα αλλάξει για πάντα την πολυεθνική ανατολίτικη αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της πόλης. Η παραπάνω περιγραφή είναι η επίσημη εκδοχή για την πυρκαγιά, ωστόσο το σίγουρο είναι ότι εάν δε γινότανε τυχαία έπρεπε οπωσδήποτε να εφευρεθεί και τούτο διότι η φωτιά αποτίναξε ακαριαία και βιαία τα όποια εμπόδια έθετε η παγιωμένη αιωνόβια διάρθρωση του κτισμένου χώρου, επιταχύνοντας τη διαδικασία ενσωμάτωσης της πόλης στο ελληνικό κράτος. Η πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων στο μεσοπόλεμο για τη Θεσσαλονίκη ήταν λεηλασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ισοπεδωτική καταστροφή των υποδομών του πολυπολιτισμικού παρελθόντος και ταυτόχρονα ανοικοδόμηση μια νέας καθαρόαιμης ελληνικής πόλης. Ό,τι απέμεινε μετά τη φωτιά του 1917 από

1921
δίπλα χάρτης

το τελικό σχέδιο Hebrard για την κεντρική περιοχή της Θεσσαλονίκης, το σχέδιο εγκρίθηκε με Β.Δ. στις 24.9.1921

1968

Χωροταξική Μελέτη Θεσσαλονίκης (καθ. Ι. Τριανταφυλλίδης)

τα ηχοχρώματα της οθωμανικής πόλης θα κατεδαφιστεί για να οικοδομηθεί μια νέα πόλη αποικιοκρατικής τεχνοτροπίας, όπως προτείνεται από τους ευρωπαίους Εμπράρ και Μάσον.

Σε αυτή τη νέα γυμνή πόλη, που ξεκομμένη από κάθε αναγνωρίσιμο παρελθόν μοιάζει μετέωρη στο παρόν αλλά εξακολουθεί να διατηρεί την γεωπολιτική της σημασία, κυριαρχεί η πατερναλιστική αντίληψη της πολεοδομίας. Μέσα από τις λάσπες, τις πέτρες και τις στάχτες θα ξεπηδήσουν νέες ευθύγραμμες χαράξεις αναδεικνύοντας και μνημειοποιώντας τα θρησκευτικά, στρατιωτικά και διοικητικά κτίρια. Η νέα ευκλείδεια ρυμοτομία αντικαθιστά τις λαβυρινθωειδείς συνοικίες της οθωμανικής περιόδου εγγράφοντας τους κατοίκους σε οικοδομικά τετράγωνα και ταυτόχρονα διευκολύνει την καταστολή των μελλοντικών εξεγέρσεων (όπως πολύ εύστοχα επισήμανε ο βρετανός πρόξενος: εάν δεν υπήρχε ο Εμπράρ δε θα καταστέλλονταν η λαϊκή εξέγερση του '36). Ο στόχος επομένως ήταν διπλός, ξεκαθάρισμα λογαριασμών με το ενοχλητικό πολυεθνικό παρελθόν, δηλαδή ένα είδος πολεοδομικής εθνοκάθαρσης, πρόληψη ανατρεπτικών συμπεριφορών για το μέλλον και παράλληλα προετοιμασία της πόλης για να παίξει ηγεμονικό ρόλο στην ευρύτερη βαλκανική περιοχή.

Βρισκόμαστε εξάλλου λίγο μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και λίγο πριν την αλαζονική εκστρατεία της Ελλάδας στην ανατολή. Η γεωπολιτική σημασία της Θεσσαλονίκης είναι τεράστια, καθώς βρίσκεται στο νευραλγικό κέντρο της Ελλάδας «των πέντε θαλασσών και των δυο ηπείρων», την πόλη την διεκδικούν οι μεγάλες δυνάμεις και ο Βενιζέλος την κάνει προσωρινή πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους. Σε αυτό το κλίμα οραματικά σχέδια υποδομών εκπονούνται: επέκταση λιμανιού, νέος δυτικός και ανατολικός σιδηροδρομικός σταθμός, μεταφορά αεροδρομίου από το καραμπουρνάκι στη Θέρμη, metro (με μήκος όσο το σημερινό), ενώ παράλληλα στην πόλη λειτουργούν σύστημα τροχιοδρόμων – τραμ, στην αρχή ιππήλατων και έπειτα ηλεκτρικών, παράκτια συγκοινωνία από τους κήπους του Μπεχτσινάρ μέχρι την Αγία Τριάδα, καθώς, επίσης, ο σιδηρόδρομος φτάνει μέσω της παραλίας στο νέο αεροδρόμιο της Μίκρας. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι ο νεαρός φιλόδοξος ελληνικός καπιταλισμός στήριζε ένα συνδυασμό μέσων σταθερής τροχιάς στα οποία έρχεται να προστεθεί και το προτεινόμενο metro, επίσης, την ίδια στιγμή, χωροθετείται η διεθνής έκθεση και το πανεπιστήμιο πάνω στα υπολείμματα του λεηλατημένου εβραϊκού νεκροταφείου.

Σε αντίθεση με τον πολεοδομικό οργανισμό και την πληθώρα των μεγάλων έργων των αρχών του αιώνα από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και μέσα στο ψυχροπολεμικό κλίμα των επόμενων δεκαετιών η πόλη θα μπει στο «γύψο». Ελάχιστες επενδύσεις και νέα έργα πραγματοποιούνται. Με το άλλοθι της Γιάλτας όλες οι κυβερνήσεις θα υιοθετήσουν την πολιτική της υποβάθμισης του ρόλου της Θεσσαλονίκης, κυρίως για τον φόβο του κομμουνιστικού κινδύνου, ώστε να

δίπλα φωτογραφία
στρατιωτική παρέλαση στην παραλία κατά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο

μην φαίνεται ελκυστική στις επεκτατικές βλέψεις των κόκκινων γειτόνων (Σέρβοι-Βούλγαροι-Ρώσοι). Η Θεσσαλονίκη θα περιθωριοποιηθεί θα αποκοπεί από τη βαλκανική ενδοχώρα -hinterland- και θα μείνει ένα μίζερο ακριτικό επαρχιακό μεγάλο χωριό. Τα περισσότερα δε έργα που πραγματοποιούνται έχουν κυρίως στρατιωτικό χαρακτήρα, με πιο χαρακτηριστικό την καταστροφή της δαντελωτής ανατολικής ακτής του Θερμαϊκού με την κατασκευή της νέας ευθύγραμμης παραλίας σύμφωνα με το σχέδιο Μάρσαλ, ως πίστα απόβασης νατοϊκών πολεμικών πλοίων σε περίπτωση κατάληψης της πόλης από τον κόκκινο στρατό. Είναι, ίσως, η μοναδική περίπτωση στην Ευρώπη που στο γεωμετρικό κέντρο της πόλης είναι εγκατεστημένη μόνιμα μεγάλη στρατιωτική μονάδα, το 3ο Σώμα Στρατού, και η περιφέρειά της ζώνεται από 36 μικρά και μεγάλα στρατόπεδα. Ουσιαστικά καθ'όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα η Θεσσαλονίκη είναι μια ασφυκτικά στρατοκρατούμενη πολιτεία.

Ταυτόχρονα, στο δεύτερο μισό του περασμένου αιώνα συντελείται η άλωση της πόλης από το τσιμέντο και τις λαμαρίνες. «Αυτός ο αποξεχασμένος πια παράδεισος που λένε ότι ήταν κάποιου μπέη, θα ζούσε μέχρι και μετά τον πόλεμο του '40, μέχρι που είπαν οι εργολάβοι πως τελειώνανε οι πολυτέλειες με τις μονοκατοικίες, τα δίπατα και τις αυλές και άρχιζε μια άλλη εποχή, επικερδής, με μέγαρα, με δρόμους ασφαλτοστρωμένους και πεζοδρομία πλακόστρωτα, όπου, δηλαδή, δεν ήταν δυνατό να μένει χώρος για αυλές και περιβόλια ούτε για κρυσφώνες που θα τρύπωναν τα μυστικά». (Ν. Μπακόλας Η Μεγάλη Πλατεία.) Μέσα σε αυτό το κλίμα το 1954 ξηλώνεται η γραμμή του τραμ μπροστά στο Λευκό Πύργο και προωθείται η χρήση των βενζινοκίνητων λεωφορείων. Είναι η εποχή που αρχίζει να χάνεται το νόημα του δημόσιου χώρου, καθώς αναπτύσσονται ιδιωτικές λειτουργίες και εξαπλώνεται η ηθική του ιδιωτικού αυτοκινήτου. Ήδη από τις αρχές του αιώνα, οι φουτουριστές αυνανιζόμενοι αναφωνούσαν ότι «ένα αυτοκίνητο είναι πιο όμορφο από τη Νίκη της Σαμοθράκης». Η νέα, λοιπόν, ταυτότητα των θεσσαλονικέων δομείται στα διαμερίσματα κονσέρβες και στις βιομηχανικές πολυκατοικίες, η πόλη μετατρέπεται σε βιομηχανικό προϊόν και οι δρόμοι της Θεσσαλονίκης -αυτή η γεμάτη ιστορία δημόσια επιφάνεια- μετατρέπονται σε αυτό που αποκαλεί ο Le Corbusier γραμμικό εργοστάσιο.

Ερχόμαστε 40 χρόνια μετά, στη δεκαετία του '90, οι δρόμοι της πόλης γεμίζουν με εκατοντάδες χιλιάδες εξαγριωμένους νεοέλληνες στα θρησκευτικοεθνικιστικά συλλαλητήρια ενάντια στη Μακεδονία. Είναι η εποχή που η Θεσσαλονίκη έχει «καθαρίσει» πλήρως, τόσο αρχιτεκτονικά, πολεοδομικά και πληθυσμιακά, όσο, κυρίως, ιδεολογικά από το «επικίνδυνο» πολυπολιτισμικό και διεθνικό παρελθόν της. Οι ταξικές συγκρούσεις και τα επαναστατικά τραγούδια που γέμιζαν μισό αιώνα πριν τους δρόμους της πόλης δίνουν τη θέση τους σε αηδιαστικούς ορθόδοξους νεομεγαλοϊδεατικούς ύμνους. Βουτηγμένη στη λήθη η Θεσσαλονίκη

δίπλα εικόνα

Ο Άγιος Δημήτριος πάνω από τις πολυκατοικίες

300
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΙΟ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΟΥΤΕ ΥΠΟΥΧΙΣΤΕ
ΟΥΤΕ Σ' ΜΕΤΡΟ
ΦΕΡΤΕ ΜΑΣ ΤΟ ΤΡΑΜ
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Σ' ΠΕΤΡΟ

Ιανουάριος 2007
κατασκευή νέου δημαρχιακού μεγάρου

μακέτα του νέου δημαρχιακού μεγάρου

Λίμνη Κορώνεια

Τη δεκαετία του 1950 ήταν από τις πιο παραγωγικές λίμνες της χώρας σε αλιεύματα. Τη δεκαετία του 1970 είχε έκταση 45.000 στρέμματα και μέσο βάθος 5 μέτρα. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000 είχε έκταση 10.000 στρέμματα και μέσο βάθος 0,5-1 μέτρο. Το καλοκαίρι του 1999 η λίμνη ήταν εντελώς αποξηραμένη. Τα επόμενα χρόνια πήρε κάποια ποσότητα νερού και το καλοκαίρι του 2007 ξανά έχει σχεδόν αδειάσει.

είναι πλέον έτοιμη, οχυρωμένη με ισχυρή εθνικιστική ιδεολογία, να αποτελέσει το προπύργιο για την ληστρική κανιβαλική επέλαση των ελλήνων στα Βαλκάνια. Το λιμάνι της πόλης γίνεται η βασική πύλη θανάτου για το σφαγείο της Γιουγκοσλαβίας. Το μεγαλύτερο και σπουδαιότερο έργο υποδομής με το οποίο προίκισε το ελληνικό κράτος τη Θεσσαλονίκη μέσα στον 20ο αιώνα ήταν η εθνικιστική θωράκιση των κατοίκων της.

Το αναπτυξιακό πρότυπο της μεσογειακής μητρόπολης βαλκανικού τύπου Βαλκάνια Σιγκαπούρη/ Θαλάσσια πύλη των Βαλκανίων / Πύλη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης/ Βαρκελώνη των Βαλκανίων/ Ευρωπαϊκή Μητρόπολη

Σήμερα οι παραπάνω μεγαλόστομοι τίτλοι αντικαθιστούν τον πρότερο παρηγορητικό τίτλο της «συμπρωτεύουσας», το μοιραίο της «φτωχομάνας» και τον ανούσιο της «νύφης του Θερμαϊκού». Τα τελευταία 15 χρόνια εκπονούνται στρατηγικά και επιχειρησιακά αναπτυξιακά σχέδια για την αναβάθμιση του γεωστρατηγικού ρόλου της πόλης στα Βαλκάνια, την νοτιοανατολική Ευρώπη και την παραεξεινεια ζώνη με εργαλεία τα μεγάλα τεχνικά έργα, αλλά, κυρίως, την ανάπτυξη της καινοτομίας, του πολιτισμού και της επιχειρηματικότητας. Είναι το όραμα για μια νέα ισχυρή Θεσσαλονίκη με έντονο πατριωτικό προσανατολισμό και ηγεμονικές βλέψεις στην βαλκανική ενδοχώρα. Φράσεις όπως, «αναζητούμε τον νέο Εμπράν του 21ου αιώνα» ή τα φαραωνικά σχέδια για να αναλάβει η Θεσσαλονίκη, τους μεσογειακούς αγώνες του 2013, την παγκόσμια EXPO του 2017 και τους ολυμπιακούς αγώνες του 2036 προδηλώνουν τις αλαζονικές αυτοκρατορικές βλέψεις του σύγχρονου ελληνικού κράτους - της Αμερικής των Βαλκανίων.

Πρόκειται για την άλλη όψη του μεσογειακού προτύπου της ήπιας, οικολογικής πόλης φιλικής στο περιβάλλον και τον άνθρωπο, με «χαλαρούς» ρυθμούς ζωής, με ισχυρά δίκτυα βιώσιμης κινητικότητας και συλλογικής μεταφοράς, που πουλάει πολιτισμό, γευσιγνωστικές περιπέτειες, μπαρότσαρκες, ένδοξο παρελθόν, αλλά και σύγχρονη καινοτομία. Είναι το πρότυπο της ολυμπιακής Βαρκελώνη, του Bilbao της μοντέρνας τέχνης, της Valencia του Καλατράβα, της πράσινης Lyon με το πιο εξελιγμένο σύστημα δημόσιων συγκοινωνιών και της αποβιομηχανοποιημένης Genova. Ωστόσο, δε μας λένε ότι αυτό το πρότυπο περιλαμβάνει ακόμα κερδοσκοπία, μίζες, γενικευμένες κατεδαφίσεις, καταστολή διαδηλώσεων, ποινικοποίηση συνειρήσεως σε δημόσιους χώρους (με τακτικές όπως το κλείδωμα των πάρκων και αστυνομικές περιπόλους έως το χαρακτηριστικό βρέξιμο των πλατειών) και προβολή μιας πλήρως εμπορευματοποιημένης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η μεταμόρφωση της πόλης ξεκίνησε ήδη από τη δεκαετία του '90 με αφορμή

το μεγάλο φαγοπότι της πολιτιστικής πρωτεύουσας. Τότε έγινε η ανάπλαση των δυο εναπομεινάντων από τον εμπρησμό του 1917 περιοχών, των λαδάδικων μετατρέποντάς τα από ζωντανά μνημεία της πόλης σε ερείπια επικοινωνίας δίχως ιστορική μνήμη και της άνω πόλης με το κάψιμο αρκετών παλαιών κτισμάτων και τη βίαιη προσθήκη 1500 νεόπλουτων αντιαισθητικών κατοικιών. Ταυτόχρονα, η αλματώδης αύξηση της ιδιοκτησίας αυτοκινήτων συνοδεύτηκε με τον εμπρησμό του Σέιχ Σου και την κατασκευή των πρώτων κλειστών αυτοκινητόδρομων γύρω από την πόλη. Κατά μήκος των νέων οδικών αξόνων ξεφυτρώνουν από τότε νεόπλουτα προάστια, υπνωτήρια και γιγαντιαία εμπορικά υπερκέντρα, νέοι καθεδρικοί ναοί κατανάλωσης και εργασιακής εκμετάλλευσης. Παράλληλα, στο εσωτερικό της πόλης οι δρόμοι μάς αφηγούνται τις βίαιες εκκενώσεις των πλατειών, της πρ. κορομηλά, του ντορέ, της πλ. ναβαρίνου με αστυνομικές επιχειρήσεις, με πολιτικές ενοικιών, αλλά και με την εξάπλωση της ηρωίνης. Εκεί που ανθούσε η αυθόρμητη συνάντηση, τώρα η πόλη μετατρέπεται σε ένα σύνολο «μη-τόπων». Η καταστροφή των δημόσιων χώρων είναι πλέον γεγονός με χαρακτηριστικά παραδείγματα το πάρκινγκ –νεκροταφείο αυτοκινήτων της πλ. Ελευθερίας (γιατί άραγε να έχει αυτό το όνομα;) της άλλοτε πιο πολυσύχναστης πλατείας της πόλης, το κλείδωμα των πάρκων της παραλίας και τη μετατροπή της πλατείας δικαστηρίων σε μαρμαρένιο αλώνι. Διεισδύουν παντού τα εμπορικά κέντρα μέσα στα κελύφη παλαιών ιστορικών κτιρίων και οι δρόμοι αποκτούν κάγκελα. Η πόλη αρχίζει να βλέπει με καπιταλιστική αισιοδοξία το μέλλον. Ταυτόχρονα με την παραπάνω κίνηση, μια άλλη υπόγεια συντελείται. Για να χτιστεί η νέα πόλη χρειάζονται, φυσικά, φτηνά εργατικά χέρια. Είναι οι φιγούρες που συναντάς τις πρωινές ώρες στα σκλαβοπάζαρα και τους δρόμους γύρω από το σιδηροδρομικό σταθμό και τη νέα Ελβετία. Είναι οι «άπολοι», άνθρωποι που ζουν σε καθεστώς αποεδαφοποίησης, χωρίς χαρτιά, πρόσφυγες και μετανάστες, πάνω από 100.000 μέσα στη τελευταία δεκαετία εγκαταστάθηκαν στις ρωγμές και στα κενά της πόλης. Αόρατοι, γυμνοί άνθρωποι χωρίς πολιτικά δικαιώματα, που συνθέτουν ωστόσο μεταβαλλόμενα και ρευστά δίκτυα κοινοτικής ζωής.

Η μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης μοιάζει σήμερα σαν ένα παζλ ετερόκλητων χρήσεων, ένα σύμφυρμα ατάκτως ερριμένων στοιχείων, ένα απρογραμμάτιστο αναπτυσσόμενο mega-χωριό. Με την έννοια αυτή δεν έχει καν όρια. Απομυζά διαρκώς φυσικούς πόρους και ενέργεια από όλο και μεγαλύτερες αποστάσεις. Οι κάτοικοι της πόλης δεν είναι καθόλου άμοιρα θύματα ή αμέτοχοι έχουν σίγουρα μεγάλο μερίδιο ευθύνης.

Σε αυτό το περιβάλλον, σήμερα καρποφορεί η νέα ειδωλολατρία των μεγάλων έργων. Περήφανοι γερανοί μεγαλοεργολάβων υψώνονται στους δρόμους της πόλης κατασκευάζοντας μια νέα ηγεμονική Βαλκάνια μητρόπολη. Νέο δημαρχείο, νέο βαβυλωνιακού τύπου μέγαρο μουσικής, νέα μουσεία μοντέρνας τέχνης,

Φεβρουάριος 2007

αφαίρεση περιφραξής που χωρίζει το πανεπιστήμιο από την Εγνατία

20 Μαρτίου 2005

Μεταστροφή στάσης του ΟΑΣΘ κατά την διάρκεια των γενεθλίων της κατάληψης Φάμπρικα - Υφανέτ

επέκταση 6ης προβλήτας

ουρανοξύστες στην δυτική είσοδο από διπλωματική εργασία

**ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΕΝΑΡΙΑ**

**ΧΑΡΤΗΣ : 1
ΖΩΝΕΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Κλίμακα Συνοχής και Ανάπτυξης

Μικρότερη

Μεγαλύτερη

Όρια Περιφερειών

Όρια Νομών

Όρια Δήμων

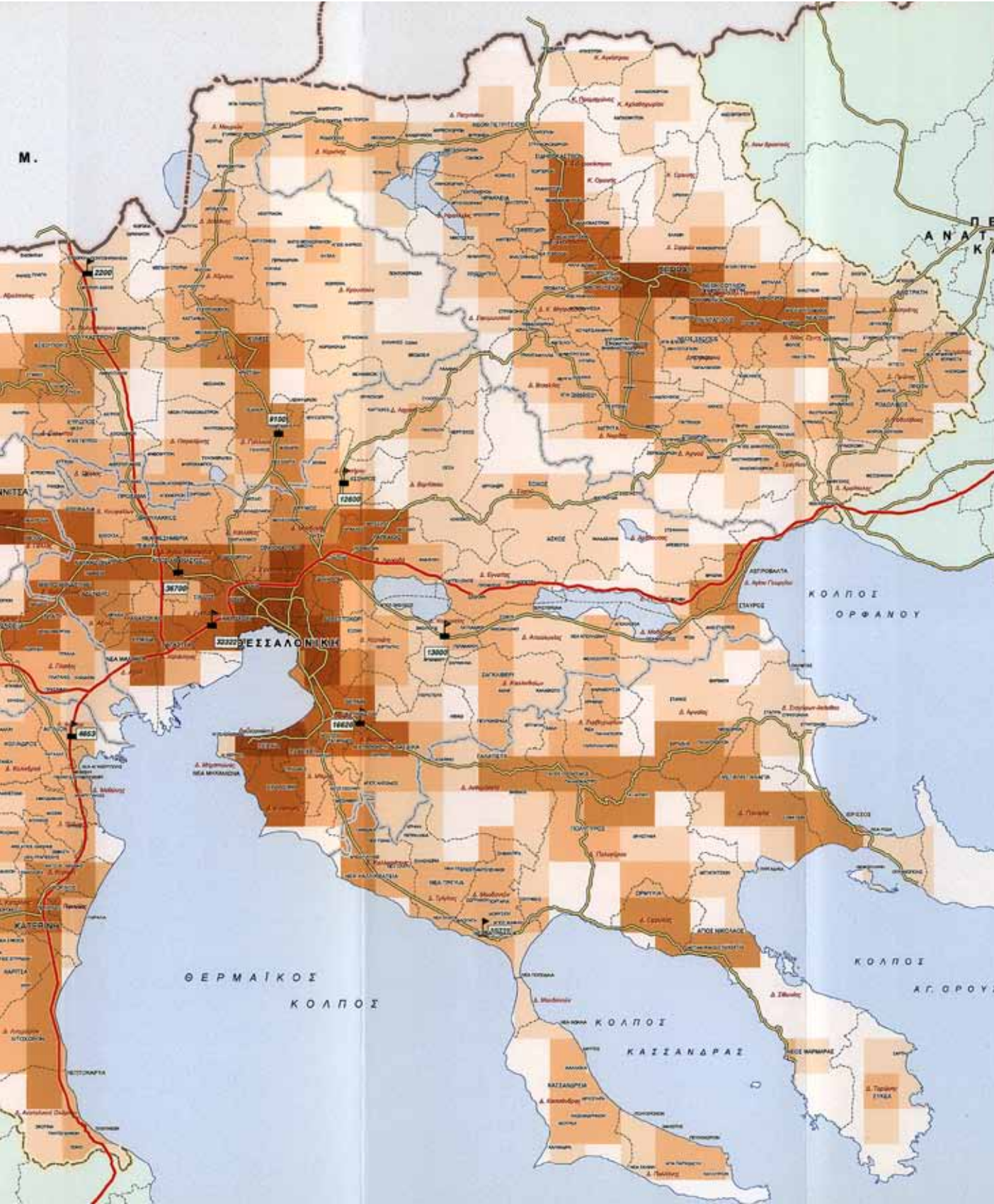
Βασικό Οδικό Δίκτυο

Διαμεταφορικά Οδικά Δίκτυα (ΠΑΘΕ, ΕΓΝΑΤΙΑ)

Σημια Μέτρησης Κυκλοφοριακών φόρτων (Ε.Μ.Η.Κ)

Κλίμακα 1:600.000
Προβολή: ΕΓΣΑ '87

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ
Ε.Υ.Δ. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

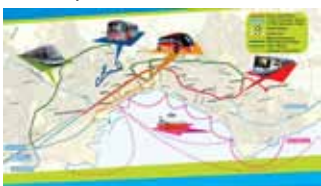

Ρυθμιστικό σχέδιο Θεσσαλονίκης 1985

στρατηγικό σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης για την Θεσσαλονίκη

προεκλογική διαφήμιση του δήμου Θεσσαλονίκης για τα μέσα μαζικής μεταφοράς

ABSOLUT THESSALONIKI

νέο μπατσομέγαρο, νέες γιγαντιαίες βυζαντινογοτθικές εκκλησίες, εκτεταμένες αναπλάσεις πλατειών βάσει του σχεδίου «τρίπατο σάντουιτς» αρχαία - πάρκινγκ - βλαχομπάρκ χώροι αναψυχής. Νέοι συγκοινωνιακοί χάρτες προβλέπουν την διπλή ζεύξη του Θερμαϊκού με μια υποθαλάσσια σύνδεση στο εσωτερικό του κόλπου (υποθαλάσσια αρτηρία) και μια υπερθαλάσσια με αερογέφυρα στο εξωτερικό έμβολο Καλοχώρι - Αγγελοχώρι (παρόμοια με τη ζεύξη του Τάγου με τη μεγαλύτερη γέφυρα στην ευρώπη Vasco da Gama στη Λισσαβόνα). Επέκταση και αναβάθμιση του υπάρχοντος αεροδρομίου, αλλά και μελλοντική κατασκευή νέου αεροδρομίου στην δυτική πλευρά του Θερμαϊκού, στην Αλεξάνδρεια και χρήση μέρους των εγκαταστάσεων του παλιού αεροδρομίου για τους μελλοντικούς ολυμπιακούς αγώνες. Κινέζικες εταιρείες αναβαθμίζουν και επεκτείνουν το λιμάνι της πόλης ως βάση - logistics για την ανατολική μεσόγειο (ήδη, η Θεσσαλονίκη μαζί με την Istanbul φιγουράρουν στη πρώτη θέση στη διακίνηση εμπορευμάτων στην ανατολική λεκάνη της μεσογείου). Επίσης, νέος ανατολικός σιδηρόδρομος, προαστιακός και metro θα επεκτείνουν τα όρια της πόλης μέχρι τη Βέροια, τα Μουδανιά και τις Σέρρες. Ο μαϊντανός του αρχιτεκτονικού «star-system» Καλατράβα σχεδιάζει μυστικά τους χώρους, εντός και πέριξ της ΔΕΘ, με πέντε πράσινα δάκτυλα που θα κατεβαίνουν από το Σείχ Σου προς το λευκό πύργο σε σχήμα μούντζας και στη θέση του κολοδάχτυλου ένα νέο τοπόσημο φάρος ύψους 160 μέτρων θα δεσπόζει στο κέντρο του Θερμαϊκού, φωτίζοντας και επιτηρώντας τα γκλαμουράτα νεοελληνικά φραπεδοσκυλάδικα της παραλίας. Επίσης, το μεταμοντέρνο χωροταξικό μενού περιλαμβάνει ουρανοξύστες και επιχειρηματικό κέντρο στη δυτική είσοδο, νέο παγκόσμιο κέντρο εμπορίου στη Σίνδο, ζώνες καινοτομίας και τεχνοπόλεις στην ανατολική πλευρά. Το εκσυγχρονιστικό κοντσέρτο ολοκληρώνεται με 250 νέα χιλιόμετρα κλειστών αυτοκινητοδρόμων, εκ των οποίων τα 35 θα είναι τούνελ υπόγεια ή υποθαλάσσια και τα οποία προβλέπεται να περικυκλώσουν την πόλη αφανίζοντας και τα τελευταία υπολείμματα περιαισθητικού πρασίνου. Τα επόμενα χρόνια, η πόλη θα μετατραπεί σε ένα απέραντο εργοτάξιο μεταιοδοξίας, μίζας και κακογουστιάς. Το όραμα της Ε.Ε. είναι να μετασχηματιστεί η Θεσσαλονίκη σε συνδυασμό με τα Σκόπια, τη Σοφία καθώς και τους ενδιαμέσους αστικούς πυρήνες σε μια αναδυόμενη βαλκανική μετάπολη, ένα σύμπλεγμα πόλεων, ρωών και πόλων τουρισμού, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, σε ένα μετα-αστικό δυναμικό καπιταλιστικό κόμβο ανταγωνιστικό προς την Αθήνα και την Istanbul.

Η Θεσσαλονίκη πεδίο μάχης

Σήμερα, 95 χρόνια μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τον ελληνικό στρατό η πόλη ξανά απειλείται και εμείς καλούμαστε να πάρουμε θέσεις μάχης.

Είναι ένα στοίχημα για τα κοινωνικά αντισώματα της πόλης να σαμποτάρουμε το καπιταλιστικό μοντέλο ανάπτυξης και όλα τα νέα μεγάλα έργα, ώστε να ξαναβλαστήσει η κοινότητα, η αλληλεγγύη και οι δρόμοι να γίνουν τόποι συνάντησης και μοιράσματος. Πέρα από το εάν τελικά γίνει η Θεσσαλονίκη μια μικρή κλωνωποιημένη Βαρκελώνη ή ένα πολεοδομικό τέρας – καρκίνωμα, μένει ανοιχτό στοίχημα να βρούμε το κλειδί που θα διαρρήξουμε το βιοπολιτικό κέλυφος και θα γεμίσουμε την πόλη με κραυγές χαράς και αγωνίας, αγώνα, τραγούδια με νόημα με τα οποία θα ξαναμαγέψουμε και θα μαγευτούμε ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας. Δεν θέλουμε να βρούμε ασπιρίνες για τις πληγές της πόλης, αλλά να εγγράψουμε στο κορμί της τις δικές μας ανυπάκουες επιθυμίες. Ενάντια στον παραλογισμό των μεγάλων έργων να προτάξουμε τα πιο τρελά μας όνειρα, πηγαίνοντας κόντρα στην πολεοδομία της εξουσίας και αποδεικνύοντας ότι κανένα ρυμοτομικό σχέδιο δε μπορεί να εμποδίσει τις αυτόνομες κοινωνικές εξεγέρσεις.

Οι πιο μολυσμένες πόλεις στην Ευρώπη

Πόλη	Αριθμός κυκλοφορούντων με μηχανοκίνητα οχήματα ανά 100 κατοίκους
10. Ηράκλειο	69
9. Μάντσεστερ (Βρετανία)	71
8. Ιωάννινα	95
7. Κόμπρα (Πορτογαλία)	99
6. Πόρτο (Πορτογαλία)	109
5. Λιέγη (Βέλγιο)	132
4. Πάτρα	138
3. Λάρισα	151
2. Αθήνα	174
1. Θεσσαλονίκη	208

Πηγή: Γ. Γραματιού Επιστήμη

στη Θεσσαλονίκη αντιστοιχούν
2,5 τ.μ. πρασίνου ανά κάτοικο

Ακ. Μικρόν Εμβολόν

- Ζ.Ο.Ε. 1 προστασίας
- Ζ.Ο.Ε. 2 οικιστικής ανάπτυξης
- Ζ.Ο.Ε. 3 ανάπτυξης υπηρεσιών του αστικού πληθυσμού
- Ζ.Ο.Ε. 4 ανάπτυξης της μεταποίησης
- Ζ.Ο.Ε. 5 ανάπτυξης υπηρεσιών της μεταποίησης
- Ζ.Ο.Ε. 6 γεωργικής ανάπτυξης

Αεροδρόμιο
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

A13

B1.4

B2.5

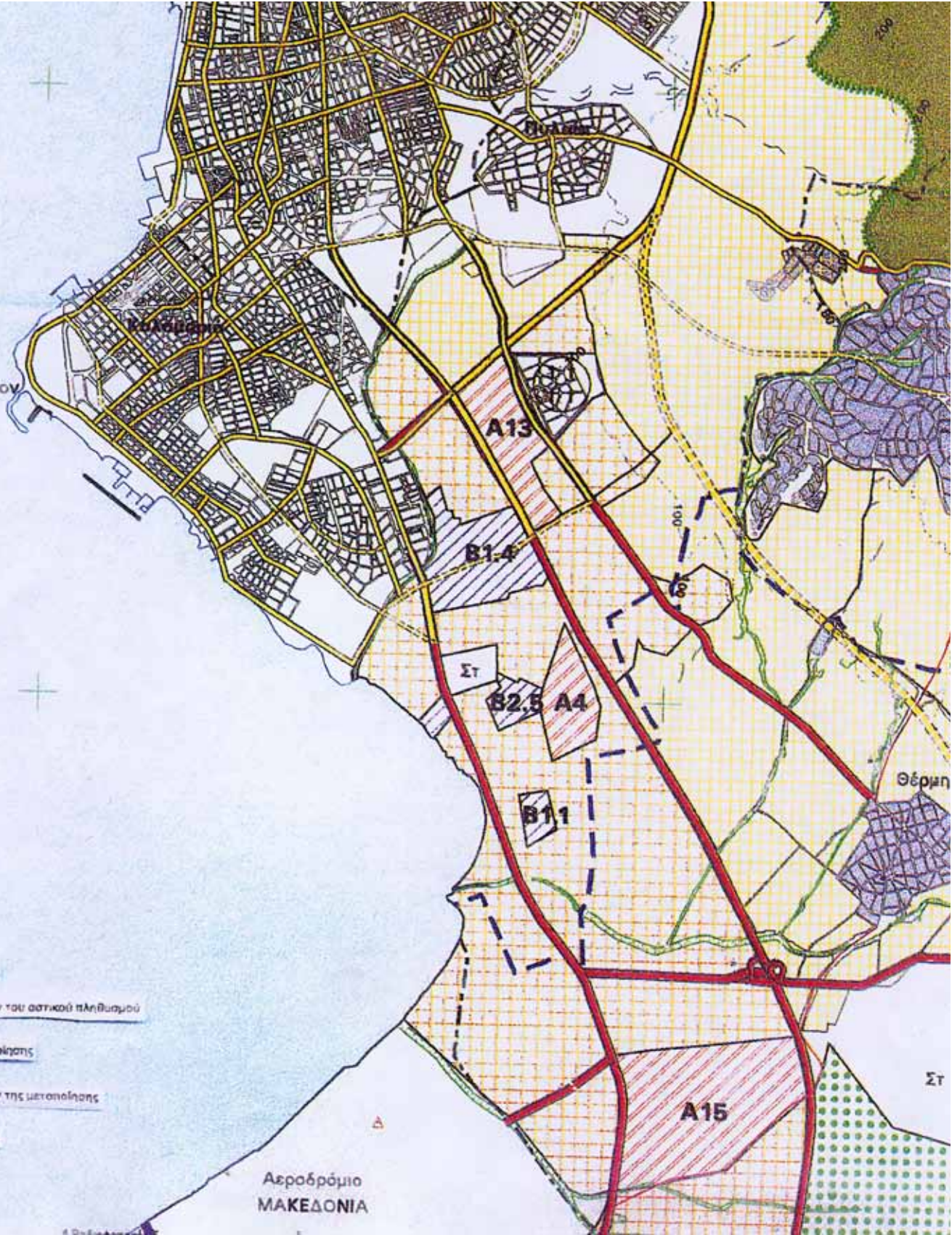
A4

B1.1

A15

Θέρμη

Στ

Το πείραμα της ανατολικής Θεσσαλονίκης

Πύλη διασκέδασης ή πύλη εργασιακού μεσαιώνα

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο5 Δεκεμβριος 2005

Δεκέμβριος 1924. Κάπου στην Αμερική.

«Κουβαλάς μαζί σου κάποιο όπλο;» ρωτάει ο δικαστής

«Ναι, βεβαίως.»

«Και γιατί ήρθες στο δικαστήριο με το όπλο;»

«Γιατί ετοιμαζόμουν να πάω στη δουλειά σήμερα το πρωί.»

Η σκηνή εκτυλίσσεται το 1924 στο δικαστήριο του Κάνσας Σίτι. Έχουν συλληφθεί 34 εργάτες στην πλειοψηφία τους μετανάστες από την Ιταλία και μέλη του IWW (του μεγαλύτερου αναρχοσυνδικαλιστικού συνδικάτου με πάνω από 300.000 μέλη στις αρχές του αιώνα – φέτος συμπληρώνουν 100 χρόνια ύπαρξης) μετά από την πρώτη άγρια απεργία στο εμπορικό κέντρο «Country Club Plaza». Το «Plaza» εγκαινιάστηκε το 1922 και υπήρξε το πρώτο μεγάλο προαστιακό εμπορικό κέντρο τύπου mall στον κόσμο που οργανώθηκε σε τέλεια συνάρτηση με το αυτοκίνητο (είναι η εποχή που κάθε τρία λεπτά βγαίνει ένα αυτοκίνητο από τα εργοστάσια του Ford και σε όλη τη χώρα κυκλοφορούν ήδη 9.000.000 οχήματα). Το «Plaza» ήταν ο τόπος σύγκλισης ενός φανταχτερού χώρου στον οποίο «ξεφύτρωναν» ετερόκλητα καταστήματα και εστιατόρια στο στιλ γαλλικής Προβηγκίας, άλλα πάλι σε στιλ σκοτσέζικου πλούσιου επαρχιακού αρχοντικού, κάποια άλλα να μιμούνται τα παραθαλάσσια σπίτια της Βιρτζίνια, ενώ το ίδιο το εμπορικό κέντρο να μοιάζει με αντίγραφο της Σεβίλλης. Κάθε χρόνο, οι άνθρωποι, συγκεντρώνονταν στο «Plaza» για να παρευρεθούν στο άναμμα των παγκοσμίως γνωστών φωτεινών εγκαταστάσεων και να γιορτάσουν την έναρξη της εμπορικής περιόδου των Χριστουγέννων. Τα πιο λαϊκά καταστήματα (παντοπωλεία και μπόουλινγκ) κρίθηκε ότι πρέπει να απομακρυνθούν για να βελτιωθεί η εικόνα της περιοχής. Με αφορμή αυτή την κίνηση, οι εργαζόμενοι του «Plaza» εγκαινίασαν μια σειρά αγώνων με κεντρικό σύνθημα «απαλλοτριώστε τα εμπορεύματα, ελαφρύνετε τους υπαλλήλους, καταστρέψτε τα αυτοκίνητα» αγώνες που θα κρατήσουν τουλάχιστον 15 χρόνια και θα στοιχίσουν τη ζωή σε 45 εργάτες.

Δεκέμβριος 2005. Ανατολική Θεσσαλονίκη.

Στο νέο εμπορικό κέντρο της πόλης, διάσημοι τραγουδιστές ανάβουν τα 35.000 φωτάκια υπό το σύνθημα «φωτίζουμε τη ζωή», ο άγιος βασίλης καταφθάνει με έλκηθρο, φιλανθρωπικά ιδρύματα ζυμώνουν τη μεγαλύτερη αληθινή βασιλόπιτα, πέντε εργάτες απολύονται επειδή αρνήθηκαν να φορέσουν πατίνια για να κινούνται πιο γρήγορα αλλά και για να διασκεδάζουν οι πελάτες και στο ελληνικό χωριό μαφιόζοι από τη Βουλγαρία απολαμβάνουν παραδοσιακούς μεζέδες παρακολουθώντας ζωντανά το γάμο κάποιου νεαρού ζευγαριού. Όλα κάτω από το σύνθημα "Πάθος για καινοτομία".

	1998	2002	2005
ελλάδα	4	20	60
ευρώπη	67	143	250
αμερική	1300	1800	2000

πίνακας 1

(τετραγωνικά μέτρα εμπορικών κέντρων (τύπου mall) ανά 1000 κατοίκους)

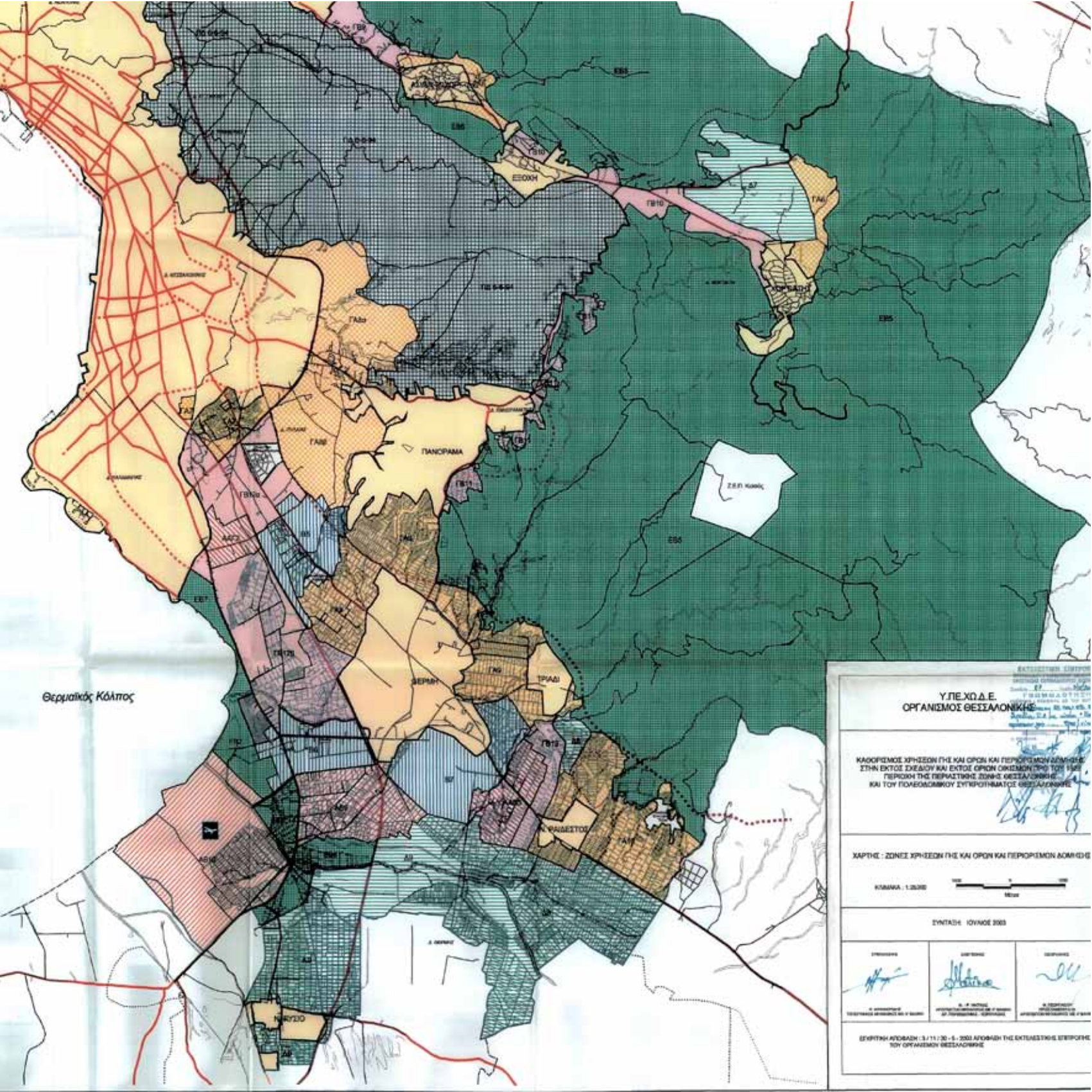
Η περιοχή της ευρύτερης ανατολικής Θεσσαλονίκης αποτελεί το πιο προνομιούχο οικόπεδο για πειραματισμούς σε επίπεδο κατανάλωσης και εργασίας σε όλη την Ελλάδα. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι τα τελευταία δέκα χρόνια εγκαταστάθηκαν εδώ πολλές αναδυόμενες ντόπιες επιχειρήσεις στους κλάδους του εμπορίου, των τηλεπικοινωνιών, της εκπαίδευσης, της υγείας και των ξενοδοχείων. Κυρίως όμως δεκάδες πολυεθνικοί κολοσσοί - εμπορικές αλυσίδες εισέβαλαν στην Ελλάδα, μέσω της συγκεκριμένης χωρικής ενότητας της ανατολικής Θεσσαλονίκης. Τεράστια εμπορικά κέντρα, πλήρως ελεγχόμενες πόλεις μέσα στην πόλη, καθεδρικοί ναοί κατανάλωσης και εργασιακής εκμετάλλευσης άλλαξαν ριζικά το χωροταξικό, εργασιακό και καταναλωτικό τοπίο της περιοχής, χαράσσοντας ένα νέο πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα δρόμο, ανοίγοντας τους ασκούς του εργασιακού αιόλου για όλες τις υπόλοιπες πόλεις της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη συγκεκριμένη περιοχή μόνο από την άνοιξη έως το φθινόπωρο του 2005 τα νέα εμπορικά κέντρα κατέλαβαν πάνω από 200 στρέμματα γης. Έτσι λοιπόν σήμερα τα εμπορικά και θεματικά - ψυχαγωγικά πάρκα καλύπτουν 350 στρέμματα στην ανατολική Θεσσαλονίκη, όταν σε όλη την Ελλάδα δεν ξεπερνάνε ακόμα τα 700. Παρόλο λοιπόν που η Ελλάδα είναι τελευταία στην Ευρώπη, η Θεσσαλονίκη φιγουράρει στην πρώτη 30αδα πόλεων της ευρωπαϊκής ένωσης σε τετραγωνικά εμπορικών κέντρων τύπου mall ανά 1000 κατοίκους. Η επιλογή της ανατολικής Θεσσαλονίκης για την πρεμιέρα των παραπάνω επιχει-

1994

δίπλα χάρτης

Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου ανατολικής Θεσσαλονίκης.

Με ροζ ράστερ είναι οι ζώνες αστικών κεντρικών λειτουργιών, με μπλε διαγράμμιση οι ζώνες εγκατάστασης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών υψηλής στάθμης, με κίτρινο οι περιοχές οικιστικής καταλληλότητας και με πράσινο οι περιοχές προστασίας και οικοανάπτυξης. Οι χρήσεις γης της ΖΟΕ δε θεσμοθετήθηκαν ποτέ.

Θερμαϊκός Κόλπος

**Υ.Π.Χ.Δ.Ε.
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΚΑΘΙΣΤΟΜΕ ΚΡΗΣΙΔΕΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΘΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΑΔΙΕΥΘΕΛΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΚΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΤΟΥ 1960
ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ ΖΩΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΩΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ : ΖΩΝΗΣ ΚΡΗΣΙΔΕΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΘΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΑΔΙΕΥΘΕΛΩΝ

ΚΙΜΑΤΙΑ : 1:2000

ΕΥΤΑΧΗ : ΙΟΥΝΙΟΣ 2003

<p>ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ</p>	<p>ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ</p>	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ</p>
-------------------	----------------------	-------------------

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ : 3/11/20 - 6 - 2003 ΑΦΟΡΩΝ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΛΗΣ ΤΩΡΑ
ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ρήσεων είναι κάτι περισσότερο από προφανές. Πρώτον, το μέγεθος της πόλης, αλλά και η δομή της προσφέρονται για το στήσιμο εμπορικών κέντρων. «Όποιος πετύχει στη Θεσσαλονίκη, πετυχαίνει παντού στην Ελλάδα», υπογραμμίζουν με έμφαση όλοι σχεδόν οι εκπρόσωποι των νεοεισερχόμενων λιανεμπορικών αλυσίδων. Δεύτερον, «από τη βόρεια Ελλάδα –της οποίας σημείο αναφοράς είναι η Θεσσαλονίκη- προέρχονται οι περισσότεροι έλληνες μετανάστες των περασμένων δεκαετιών στις χώρες της δυτικής Ευρώπης (Γερμανία, Βέλγιο, Σουηδία κλπ). «Οι άνθρωποι αυτοί είναι εξοικειωμένοι με τις μεγάλες ευρωπαϊκές φίρμες, που τώρα πια ενδιαφέρονται για την ελληνική αγορά και τις προσεγγίζουν πολύ εύκολα και επί ελληνικού εδάφους» δηλώνει οικονομικός σύμβουλος νεοεισερχόμενης γερμανικής αλυσίδας καλλυντικών. Τρίτον, μεγάλοι οδικοί άξονες που ολοκληρώθηκαν τα τελευταία χρόνια ευνοούν την προσπελασιμότητα με αυτοκίνητο, του οποίου η ιδιοκτησία έχει επταπλασιαστεί. μέσα στα τελευταία 25 χρόνια και πλέον αντιστοιχούν 610 ι.χ. για κάθε 1000 κατοίκους. Τέταρτον, σημαντικό ρόλο παίζει η εγγύτητα της τοποθεσίας, με τις εύπορες οικονομικά και με αυξημένη καταναλωτική δυνατότητα περιοχές της Καλαμαριάς – Πυλαίας – Πανοράματος αλλά και με τα αναδυόμενα μεσοαστικά προάστια – υπνωτήρια της νοτιοανατολικής Θεσσαλονίκης (Περαία – Θέρμη – Ν. Μηχανιώνα κ.α.) τα οποία προβλέπεται σύμφωνα με το Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης μέσα στα επόμενα 20 χρόνια να απορροφήσουν έως και 500.000 νέους κατοίκους. Επίσης, δευτερεύοντες λόγοι αλλά καθόλου ασήμαντοι, όπως το γεγονός ότι οι νέοι παίκτες ποντάρουν τόσο στην κοντινή ενδοχώρα της κεντρικής μακεδονίας αλλά και στα γειτονικά βαλκανικά κράτη ιδίως στη FYROM και τη Βουλγαρία, καθιστούν ιδανική την τοποθεσία. Είναι χαρακτηριστικές οι συμφωνίες μεταξύ τουριστικών πρακτόρων και μεγάλων επιχειρήσεων για τη δημιουργία «ελκυστικών πακέτων» που περιλαμβάνουν επισκέψεις σε συγκεκριμένα εμπορικά σημεία της ανατολικής Θεσσαλονίκης. Έτσι τα νέα αφεντικά μπορούν να εξάγουν ασφαλή συμπεράσματα για την περαιτέρω εξάπλωσή τους νοτιότερα, στην Αθήνα και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Το πρώτο μισό: Η ολοκληρωμένη κατανάλωση

«Το εμπορικό κέντρο είμαι εγώ»

Εάν επιχειρήσουμε μια σύντομη μικροφυσική των νέων εμπορικών κέντρων θα δούμε μια ριζική αλλαγή σε σχέση με τους προγόνους τους, τα μεγάλα πολυκαταστήματα του κέντρου της πόλης ή ακόμα και στα τελευταίας γενιάς υπερκαταστήματα που χωροθετούνται πάνω στους εξωαστικούς αυτοκινητόδρομους. Καταρχήν, η κατασκευή της επιθυμίας για κατανάλωση έχει επιμελώς ενορχηστρωθεί εδώ και χρόνια μέσα από την αφθονία αγαθών στους σημειακούς τό-

2006

δίπλα φωτογραφία

σύνθημα στην ανατολική
Θεσσαλονίκη

πους των καταστημάτων και στις σκηνοθετημένες βιτρίνες των εμπορικών αρτηριών της πόλης. Η φιλοσοφία των παραπάνω είναι ότι στη συσσώρευση των προϊόντων υπάρχει κάτι παραπάνω από την απλή άθροιση των εμπορευμάτων, υπάρχει η προδηλότητα του πλεονάσματος, η μαγική και οριστική άρνηση της σπάνης, η μητρική και πολυτελής υπόνοια της ουτοπίας. Αυτή η φιλοσοφία αντανακλάται στη χωροθέτηση των αντικειμένων, τα οποία δεν προσφέρονται ποτέ στην κατανάλωση σε απόλυτη αταξία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να απομιμηθούν την αταξία για να ανοίξουν τους κατευθυντήριους δρόμους, για να προσανατολίσουν την αγοραστική ενόρμηση σε πλέγματα αντικειμένων, να την θέλξουν και να την οδηγήσουν. Η θεματική ταξινόμηση, η ιεραρχική τοποθέτηση των προϊόντων, οι διάδρομοι προκαλούν στον καταναλωτή αδρανειακούς καταναγκασμούς, σύμφωνα με τους οποίους θα πάει λογικά από το ένα αντικείμενο στο άλλο.

Ωστόσο, στα νέα εμπορικά κέντρα το shopping αποκτά δευτερεύοντα ρόλο, η ερωτοτροπία με τα αντικείμενα, η παιγνιώδης περιπλάνηση και οι συνδυαστικές δυνατότητες συμπληρώνονται από πλήθος νέων λειτουργιών. Έτσι λοιπόν, το πολιτιστικό κέντρο, ο τόπος θρησκευτικής λατρείας, ο κινηματογράφος, το μπόουλινγκ, η παραδοσιακή ταβέρνα, τα happenings γίνονται αναπόσπαστο κομμάτι. Το mall μπορεί να τα περιλάβει όλα καλειδοσκοπικά, σκηνοθετώντας ένα ολοκληρωμένο εμπορικό μυθιστόρημα. Η επίσκεψη γίνεται πλέον με την άγρια ελπίδα ότι θα εξελιχτεί σε μια χαρούμενη εκδρομή. Ακόμα περισσότερο το mall γίνεται ο τόπος που συναντιέται το σαββατοκύριακο η οικογένεια, που φλερτάρουν οι έφηβοι των προαστίων, που παντρεύονται τα νεόπλουτα ζευγάρια, συνιστά την έξοδο από την άνοστη τσιμεντένια ζωή και την πρόσβαση στην ολοκληρωμένη εμπειρία.

Η σχέση του καταναλωτή με το αντικείμενο αλλάζει δεν αναφέρεται στην ειδική χρησιμότητά του, αλλά σε ένα σύνολο νοημάτων, γεύσεων, εμπειριών, συναισθημάτων. Το αντικείμενο πέρα από την εταιρική του ταυτότητα γίνεται μέρος των διαδοχικών διαδράσεων του πελάτη με τις εταιρίες. Εάν η φράση κλειδί για τον κατασκευαστή ενός υπερκαταστήματος τύπου Ikea είναι να «δημιουργήσουμε έναν προορισμό, μια διαδρομή θησαυρού», να «κατασκευάσουμε ένα παιχνίδι ατμόσφαιρας», στο mall παρατηρούμε την ανασυνδυασμένη περιπλάνηση, εμπλουτισμένη με την ατομική συμμετοχή του επισκέπτη (και όχι πλέον του καταναλωτή) με στόχο την έξυπνη εμπειρία «δεν μας ενδιαφέρει η πώληση προϊόντων αυτή καθαυτή, θέλουμε να τους βάζουμε και λίγη φαιά ουσία.. ίσως λίγη εξυπνάδα και λίγη ανθρώπινη ζεστασιά» δηλώνουν με έπαρση και ανθρωπισμό οι μάνατζερς των νέων mall.

Τελικός σκοπός είναι να σε κάνουν να νιώσεις σα να ζεις μέσα σε μια διαφημιστική αφίσα. Ίσως για λίγες ώρες, ίσως και για όλη σου τη ζωή. Ο απώτερος στόχος

2006

δίπλα φωτογραφία

η απάντηση του Δήμου Θεσσαλονίκης στα εμπορικά κέντρα

αγορά...
στο
κέντρο
της
καρδιας
μας

Όσο ...
ψωνίζεις κερδίζεις!

Με την υποστήριξη

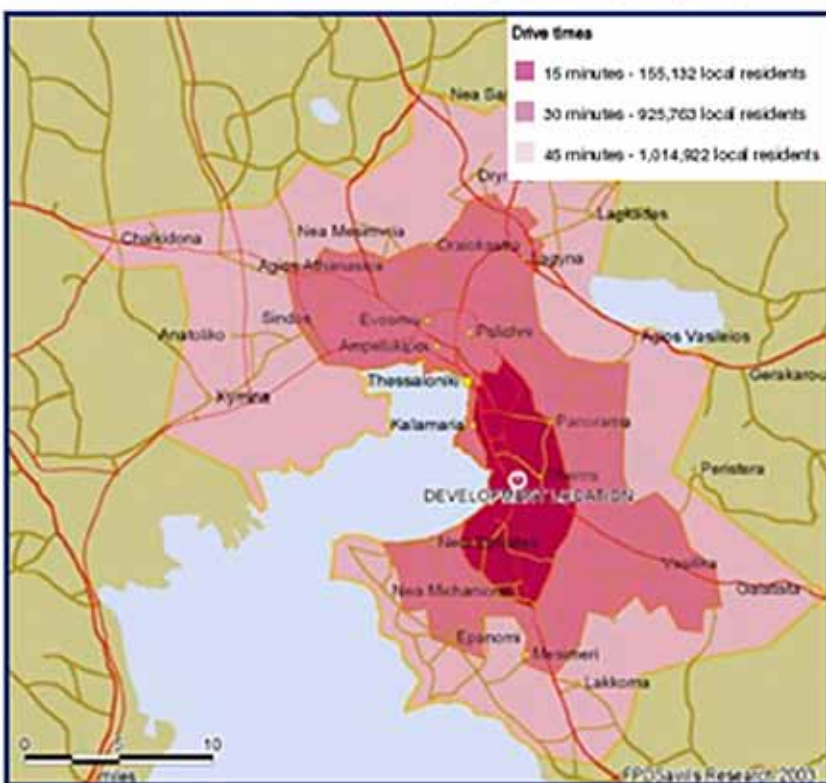
Τ
1853

ζώνη επιρροής

Mediterranean Cosmos: Η στρατηγική τοποθεσία του Mediterranean Cosmos κάνει εύκολη την πρόσβαση σε αυτό, τόσο από το κέντρο της πόλης, όσο και από τις περιοχές των περιχώρων, συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς αεροδρομίου «Μακεδονία». Οι ζώνες επιρροής του περιλαμβάνουν ένα σημαντικό σύνολο επισκεπτών που απαρτίζεται από μόνιμους κατοίκους, φοιτητές, τουρίστες και από συνεχώς αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών από μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις.

Εκτιμώμενος αριθμός κατοίκων στις ζώνες επιρροής: 1.300.000
1.000.000 μόνιμοι κάτοικοι
100.000 φοιτητές & μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας
100.000 επισκέπτες από την υπόλοιπη ΕΡΑΪδα
100.000 επισκέπτες από το εξωτερικό

του mall είναι να γίνει μια ολόκληρη πόλη, όπου «οι τέχνες και οι ασχολίες του ελεύθερου χρόνου αναμειγνύονται με την καθημερινή ζωή». Μετά την ολοκληρωμένη εμπειρία, στόχος της επόμενης γενιάς εμπορικών κέντρων είναι το πέρας στην ολοκληρωμένη εμπορική ζωή, όπου εργασία, κατοικία, κατανάλωση, κοινωνικές σχέσεις, ψυχαγωγία αναμειγνύονται καθ' ολοκληρία σε ένα ενιαίο σύνολο. Όλες οι δραστηριότητες συνοψίζονται, συστηματικά συνδυασμένες και συγκεντρωμένες γύρω από τη θεμελιώδη έννοια ατμόσφαιρα, η αναπαράσταση γίνεται όσο ποτέ άλλοτε πραγματικότητα. Η καταναλωτική πράξη στα νέα mall γίνεται χαρά, τέχνη και τεχνική, γίνεται επιδεξιότητα, αποφασιστικότητα, δεξιότητες, γίνεται κάτι πολύ περισσότερο από το να αγοράζει κανείς απλώς ένα παντελόνι, γίνεται απόλαυση, δημιουργία, ελευθερία, μια από τις μεγάλες περιπέτειες της ζωής μας.

Το άλλο μισό: η επισφαλής εργασία

έτη	Ανατολική Θεσ/νικη εργ/νοι αύξηση		Κεντρική Θεσ/νικη εργ/νοι αύξηση		Δυτική Θεσ/νικη εργ/νοι αύξηση		σύνολο εργ/νοι αύξηση
1999	5684		4057		7116		16857
2001	14501	155,1%	9000	121,8%	5986	-15,9%	29487 74,9%
2004	20929	44,3%	11158	23,9%	11745	96,2%	42540 44,3%

πίνακας 2 : εργαζόμενοι με συμβάσεις μερικής και εποχιακής απασχόλησης στο νομό Θεσσαλονίκης *πηγή: Επιθεωρήσεις Εργασίας*

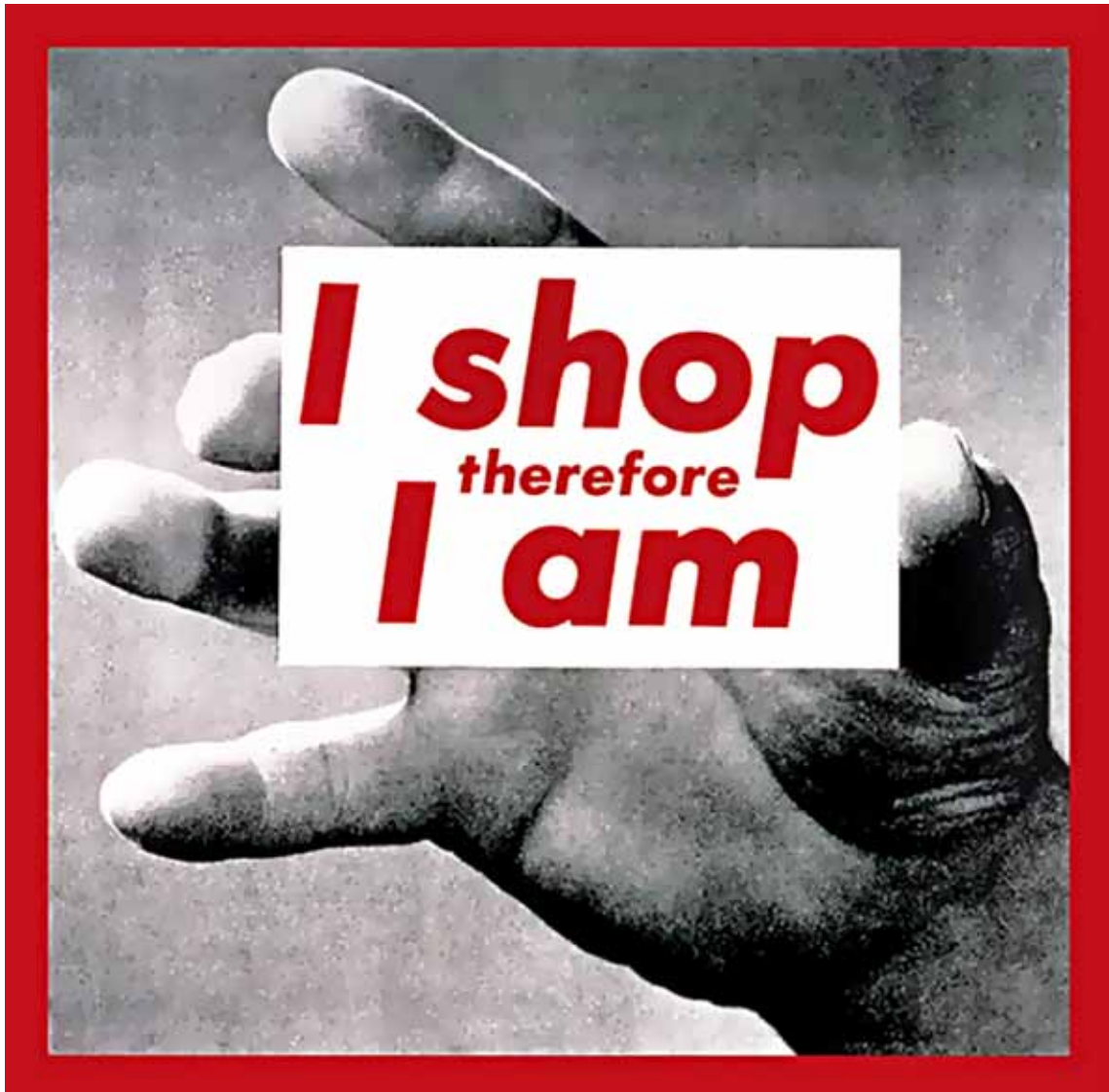
Ένα από τα κομβικότερα αποτελέσματα των παραπάνω εξελίξεων αποτελεί το γεγονός ότι στην ανατολική Θεσσαλονίκη καταγράφεται η μεγαλύτερη συγκέντρωση συμβάσεων μερικής και εποχιακής απασχόλησης στο νομό Θεσσαλονίκης. Για να μπορεί να υπάρξει ο αστραφτερός κόσμος της κατανάλωσης θα πρέπει κάποιοι να δουλεύουν σε άθλιες και ανασφαλείς συνθήκες. Οι μισοί εργαζόμενοι υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης του νομού δουλεύουν στις κολοσσιαίες επιχειρήσεις της ανατολικής Θεσσαλονίκης, τις νέες φάμπρικες της εκμετάλλευσης (μόνο στο mediterranean cosmos εργάζονται 3000 άτομα, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων εργάζονται ως ωρομίσθιοι σε καθεστώς μερικής απασχόλησης). Μέσα στα τελευταία έξι χρόνια έχει τετραπλασιαστεί ο αριθμός των επισφαλών εργαζομένων στη συγκεκριμένη περιοχή, αύξηση η οποία είναι η μεγαλύτερη σε όλη την Ελλάδα.

Όσο γιγαντώνεται η παραγωγή και κατανάλωση σκουπιδιών, τόσο οι βιομηχανίες διασκέδασης θα έχουν στόχο να τυφλώνουν τους καταναλωτές ώστε να μην προσέξουν τον πόλεμο που έχει κηρυχτεί ενάντια σε κάθε μορφή ζωής. Πεδίο

μάχης αυτού του πολέμου αποτελούν τα γιγαντιαία εμπορικά κέντρα με τους διαρκώς αυξανόμενους φτηνούς, προσωρινούς εργάτες, ντόπιους ή ξένους δεν έχει σημασία, οι οποίοι ζούνε μέσα στην αβεβαιότητα, με μισθούς της ξεφτίλας, χωρίς ένσημα, με απλήρωτες υπερωρίες, έξω από συνδικάτα, διαρκώς κάτω από την απειλή της απόλυσης, κατακερματισμένοι, αλλά πάντα εν δυνάμει επικίνδυνοι. Διότι ο μεγαλύτερος φόβος της εξουσίας είναι η συνειδητοποίηση της καταπίεσης που όταν αποκτά αυτοοργανωμένες μορφές, απαλλοτριώνει όλα όσα μας έχουν κλέψει.

Η αντεστραμμένη πραγματικότητα

Ο πολιτισμός των mall αναμειγνύει προϋπάρχουσες μορφές και στυλ ζωής με τεχνολογικές και αρχιτεκτονικές κατασκευές. Παγώνει το χρόνο και πραγματώνει την εικονική μεταφορά στους φανταστικούς κόσμους της παράδοσης, της αυθεντικότητας και του εξωτισμού. Το εμπορικό κέντρο είναι μια πολλαπλασιαστική μηχανή, ένα πελώριο καρκινοκύτταρο που μολύνει με το χρόνο τόσο το χώρο της μητρόπολης όσο κυρίως τους χρόνους της ζωής. Ο ερχομός του είχε προετοιμαστεί εδώ και χρόνια. Όμως προσοχή, η προσταγή της καινοτομίας κρύβει μέσα της, τις υποσχέσεις για ευτυχία, ελευθερία, αυτονομία, καμουφλαρισμένες με μπόλικο πλαστικό συναίσθημα και χαζοχαρούμενη δημιουργικότητα, τίποτα το καινούργιο. Πάντα σε στιγμές παρακμής ανθίζουν οι τόποι εγκλεισμού, τα θεάματα και τα εγκάρδια χαμόγελα. Η εξουσία σήμερα είναι ανίκανη να παράγει νέα θετικά νοήματα. Στην έλλειψη οραμάτων προς πώληση η εξουσία εκβιαστικά μοριοποιείται ακόμα περισσότερο αναμασσώντας παλιές συνταγές. Στην αδυναμία της να αντικαταστήσει το ψέμα της με κάποιο άλλο κρύβεται ξανά πίσω από τη λεπτεπίλεπτη συναυλία της κατανάλωσης. Αυτή τη φορά εμπλουτίζει τις γιγαντιαίες εμπορικές φυλακές με επιτηδευμένους φωτισμούς, προσέχει την εσωτερική διακόσμηση, η μουσική υπόκρουση επιλέγεται με μεγάλη φροντίδα ώστε να μας προτρέπει μια να χαζεύουμε και μια να καταναλώνουμε. Αρχιτέκτονες, κοινωνιολόγοι, ανθρωπολόγοι, διαφημιστές, εργάζονται πυρετωδώς, ώστε να καθυστερήσει η στιγμή που οι ενθουσιασμένοι καταναλωτές θα αρνηθούν το ψέμα. Όμως όσο αναμειγνύει παλιά νοήματα, όσο καταβροχθίζει πολιτιστικούς πόρους, τόσο περισσότερο τα καταστρέφει, τόσο περισσότερο οδηγείται σε αδιέξοδο. Τα αυτοκρατορικά εμπορικά κέντρα αντανakλούν την παρακμή του καπιταλισμού. Μπορούμε να κάνουμε μια υπόθεση. Εάν τις δεκαετίες του '50 και του '60 οι χώροι των εργοστασίων ήταν οι κατεξοχήν τόποι της εκμετάλλευσης, της σύγκρουσης εξουσίας και αντι-εξουσίας, στη συνέχεια τις δεκαετίες του '70 και του '80 με την έκρηξη της υποκειμενικότητας η σύγκρουση επεκτείνεται στους χώρους των πανεπιστημίων και των σχολείων, μπορούμε σήμερα με επιφυλάξεις να υπο-

Barbara Kruger

θέσουμε ότι οι μελλοντικοί τόποι των κοινωνικών συγκρούσεων θα είναι τα γιγαντιαία εμπορικά κέντρα. Και εδώ μιλάμε για μια σύγκρουση που δεν θα αφορά μόνο τις οικονομικές ή τις εργασιακές συνθήκες, αλλά μιλάμε για την καθολική αντιπαράθεση των πληθυσμών με τη βιοεξουσία, για μια σύγκρουση επιθυμιών, δεξιοτήτων, σωμάτων, επικοινωνίας. Να το πούμε αλλιώς, το εμπορικό κέντρο είναι για το σημερινό πλήθος ό,τι ήταν το εργοστάσιο για την εργατική τάξη. και μια υπέρβαση...

Να σχεδιάσουμε το δικό μας αντι-πείραμα και ποιος ξέρει; Ίσως, κάνοντας μια προβολή στο μέλλον να συναντηθούμε σε κάποιο από τα σημερινά εμπορικά κέντρα που θα έχει γλιτώσει από τις φλόγες της κοινωνικής οργής και θα έχει μεταστραφεί σε κατειλημμένο αυτοδιαχειριζόμενο κοινωνικό κέντρο.

Σύντομο χρονικό εμπορικών κέντρων (τύπου mall)

- 1819 οι στοές του Burlington Arcade στο Λονδίνο και η Galleria Vittorio Emanuele II (1860) στο Μιλάνο θεωρούνται ως οι πρόγονοι – υβρίδια των σύγχρονων εμπορικών κέντρων.
- 1888 η τροχιοδρόμηση των τραμ και η κατασκευή των πρώτων metro σε Λονδίνο και Νέα Υόρκη επιτρέπει την αποκέντρωση των αστικών πυρήνων, τη δημιουργία προαστίων και την κατασκευή των πρώτων εμπορικών ζωνών εκτός του ιστορικού εμπορικού κέντρου.
- 1922 ανοίγει τις πύλες του το πρώτο στον κόσμο εμπορικό κέντρο τύπου mall το «Country Club Plaza» σε έκταση 130 στρεμμάτων στο Κάνσας Σίτι.
- 1953 κατασκευάζεται το πρώτο θεματικό πάρκο στον κόσμο σε έκταση 160 στρεμμάτων, είναι η πρώτη Disneyland του Λος Άντζελες.
- 1956 σχεδιάζεται το Southdale Center στη Μινεάπολη, η πρώτη ολοκληρωμένη εμπορική κοινότητα, η οποία εγκολπώνει κατοικίες και εμπορικά καταστήματα. Επίσης για πρώτη φορά κατασκευάζεται εξολοκλήρου σκεπαστό και κλειστό εμπορικό κέντρο, ώστε να επιτευχθούν οι μέγιστες πωλήσεις και να μην εμποδίζεται η κατανάλωση τους χειμερινούς μήνες. Ουσιαστικά πρόκειται για την κατασκευή ενός γιγαντιαίου κουτιού. Σχεδιαστής είναι ο αρχιτέκτονας πρώην κομμουνιστής Victor Gruen ο οποίος θεωρείται από τότε ως ο πατέρας των εμπορικών κέντρων.
- 1956 εγκαινιάζεται το Chrisp Street Market στο Λονδίνο, το πρώτο εμπορικό κέντρο στην Ευρώπη.
- 1972 μετά από μια 20ετια έντονης μεταπολεμικής κατανάλωσης, οι ΗΠΑ διαθέτουν 13.174 μικρά και μεγάλα εμπορικά κέντρα.
- 1981 ανοίγει το West Edmonton Mall στην Αλμπέρτα του Καναδά. Πρόκειται για το πρώτο mega mall στον κόσμο το οποίο έχει έκταση 500 στρέμματα, διαθέτει 800 καταστήματα, 23.500 εργαζόμενους, 20.000 θέσεις στάθμευσης, αποκαλείται το όγδοο

θαύμα του κόσμου και ετήσιος δέχεται 22 εκατομμύρια επισκέπτες. Εξακολουθεί να είναι σήμερα το μεγαλύτερο mall στην Αμερική.

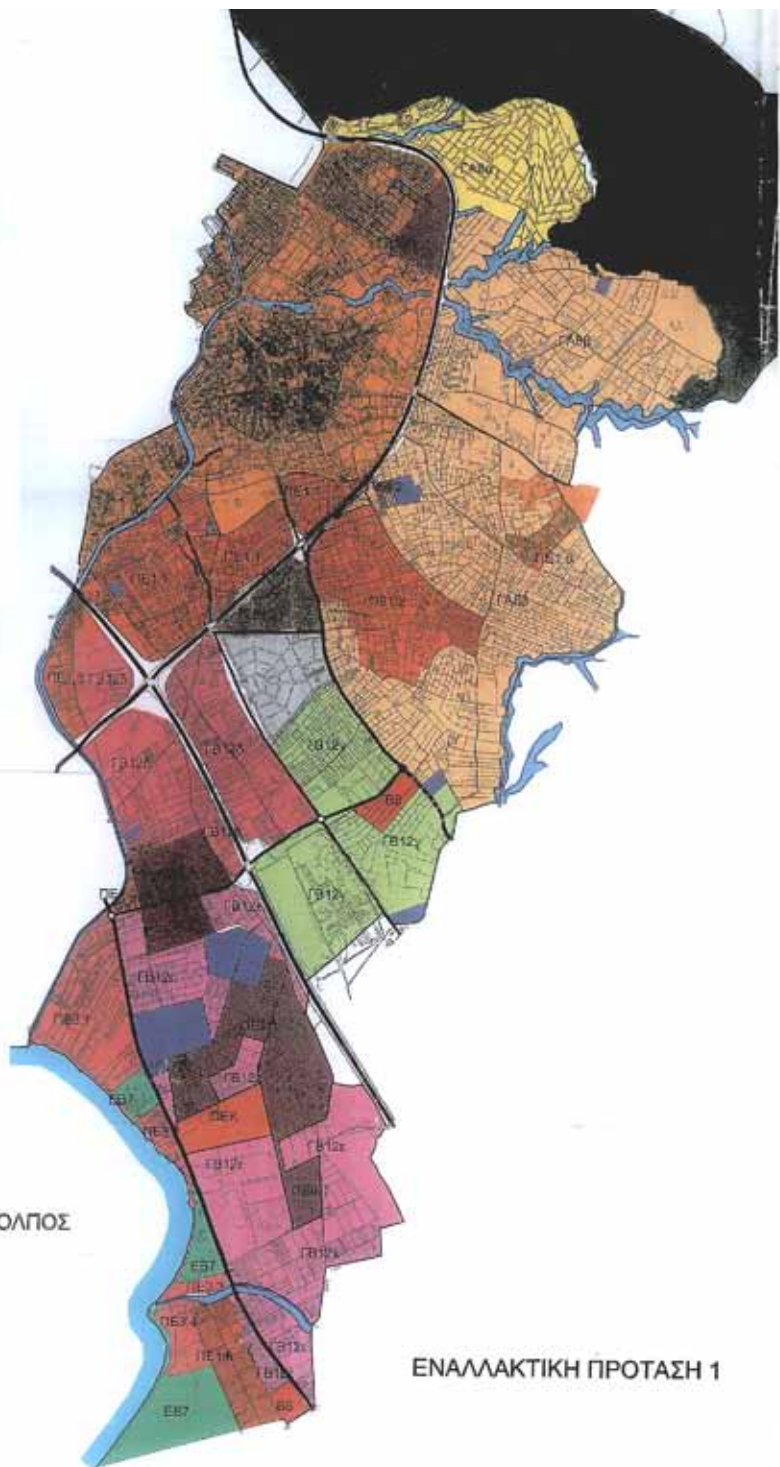
- 1988 κατασκευάζεται η πρώτη ολοκληρωμένη εμπορική ιδιωτική πόλη η Celebration Disney στην Φλόριντα η οποία συνδυάζει κατοικία – τεχνολογία – ψυχαγωγία σε μια εξιδανικευμένη αναδημιουργία της Αμερικής.
- 1989 κατασκευάζεται ο πρώτος πολυκινηματογράφος megarplex με 21 αίθουσες η Cinemapolis στο Λος Αντζελες.
- 1990 τη δεκαετία που έρχεται κάθε μήνα θα ανοίγει ένα νέο εμπορικό κέντρο και συνολικά θα κατασκευαστούν πάνω από 16.000 εμπορικά κέντρα στις ΗΠΑ.
- 1992 εγκαινιάζεται το μεγαλύτερο mall στις ΗΠΑ το The Mall of America σε έκταση 390 στρεμμάτων στη Minnesota, χώρο στάθμευσης για 12500 αυτοκίνητα και 40 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο.
- 2000 η αναπαλαίωση παλαιών εργοστασίων για εμπορικούς σκοπούς αποτελεί γεγονός. Μέσα στα δέκα τελευταία χρόνια πάνω από 300 νέα εμπορικά κέντρα στις ΗΠΑ στεγάστηκαν σε ανακαινισμένα βιομηχανικά κελύφη.
- 2004 Εγκαινιάζεται το μεγαλύτερο στον κόσμο εμπορικό κέντρο, το Golden Resources Shopping Mall στο Πεκίνο σε έκταση 700 στρεμμάτων. Διαθέτει 1200 καταστήματα, 232 κυλιόμενους διαδρόμους και 120.000 επισκέπτες ημερησίως κάτω από το σύνθημα «το mall αλλάζει την ζωή σου». Το νέο mall έγινε με τις ευλογίες του κομμουνιστικού κόμματος για την προώθηση της “χίαιο kang” κοινωνίας, ενός νεολογισμού που θέλει να μετατρέψει το παραδοσιακό κινεζικό όνειρο για ευημερία στο μότο «ένα αμάξι σε κάθε γκαράζ, ένα κοτόπουλο σε κάθε ψυγείο».
- 2005 οι ΗΠΑ διαθέτουν 46.690 εμπορικά κέντρα και η Ινδία γίνεται η χώρα με τα περισσότερα mega power mall παγκοσμίως. Από 33 mall το 2002 έφτασε στα 220 ξεπερνώντας τα 215 που διαθέτει η Κίνα.
- 2006 αναμένεται να ανοίξει το Mall of Arabia στο Ντουμπάι έκτασης 750 στρεμμάτων.

Το mediterranean cosmos στη Θεσσαλονίκη έχει έκταση 45 στρεμμάτων, χώρο στάθμευσης για 3000 οχήματα και το The Mall στην Αθήνα έχει έκταση 60 στρεμμάτων και χώρο στάθμευσης για 2200 οχήματα.

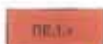

Ιούλιος 2004
δίπλα χάρτης

Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Πυλαίας χάρτης Π.1.1. ανάλυσης - προκαταρκτική πρόταση

ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ 1

- Β6 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΑΣΙΜΗΣ
- ΓΒ6α ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ
- ΓΒ6β ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ
- ΓΒ12α ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΓΒ12β ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΓΒ12γ - ΓΒ12γ1 ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΓΒ12δ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΓΒ12ε ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΕΒ7 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΑΠΤΥΞΗΣ
- Π.Δ. 6-6-84
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ
- ΤΟΠΙΚΑ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΑ
- ΠΕ.1.α ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
- ΠΕ.2.α ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
- ΠΕ.3.α ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΠΕ.4.α ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ
- ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
- ΚΥΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΟΔΟΣ
- ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟΣ
- ΒΑΣΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ Ν. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ

1913

1915

1931

ανατολική παραλία Θεσσαλονίκης

1931

θέατρο λευκού πύργου

1908

δίπλα φωτογραφία
ιστιοφόρα στην παλιά παραλία

Παραλία Θεσσαλονίκης ένα εξαίσιο ναυάγιο

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο4 Οκτώβρης 2005

στην παραλία που έμεινε έξω από το κάδρο των φωτογράφων

μπορείς να συναντήσεις τα παιδιά, που παρατηρούν, μετά το τέλος του πολέμου, τα ανατιναγμένα καράβια να αλλάζουν σχήματα και μορφές, μεσ' τη ρηχή θάλασσα που είχαν βουλιάξει.

μπορείς να δεις, το 1929 στο θέατρο του Λευκού Πύργου, τους επίσημους άρχοντες της πόλης να χασμουριούνται σε μια εκδήλωση για τα δικαιώματα των γυναικών και ξαφνικά ένας ασυνήθιστος δυνατός θόρυβος να ακούγεται απ' έξω. Είναι η απειλητική κραυγή από τα οργισμένα τσόκαρα των εργατριών που παράτησαν τη δουλειά τους και κατέβηκαν στην παραλία για να σαμποτάρουν την επίσημη εκδήλωση.

τέλος καθημερινά στις 5 τα χαράματα του 1947 μπορείς να παρακολουθήσεις από την προβλήτα μπροστά στην ηλεκτρική εταιρεία, πολεμικά αρματαγωγά με αρχαία ονόματα να οδηγούν τους εκτοπισμένους στην Ανάφη και την Μακρόνησο. Ακολουθεί μια ιστορία από χαμένους όρμους, εξαφανισμένα ακρωτήρια και μελλοντικά ναυάγια. Σκισμένες σελίδες από το μυθιστόρημα που δεν γράφτηκε ποτέ. Σελίδες που δεν μπορούν να χωρέσουν στην επίσημη ιστοριογραφία. Σελίδες που περιγράφουν μια ιστορία κοινωνικών συγκρούσεων, που η εξουσία μέσω της λήθης προσπαθεί απεγνωσμένα να σβήσει και ένα νέο τέρας έρχεται να την ισοπεδώσει ολοκληρωτικά.

Τρεις και μια στιγμές ανταγωνισμού στην ιστορία της παραλίας...

πρώτη στιγμή

Ξεκινάμε την ιστορία μας από τα μέσα του 19ου αιώνα. Πριν από 150 χρόνια όλα έδειχναν ότι ραγδαίες αλλαγές θα πραγματοποιούνταν στο μεγάλο ασθενή της Ευρώπης, την παραπαίουσα Οθωμανική αυτοκρατορία. Ριζικές μεταρρυθμίσεις επιβάλλονται μετά τη πολιτική πίεση που ασκεί η Ευρώπη με το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου και τη συνθήκη των Παρισίων το 1856. Η δυτικοποίηση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και οι μεταρρυθμίσεις εκφράζονται κατά κύριο λόγο στο χειρισμό του αστικού χώρου. Το έτος λοιπόν 1866, συμβαίνει το μεγάλο γεγονός στη Θεσσαλονίκη. Ο βαλής Σαμπρή πασά -διοικητής της πόλης- κατευθύνεται στη δυτική πτέρυγα των τειχών, στην Χρυσή Πύλη, σκαρφαλώνει στον σωρό των σκουπιδιών, που συσσωρεύονταν εκεί από αιώνες και μ' ένα ασημένιο σφυρί, χτυπά τις κακοσυντηρημένες πολειστρες, κάνοντας να πέσουν λίγοι κονιορτοποιημένοι σοβάδες που τις σκέπαζαν. Η επίσημη χειρονομία γίνεται. Οι εργάτες της εταιρίας Suez Canal Company μέσα στα επόμενα τέσσερα χρόνια θα γκρεμίσουν το μεσαιωνικό θαλάσσιο τείχος της πόλης. Μόνο το Μπεάζ Κουλέ, ο ματωμένος κόκκινος Πύργος, βαμμένος με αίμα ανυπότακτων -η Βασίλη της Θεσσαλονίκης- θα απομείνει για να θυμίζει τις παλιές εποχές, έως ότου το 1890 καθαριστεί και μέσα στην κολυμπήθρα του εκσυγχρονισμού θα ξαναβαπτιστεί ως λευκός πύργος. Η πόλη δεν είναι πια περιτοιχισμένη, ενώ με τα μπάζα των τειχών κατασκευάζεται η προκουμαία και ο πρώτος στενός παραλιακός δρόμος, μήκους 1,5 km, η λεγόμενη «Παράλληλη οδός». Η Suez Canal Company που μόλις έχει ολοκληρώσει την διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ έχει αναλάβει τώρα και τον εκσυγχρονισμό της Θεσσαλονίκης. Τα τείχη που έως τότε χρησιμεύουν πρωτίστως για λόγους εσωτερικής ασφάλειας και ελέγχου των κατοίκων, πλέον θεωρούνται σοβαρή πηγή προβλημάτων. Η κατεδάφιση του παραλιακού τείχους επιβάλλεται από τις νέες συνθήκες ανάπτυξης του εμπορίου της μεσογείου, ειδικά μάλιστα μετά τη διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ και σηματοδοτεί μια νέα περίοδο που προσδιορίζεται από τον ανανεωμένο γεωπολιτικό ρόλο της πόλης. Επίσης ήταν επιτακτική η χάραξη ενός δρόμου που θα ένωνε τα νέα αρχοντικά των ανατολικών προαστίων -περιοχή των Εξοχών (σημερινή Βασ. Όλγας)- με τα εμπορεύματα του λιμανιού καθώς και με τον Φραγκομαχαλά στον οποίο χωροθετούνται οι τράπεζες και τα ξενοδοχεία. Το ρόλο αυτό έπαιξε η παράλληλη οδός ειδικά μετά την τροχοδρόμηση του τραμ από το 1893.

Τα χρόνια που θα ακολουθήσουν, η παραλία θα αποτελεί διαρκώς το έδαφος πάνω στο οποίο θα σχηματοποιούνται οι συγκρούσεις και τα ταξικά συμφέροντα της πόλης. Ο χώρος εξάλλου δε μένει ποτέ ουδέτερος, πάνω του γειώνονται με

φθινόπωρο 1916

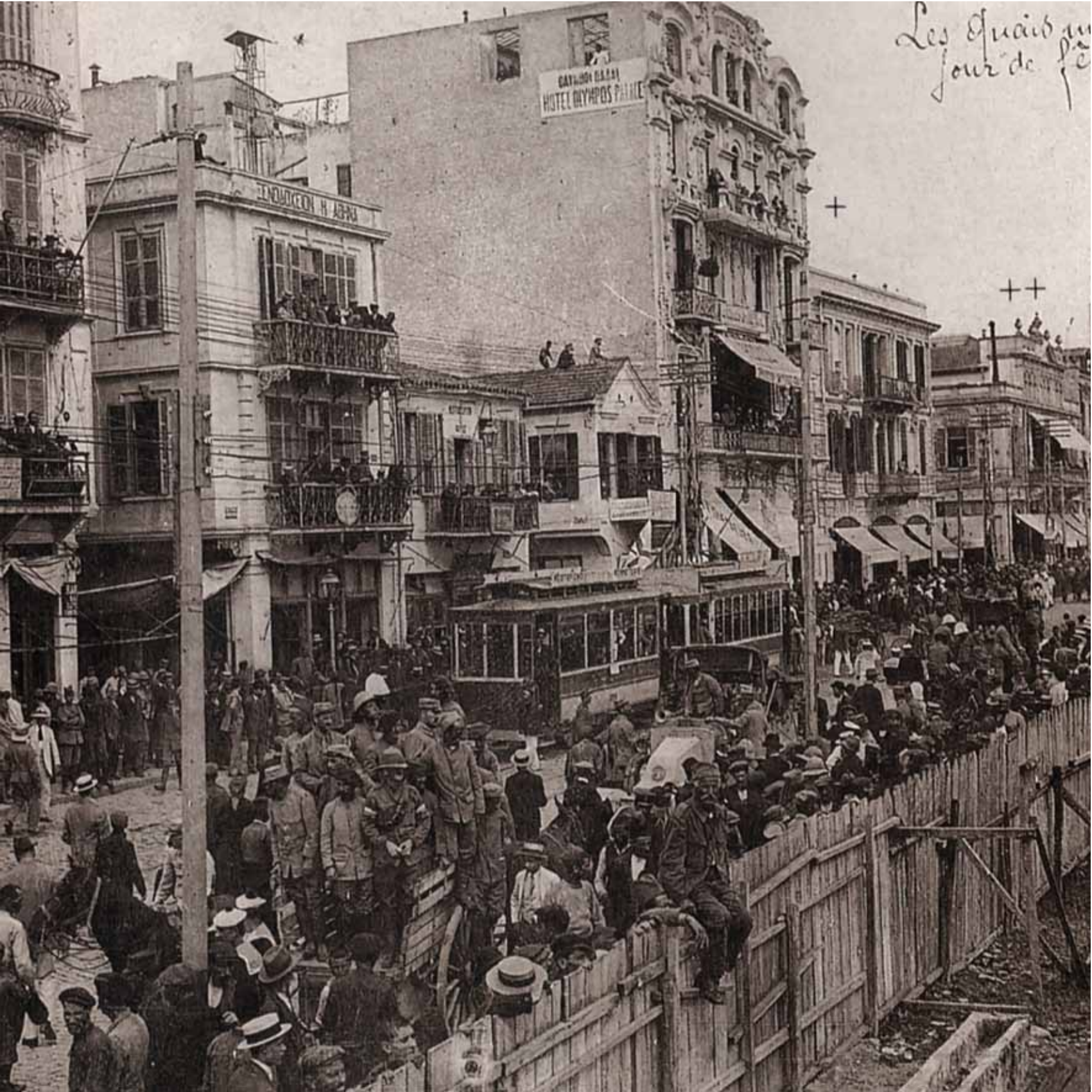
άνοιξη 1917

παράλια Θεσσαλονίκης
άνθρωποι, αμάξια άλογα και κατασκευή της σιδηροδρομικής σύνδεσης του λιμανιού με το πρώτο αεροδρόμιο της πόλης στο σημερινό στρατόπεδο κώδρα

30 Ιουλίου 1916

δίπλα φωτογραφία
η παραλία Θεσσαλονίκης πριν την πυρκαγιά του 17 επεκτείνεται το κρειπίδωμα

Les Quai
jour de f

18 Αυγούστου 1917

η παραλία μετά την πυρκαγιά

1941

ναζιστικά τανκ στην παραλία

18 Αυγούστου 1917

δίπλα φωτογραφία

η πυρκαγιά πλησιάζει στην παραλία, είναι ορατές οι δυο σιδηροδρομικές γραμμές η δεξιά για το τραμ και η αριστερά για το τρένο.

ένταση και συμβολισμό οι κοινωνικοί ανταγωνισμοί. Στρατιωτικές παρελάσεις, πορείες εργατών, αφίξεις βασιλιάδων, δολοφονίες βασιλιάδων, πολυτελή μέγαρα, απαλλοτριώσεις πορτοφολιών και πάντως είδους αγαθών από τους σαλταδόρους θα χαραχθούν την ιστορία του παραλιακού μετώπου της πόλης.

δεύτερη στιγμή το φλεγόμενο μαργαριτάρι του αιγαίου

Το 1917 οι ανάγκες εκσυγχρονισμού του νεαρού ελληνικού καπιταλισμού οπλίζουν βίαια τα χέρια των καινούργιων αφεντάδων της πόλης (το 1912 καταλαμβάνεται η Θεσσαλονίκη από ελληνικά στρατεύματα) οι οποίοι αποφασίζουν να κάψουν το κέντρο της, προστατεύοντας προκλητικά μόνο τις τράπεζες και τις οικίες τους, έχοντας ταυτόχρονα προαποφασίσει τη μορφή του νέου σχεδίου. Ωστόσο ο Ernest Hebrard στον οποίο αναθέτουν την πολεοδομική της καμένης ζώνης φάνηκε αρκετά ρομαντικός καθώς σχεδίασε ένα ουτοπικό για τα ελληνικά δεδομένα σχέδιο, το οποίο θα μεταμόρφωνε τη Θεσσαλονίκη σε «μαργαριτάρι του Αιγαίου». Μεταξύ άλλων το φιλόδοξο σχέδιο προέβλεπε την επιπλέον επιχωμάτωση της παραλίας κατά 25 μέτρα και την κατασκευή πάρκου που θα ξεκινούσε από το λιμάνι, θα έφτανε έως το Λευκό Πύργο και θα είχε βάθος έως την σημερινή Πρ. Κορομηλά. Συνολικά το σχέδιο προέβλεπε μια παραλιακή ζώνη πρασίνου, πλάτους 45 μέτρων. Όμως οι ενδοεξουσιαστικές συγκρούσεις είχαν άλλη άποψη. Το 1920 ο πολιτευτής του λαϊκού κόμματος Ν. Δαρβέρης, ιδιοκτήτης ενός μεγάλου οικοπέδου εντός της πράσινης ζώνης κατάφερε με μια πενιχρή μίζα, να βγάλει άδεια κατ'εξαιρεση και μαζί με το οικόπεδο να την πουλήσει και να χτιστεί το μεγαλοπρεπές ξενοδοχείο Μεντιπερράνεαν. Με την άδεια αυτή άρχισε ουσιαστικά το ξήλωμα και η εγκατάλειψη του περίφημου σχεδίου Hebrard του «πρώτου μεγάλου έργου της ευρωπαϊκής πολεοδομίας».

Το παραπάνω περιστατικό δεν το αναφέρουμε για να δείξουμε απλώς την αποτυχημένη έκβαση ενός ακόμη καπιταλιστικού ρυμοτομικού σχεδίου, αλλά για να φανεί ότι η ανοικοδόμηση της καμένης πόλης είχε ως κύριο στόχο να μεταμορφώσει τους κατοίκους της σε επιχειρηματίες εδαφοκτήτες και προλετάρους. Για να γίνει αυτό έπρεπε να αναδιοργανωθεί ο χώρος. Ο στόχος της βίαιης πολεοδομικής επέμβασης ήταν διπλός. Πρώτον, στοχεύει στο να καταστρέψει την παραδοσιακή οργάνωση του χώρου κατά συνοικίες - γειτονιές, που επί αιώνες αποτελούσε την βασική οργανωτική μονάδα του ιστού της πόλης -μονάδα αρχιτεκτονική, κοινωνική, ιστορική- και να επιβάλει μια νέα ζωή εντοιχισμένη στο οικοδομικό τετράγωνο και στο δίκτυο των δρόμων. Δεύτερος στόχος του εμπρησμού ήταν να σβηστούν όλα τα ίχνη του τουρκικού παρελθόντος και ταυτόχρονα να ισοπεδωθεί η εβραϊκή οικονομική κυριαρχία. Για τον νεαρό αλαζονικό ελλη-

κό επεκτατισμό που στέλνει την ίδια χρόνια στρατεύματα στην Ουκρανία για να καταστείλουν τους επαναστατημένους χωρικούς και εργάτες και που ετοιμάζεται για την μεγάλη εκστρατεία στην ανατολή δεν υπάρχουν περιθώρια ανοχής για τους πληθυσμούς που κατακτάει. Όπου δεν καταφέρνει με τα κανόνια και τις σφαίρες να τους ελληνοποιήσει, τους καίει στην πυρά.

τρίτη στιγμή η νέα γη, η μεγάλη επιχωμάτωση του 1959-1977

Πλέον πέρασε ο καιρός που τα κατάρτια των αραγμένων ιστοφόρων μπορούσαν να κρύβουν από το θαλασινό βλέμμα τις μεσοπολεμικές οικοδομές. Από τα μέσα της δεκαετίας του '50 η μετεμφυλιακή Ελλάδα ξεκινάει το μεγάλο εκσυγχρονιστικό και ευρωπαϊκό της ταξίδι. Η ασβεστωμένη γλάστρα με το βασιλικό απαλλοτριώνεται με αντάλλαγμα το διαμέρισμα με αντιπαροχή, με θεά στο Θερμαϊκό. Το δανέζικο(!) έπιπλο αντικαθιστά την ντιβανοκασέλα, οι πρώτοι κρατούμενοι του εμφυλίου απελευθερώνονται και γίνονται οι πρώτες πωλήσεις ιδιωτικών αυτοκινήτων, ψυγείων και τηλεοράσεων. Η νέα ιθύνουσα τάξη των εργοστασίων, των κατασκευών και της επιστημονικοτεχνικής παραγωγής που αναπτύχθηκε κάτω από τα φτερά του σχεδίου Μάρσαλ μπαίνει δυναμικά στο προσκήνιο. Τότε λοιπόν, το 1955 ο Κ. Καραμανλής αφαίρεσε συμβολικά μια ράγα της τροchioδρομικής γραμμής μπροστά στο Λευκό Πύργο. Θα ακολουθήσει η μεγαλύτερη μεταμόρφωση στην ιστορία της πόλης. Το 1959 ξεκινάει η μεγάλη επιχωμάτωση με το ξήλωμα των υπαίθριων καφενείων και ταβερνών, το μπάζωμα της ακτής από το πάρκο του Λευκού Πύργου μέχρι το Καραμπουρνάκι και την κατασκευή της νέας ανατολικής παραλίας. Χιλιάδες τόννοι μπάζα, από τις κατεδαφίσεις και τις εκσκαφές των νέων οικοδομών της πόλης, μετέτρεψαν τη δαντελένια ανατολική ακτή του όρμου του Θερμαϊκού σε ευθύγραμμη προκουμαία. Στη νέα γη -το Έλντοράντο της Θεσσαλονίκης- προσφέρονται οικοδομικά τετράγωνα με πλειστηριασμό σε νέους προνομιούχους ιδιοκτήτες και τα παραθαλάσσια αρχοντικά, με τις ξύλινες σκάλες στη θάλασσα, μετατρέπονται σε σπίτια της τσιμεντένιας ενδοχώρας. Πάνω στις φημισμένες παραλίες όπου κάποτε έκαναν μπάνιο, έπαιζαν και ερωτεύονταν οι κάτοικοι της πόλης, «Μιραμάρ», «Τάμαριξ», «Ανάκτορα» και «Αλλατίνη», απλώθηκαν αποστειρωμένα πάρκα με κάγκελα, το χουντικού ρυθμού τερατούργημα του ΟΤΕ «Μακεδονία Παλλάς», μπετονένιες οκταώροφες πολυκατοικίες και η λαιμητόμος Μ. Αλεξάνδρου (το νέο τείχος ανάμεσα στην πόλη και τη θάλασσα).

Η ανατολική παραλία έγινε το νέο σύμβολο της πόλης, ένα μνημείο που αναπαριστά το πέρασμα από τη φτωχή ψωροκώστανα στη νέα δυναμική μικροαστικοποιημένη Ελλάδα της μίζας, της κακογουστιάς και των λαμογιών. Οι «θεσσαλονι-

1926

τραμ στην παλιά παραλία

1976

οδός βασίλισσας Όλγας κτίριο πρώην 5ου γυμνασίου ελάχιστα παλιά αρχοντικά επιβίωσαν από την αντιπαροχή και έμεναν ερείπια έως το μεγάλο φαγοπότι της πολιτιστικής πρωτεύουσας

1962

δίπλα αεροφωτογραφία

η μεγάλη επιχωμάτωση ξεκίνησε από τη δεκαετία του 30 αλλά ολοκληρώθηκε τη δεκαετία του 70. Στη αεροφωτογραφία η επιχωμάτωση έχει φτάσει έως το ναυτικό όμιλο - σχολή τυφλών, φαίνονται καθαρά τα νέα οικόπεδα και η παλιά ακτογραμμή η οποία θα μπαζωθεί τα επόμενα χρόνια

καλοκαίρι 2007

έργα ανάπλασης στην νέα παραλία

Το γιγαντιαίο σκουλήκι τρώει την Θεσσαλονίκη

5 Ιουλίου 1999

δίπλα φωτογραφία

ναυοικά στρατεύματα χρησιμοποιούν το λιμάνι της Θεσσαλονίκης για την επέμβαση της Γιουγκοσλαβία

κείς» από το '50 και μετά, έπαψαν να κατοικούν σε κάποια συνοικία της πόλης, η πόλη έπαψε να είναι μια μεγάλη γειτονιά, και πλέον κατοικούνε κάπου μέσα στην εξουσία. Η ιεραρχία μετριέται με το ύψος του ορόφου, την πρόσβαση στα υπουργεία αλλά και με τη βλακεία της κατανάλωσης. Τέλος τους αρέσει να βλέπουν την θάλασσα μέσα από το παρμπρίζ των αυτοκοινήτων καθότι εάν βγουν στην παραλία θα τους δεις απλώς να περπατάνε ο ένας πίσω από τον άλλο σαν να είναι μαλωμένοι.

Εκτός από τον συμβολισμό του νέου μικροαστικού τρόπου ζωής, η κατασκευή της ανατολικής παραλίας πρόκειται για έργο που είχε προταθεί από το σχέδιο Μάρσαλ ως πίστα απόβασης ναυοικών στρατευμάτων σε περίπτωση κατάληψης της πόλης από τους κομμουνιστές (με τρία διακριτά σημεία ακόμα και σήμερα ορατά, ένα στο μακεδονία παλλάς, ένα στο φάληρο και ένα στο μέγαρο μουσικής). Η μόνη φορά που χρησιμοποιήθηκε γι αυτό το σκοπό ήταν τις πρώτες μέρες της χούντας, όταν πολεμικά σκάφη δεμένα στο ύψος του Ποσειδωνίου, μετέφεραν αριστερούς στο ξερονήσι Γιούρα.

τέταρτη στιγμή

Πάνω από την Άσφαλτο υπάρχει Παραλία

Σήμερα 150 χρόνια μετά φαίνεται ότι τα κατεδαφισμένα τείχη του Σαμπρή Πασά θα πάρουν μεγαλοπρεπώς την εκδίκησή τους. Σε λίγους μήνες θα μεταλλαχθούν στην περιβόητη υποθαλάσσια αρτηρία. Το παραλιακό μέτωπο της πόλης θα υποταχθεί στο γιγαντιαίο σιδερένιο σκουλήκι που θα εισχωρεί στα σπλάχνα της πόλης από τον κόμβο του δικαστικού μεγάρου, θα βουτάει στη συνέχεια κάτω από τους αγωγούς αποχέτευσης, λυμάτων και φυσικού αερίου, μέσα στον λασπώμενο πυθμένα του Θερμαϊκού και θα ξεπροβάλλει γλοιώδες, βρώμικο και εθνικά υπερήφανο λίγο μετά το χουντομέγαρο του «μακεδονία παλλάς».

Στα εντόσθια του σκουληκιού θα κυκλοφορούν καθημερινά εκατοντάδες χιλιάδες λαμαρινένια κύτταρα, μοναχικοί στρατιώτες με τετράτροχες πανοπλίες, ενώ τα ευωδιαστά αερίά του θα αποβάλλονται στα μούτρα των νεοελλήνων που θα απολαμβάνουν τον καφέ τους στην μαγευτική νεοπεζοδρομημένη λεωφόρο νίκης. Ο πιο τέλει ελεγχόμενος ιδιωτικός αυτοκινητόδρομος της χώρας 6,5 km θα σουβλίζει ως μεταμοντέρνα γιγαντιαία σιδεράκια την οδοντοστοιχία της πόλης. Το νέο όριο θα σφραγίσει και θα βουλώσει τα κουτοπόνηρα μελοδραματικά αδικημένα από τον αθηνοκεντρισμό επαρχιώτικα στόματα των κατοίκων της πόλης. Θεσσαλονικείς, είστε και φαίνεστε. Είναι φανερό ότι η αδυναμία των κατοίκων αυτής της πόλης να αποβάλουν τον αυτισμό τους, τους οδηγεί σε ένα ιδιότυπο είδος αυτοτιμωρίας το οποίο λαμβάνει τη μορφή «όσα λιγότερα τους δίνει η Ελλάδα τόσο περισσότερο πατριώτες γίνονται».

Το σχέδιο βέβαια δεν τελειώνει στην τοποθέτηση της σιδερένιας μασέλας. Για να μπορούν να κινηθούν ανατολικά τα χιλιάδες μικρά τετράτροχα κλουβιά θα κοπεί το ένα τρίτο των πάρκων της παραλίας ούτως ώστε η λεωφόρος μ. αλεξάνδρου να αυξήσει τις έξι λωρίδες κυκλοφορίας που διαθέτει σήμερα σε εννιά. Ο νέος αυτοκινητόδρομος θα βαφτιστεί εθνική λεωφόρος και θα ντυθεί με δίμετρα προστατευτικά τοιχία. Η πρόσβαση στο κομμάτι της παραλίας που θα έχει απομείνει θα γίνεται αποκλειστικά από τέσσερις φουτουριστικές πεζογέφυρες. Τελικά η κουτσουρεμένη παραλία θα αποκοπεί παντελώς από τον αστικό ιστό.

Η παραλία, με τον νέο υποθαλάσσιο οδικό άξονα, συμπυκνώνει για άλλη μια φορά τον κοινωνικό ανταγωνισμό σε αυτή την πόλη. Αυτή τη φορά η νέα ανάπλαση δεν αντανakλά απλώς τις εθνικές και ταξικές συγκρούσεις του 1917 ή την βίαιη μικροαστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας του '60. Εκφράζει τη συνολική πλέον άρνηση της πόλης, την καθολική κοινωνική αποσύνθεση και την ψυχική διάλυση του ατόμου. Τα αιτήματα για ταχύτητα, ασφάλεια και για τον μεταμοντέρνο life style πατριωτοπικισμό αντανakλούν την ήττα της πόλης. Η κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας έρχεται ως το φυσικό επακόλουθο μιας ατομικοποιημένης, κοινωνικά και πολιτιστικά αποξεραμένης πόλης που αναζητά επίμονα διόδους διαφυγής αλλά βρίσκει μόνο σύμβολα ως αντιστάθμισμα στην απουσία νοημάτων. Η κρατική προπαγάνδα θα την παρουσιάσει ως τον νέο life style αυτοκινητόδρομο κάτω από τα glamour τραπεζοκαθίσματα ενώ θα είναι ένας συσσωρευτής ντροπής, εκμετάλλευσης και δυσσομίας.

Ταυτόχρονα η κατασκευή του νέου οδικού άξονα θα εισάγει για πρώτη φορά στην ζωή της πόλης την έννοια του ιδιωτικού - εταιρικού δρόμου. Η ιδιωτικοποίηση των αρτηριών, το μπαϊ-πας στο κυκλοφοριακό σύστημα, με τερτίπια όπως η υποθαλάσσια αρτηρία, αποδεικνύουν ότι το καπιταλιστικό σύστημα γεννά τέτοιες ανεπανόρθωτες βλάβες και ανισορροπίες στο σώμα της πόλης, γεννά μποτιλιάρια, ρύπανση, σκουπίδια, άγχος, μια αβίωτη τελικά δημόσια ζωή που μόνο με βοηθητικά ακαλαίσθητα, θεόρατα εταιρικά δεκανίκια όπως το μετρό, η υποθαλάσσια αρτηρία και τα περιφερειακά δακτυλίδια μπορεί κουτσαίνοντας να επιβιώσει η πόλη. Είναι βέβαια ζήτημα εάν όλα τα παραπάνω «μεγάλα έργα» λύνουν τα προβλήματα ή απλώς τα μεταθέτουν γεωγραφικά και χρονικά.

Να κλείσουμε πονηρά το μάτι στο μέλλον

Εμείς δεν πρόκειται να προτείνουμε καμία συνταγή για την αστική αναζωογόνηση ούτε θα αναζητήσουμε αισθητικά ευαίσθητες παρεμβάσεις όπως ίσως θα όφειλαν οι εξαφανισμένοι αριστεροί και οικολόγοι πολεοδόμοι. Οποιαδήποτε πρόταση εντός των κυρίαρχων θεσμικών πλαισίων λειτουργεί ως υποκατάστατο των κοινωνικών σχέσεων. Το πρόβλημα δεν βρίσκεται απλώς στον ατελή σχεδιασμό,

Αναπαράσταση των φουγάρων εξαερισμού της υποθαλάσσιας αρτηρίας στην περιοχή της α' προβλήτας στο λιμάνι

Μάιος 2007

ομάδα καθηγητών του πολυτεχνείου εκπονεί υπό την αιγίδα του νομάρχη εναλλακτική χάραξη της υποθαλάσσιας με πλωτή λεωφόρο

Με κόκκινο τα διατηρητέα κτήρια του λιμανιού που κινδυνεύουν από την χάραξη της υποθαλάσσιας

δίπλα χάρτες

Χάραξη της υποθαλάσσιας αρτηρίας

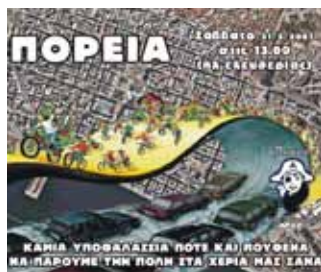

στις μίζες των εργολάβων, στην έλλειψη διαφάνειας, στο ότι το μποτιλιάρισμα από την κουντουριώτη θα μετατοπιστεί γεωγραφικά στην ανθέων και στο ότι θα κουτσουρευτούν τα πάρκα της παραλίας, αλλά εστιάζεται πρωταρχικά στο ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα και τις δομές του.

Εμείς αυτό που προτείνουμε είναι να προβούμε όλοι μαζί σε άγριες ανυπότακτες αδίστακτες δράσεις που θα αποδεικνύουν ότι η πόλη εξακολουθεί να είναι η μήτρα της κοινότητας, της αλληλεγγύης, της εξέγερσης. Στόχος μας είναι να γονιμοποιήσουμε τα εναπομείναντα σπέρματα άρνησης στο σώμα της πόλης ώστε να γεννηθούν νέες ανταγωνιστικές αυτοδιευθυνόμενες μορφές ζωής. Να αποικίσουμε τους τόπους που μας έχει κλέψει η εξουσία σαμποτάροντας με κάθε μέσο τα νέα σχέδια των εργολάβων.

Να πάρουμε πίσω τους δρόμους της πόλης ...εκτός από έναν.

Ευχή μας είναι να γίνει η υποθαλάσσια αρτηρία ένα εξάισιο ναυάγιο, ένα μνημείο ματαιότητας που θα θυμίζει στους δύτες του ελευθεριακού μας μέλλοντος πως γκρεμοτσακίσαμε και νβίξαμε τον παλιό κόσμο της εκμετάλλευσης.

30 μαρτίου 2007

δίπλα φωτογραφία

πορεία ενάντια στην κατασκευή της υποθαλάσσιας αρτηρίας

Τα πλήθη ενάντια στην αυτοκρατορία κοινωνικές εξεγέρσεις τη Θεσσαλονίκη

δημοσιεύθηκε στο *Black Out* τεύχος νο00 Φεβρουάριος 2005

*Είμαστε καινούργιοι,
κι ωστόσο υπάρχουμε από πάντα.
Είμαστε το παρελθόν στο μέλλον, ένας στρατός ανυπακοής.
Για αιώνες διαδηλώνουμε
στους δρόμους αυτής της πόλης,
τα όπλα μας είναι οι ιστορίες.
Πάνω στα εμβλήματα μας είναι γραμμένη η λέξη «αξιοπρέπεια».
Στο όνομά της πολεμούμε οποιονδήποτε
θέλει να κυριαρχήσει στους ανθρώπους,
στους αγρούς, στα δάση, στις πηγές,
στις επιθυμίες μας, στη φαντασία μας,
στα ποιήματά μας,
στη ζωή μας,
όποιον θέλει να κυβερνήσει αυθαίρετα,
να επιβάλλει την τάξη της Αυτοκρατορίας
και να εξαθλιώσει την κοινότητα.*

9 Μαΐου 1936

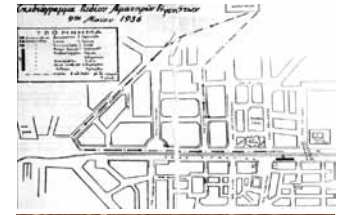
*δίπλα φωτογραφία
ο αρχιομαρξιστής Γιάννης
Ταμτάκος μιλάει σε διαδή-
λωση*

Είμαστε τα πλήθη που το Σωτήριο Έτος του Κυρίου 391 προκαλέσαμε επεισόδια στον Ιππόδρομο. Πήραμε στη συνέχεια τα όπλα και εξεγερθήκαμε εναντίον των ευγενών και του αυταρχικού βυζαντινού αυτοκράτορα Θεοδοσίου για να βάλουμε τέλος στους φόρους, στα τέλη και στις επιτάξεις. Εισβάλλουμε στα περισσότερα δημόσια κτίρια και πυρπολούμε τα ανάκτορα. Σκοτώνουμε στρατιώτες και άρχοντες. Ανάμεσά τους και τον έπαρχο της πόλης και στρατηγό της Ιλλυρίας, τον γότθο πολέμαρχο Βουτέριχο και καταλύουμε την εξουσία. Τότε ο Θεοδόσιος που είχε συμμαχήσει με τους Γότθους και τους είχε παραχωρήσει στρατιωτικά και διοικητικά αξιώματα όπως τη διοίκηση της Θεσσαλονίκης, τους υποσχέθηκε υποδειγματική τιμωρία. Ήρθε στη Θεσσαλονίκη προσποιούμενος ότι τα έχει λησμονήσει όλα. Μας καλεί στον ιππόδρομο, τάχα για αγώνες και εκεί διέταξε τη φοβερή σφαγή. Οι Γότθοι στρατιώτες όρμησαν την κατάλληλη στιγμή πάνω μας και μας έσφαζαν αδιακρίτως ηλικίας και φύλου. Ο αριθμός των θυμάτων ξεπέρασε τις 15000. Νοιώσαμε το αίμα να μουκλώνει τα ρουθούνια μας, αλλά είχαμε αρχίσει πλέον να πορευόμαστε και δεν θα σταματούσαμε ποτέ πια.

Είμαστε οι ανυπότακτοι κάτοικοι αυτής της πόλης που το έτος του Κυρίου 479 ξεσηκωθήκαμε ενάντια στον διοικητή - ύπαρχο της πόλης και τον βυζαντινό αυτοκράτορα Ζήνων που διαπραγματευόντουσαν με δώρα και χρήματα την αναχαίτιση των γότθων επιδρομών. Οργισμένοι καταστρέφουμε τις εικόνες του αυτοκράτορα, πυρπολούμε ξανά τα ανάκτορα, καίμε τα αρχεία και λιθοβολούμε τον ύπαρχο Ιωάννη Κλαριανό. Η αυτοκρατορική φρουρά έρχεται με το μέρος μας και αντιστεκόμαστε με επιτυχία στην επιδρομή των γότθων. Ο Ζήνων στέλνει τότε τον πατρίκιο Αδαμάντιο με ισχυρά στρατεύματα για να καταπνίξει την εξέγερση. Δολοφονούνται πολλοί από εμάς και ακόμα περισσότεροι καταλήξαμε στα κάτεργα, όμως τίποτα πλέον δεν θα ήταν όπως πριν...

Είμαστε τα πλήθη των φτωχών κατοίκων που το έτος του Κυρίου 1205 επαναστατούμε εναντίον των βυζαντινών ευγενών της πόλης και του λατινικού δυνάστη, κατακτητή και βασιλιά της πόλης Βονιφάτιου του μαρκησίου του Μομφεράτου, ο οποίος βρίσκεται σε πολεμικές επιχειρήσεις στην νότια Ελλάδα. Σκοτώνουμε τους περισσότερους από την βασιλική φρουρά της πόλης, λεηλατούμε τα σπίτια και τις επαύλεις πολλών ευγενών, καίμε τις καθολικές εκκλησίες. Τέλος απομονώνουμε και πολιορκούμε για ένα μήνα την βασίλισσα Μαρία-Μαργαρίτα της Ουγγαρίας γυναίκα του Βονιφάτιου και την αντιβασιλεία στην ακρόπολη της πόλης. Μετά από ένα μήνα ο Βονιφάτιος επιστρέφει και δολοφονεί 2500 από εμάς. Ηττηθήκαμε αυτή τη φορά, αλλά ο σπόρος επρόκειτο σύντομα να καρποφορήσει.

Είμαστε οι ζηλωτές που το έτος του Κυρίου 1342 καταλύσαμε την αυτοκρατορική

9 μάρτη 1936

δίπλα φωτογραφία

η μάνα θρηνεί τον γιο της

εξουσία και για 7 χρόνια ιδρύσαμε την Κομμούνα της Θεσσαλονίκης. Εξεγερθήκαμε ενάντια στον αυτοκράτορα, ενάντια στους αριστοκράτες, στους τοκογλύφους, στους φράγκους έμπορες, στον διορισμένο από την Κωνσταντινούπολη αρχιεπίσκοπο. Πορευτήκαμε προς τα ανάκτορα του κυβερνήτη Συναδινού, καταδιώξαμε τους αριστοκράτες, λεηλατήσαμε τα σπίτια τους, καταργήσαμε την εξουσία και πήραμε πίσω ό,τι μας ανήκε. Οι ευγενείς περίπου 1000 άτομα, όσοι επιζήσανε από την οργή μας, κατέφυγαν στην Κωνσταντινούπολη. Από εκεί μαζί με τον Κατακουζηνό που διεκδικούσε τον αυτοκρατορικό θρόνο οργάνωσαν την πολιορκία της πόλης. Για 7 ημέρες προσπαθούσαν ανεπιτυχώς να μας εκπορθήσουν και να καταστρέψουν τη νέα ζωή που δημιουργούσαμε. Ολόκληρη η πόλη βρίσκεται πλέον στα χέρια μας. Τους σπιούνους και όσους ήθελαν να συνθηκολογήσουν με τον εχθρό τους εκτελούμε στην κεντρική πλατεία (πλατεία ελευθερίας). Εγκαθιδρύουμε την άμεση δημοκρατία, την κοινοκτημοσύνη, την ισότητα και ισονομία, την αυτονομία μας από την κεντρική εξουσία και από κάθε αυταρχικό κυβερνήτη. Δίνουμε πολιτικά δικαιώματα σε όλους τους νέους άνω των 18 ετών, διαγράφουμε τα χρέη, κατάσχουμε τα πλούτη των αφεντάδων, μειώνουμε τα έσοδα των παπάδων. Ο Ιωάννης Αποκαύκος στέλνεται από τον αυτοκράτορα στη θέση του διοικητή της πόλης, μια θέση εκ των πραγμάτων διακοσμητική στο καθεστώς της Κομμούνας. Η εξουσία βρίσκεται στην λαϊκή γενική συνέλευση της πόλης και στην αιρετή λαϊκή γερουσία με πρόεδρο τον Μιχαήλ Παλαιολόγο. Μια μέρα του 1345 ο Ιωάννης Αποκαύκος καλεί τον Μιχαήλ Παλαιολόγο σε μια δήθεν συνάντηση και τον δολοφονεί, ταυτόχρονα καταφθάνουν ισχυρές δυνάμεις από τον στρατό του Κατακουζηνού και των εξορισμένων ευγενών. Αιφνιδιαστήκαμε, πολλοί από εμάς σκοτώθηκαν, άλλοι φυλακίστηκαν, αρκετοί εκδιώχθηκαν και οι περισσότεροι κρυφτήκαμε. Το πρότερο καθεστώς φάνηκε ότι κέρδιζε, εμείς φαινόταν ότι είχαμε συντριβεί παντοτινά.

Όμως η λαϊκή οργή ξαναφούντωσε. Ο Ανδρέας Παλαιολόγος, πρόεδρος του σωματείου των ναυτικών τίθεται επικεφαλής του νέου επαναστατικού κινήματος. Οι Ζηλωτές ξαναερχόμαστε και πολλαπλασιαζόμαστε γοργά. Βγαίνουμε από τις κρυψώνες μας και περνάμε στην αντεπίθεση. Ανοίγουμε τις φυλακές, οι φτωχοί έρχονται με το μέρος μας και πολλοί στρατιώτες συμμαχούν μαζί μας. Ο Ιωάννης Αποκαύκος μαζί με τους ευγενείς καταφεύγουν στην ακρόπολη. Τους καταδιώκουμε, τους γκρεμίζουμε κάτω από τα τείχη, τους κόβουμε τα κεφάλια και ακρωτηριάζουμε τα κουφάρια τους. Όλα τα σπίτια των πλούσιων λεηλατούνται και καίγονται, έτσι ξεκαθαρίζουμε πλήρως από τη φεουδαρχική και πλουτοκρατική αριστοκρατία

28 Απριλίου 1903

σκίτσο με τις εκρήξεις των βαρκάρηδων

Το καλοκαίρι του 1349 ο Κατακουζηνός μαζί με τους εξόριστους ευγενείς επιστρέφει αυτή τη φορά με ισχυρές δυνάμεις. Ζήτησε τη βοήθεια του τούρκου Ορχάν και 20.000 τούρκοι πολιορκούν την πόλη. Ο λιμός που θέριζε τον πληθυσμό και

η πολιορκία μάς ανάγκασε να ηττηθούμε. Ακολούθησαν οι μεγαλύτερες σφαγές στην ιστορία της πόλης. Ως ζηλωτές εξολοθρευτήκαμε και κυριάρχησαν πάλι οι ευγενείς, οι μοναχοί και οι συντηρητικοί. Για πολλούς αιώνες η πιο οργανωμένη, συνεπής και ενσυνείδητη ταξική λαϊκή εξέγερση κατά της τυραννίας ηττήθηκε. Η πορεία όμως δε σταμάτησε, θα ξαναβγούμε στους δρόμους

Είμαστε οι βαρκάρηδες, αναρχικοί με καταγωγή από τη Βουλγαρία που στις 29 Απριλίου του έτους του Κυρίου 1903 πυρπολούμε και ανατινάζουμε την οθωμανική αυτοκρατορική τράπεζα. Μια μέρα πριν, ανατινάζουμε το γαλλικό ατμόπλοιο Guadaluivir που ερχόταν από τη Μασσαλία και κατευθύνονταν στην Οδησό, ανατινάζουμε την ταχεία αμαξοστοιχία που ερχόταν από Κωνσταντινούπολη. Στις 29 Απριλίου ανατινάζουμε τους κεντρικούς αγωγούς φωταερίου και του νερού στη σημερινό οδό 26 Οκτωβρίου, τοποθετούμε βόμβες στο ζυθοπωλείο των μεγαλοαστών αφεντάδων της πόλης Αλάμπρα στην παραλία, τοποθετούμε βόμβες στην τράπεζα Μυτιλήνης, το Οθωμανικό ταχυδρομείο, το πολυτελές ξενοδοχείο Grand Hotel στο θέατρο Eden, στο στρατόπεδο Τοπ Χανέ. Τέλος τοποθετούμε δυναμίτη μέσα σε στοές που έχουμε σκάψει και ανατινάζουμε το μεγαλόπρεπες κτίριο της μεγαλύτερης τράπεζας της πόλης, της Οθωμανικής Αυτοκρατορικής Τράπεζας και τη Γερμανική Λέσχη στην οδό Φράγκων. Θα μας συλλάβουν και θα μας σκοτώσουν όλους μας.

Είμαστε οι καπνεργάτες που στις 9 Μαΐου του έτους του Κυρίου 1936 ξεσηκωθήκαμε ενάντια στα αφεντικά και την αστυνομία. Καταλάβαμε το καπνεργοστάσιο της Κομέρσιαλ (σημερινό εμπορικό κέντρο στην Τσιμισκή και αμερικανικό προξενείο). Βγάλαμε τις μαύρες και τις κόκκινες σημαίες και ζητήσαμε την συμπάρταση όλων των εργατών της πόλης. Οι τσαγκάρηδες, οι ραφτάδες, οι οικοδόμοι, οι μεταλλουργοί, οι αυτοκινητιστές ξεσηκώθηκαν σε απεργίες για συμπάρταση και έγινε πανθεσσαλονικιώτικη απεργία. Σε μια από της συγκεντρώσεις η αστυνομία ανοίγει πυρ και σκοτώνει 8 από εμάς επειδή τάχα εμποδίζουμε την κυκλοφορία. Τότε αρχίζουμε και χτυπάμε τις καμπάνες και αυθόρμητα χιλιάδες κόσμος απ'όλες τις συνοικίες γυναίκες και παιδιά κατεβαίνουν στο κέντρο. Οι χωροφύλακες σκοτώνουν άλλους 4-5 και τραυματίζουν γύρω στους τριακόσιους. Τα πλήθη πετροβολούμε την αστυνομία και τους κλείνουμε στα αστυνομικά τμήματα και στο διοικητήριο. Μερικοί από εμάς, οι αρχαιομαρξιστές, ρίχνουμε το σύνθημα να βάλουμε φωτιά στα τμήματα, να κάψουμε τους χωροφύλακες. Η ηγεσία του κκε δυσανασχετεί με την αυθόρμητη λαϊκή απεργία και θέλει να την αναχαιτίσει. Ο στρατηγός του Γ' σώματος στρατού Ζέππος στέλνει τους στρατιώτες για να μας διαλύσουν, αλλά αυτοί συναδελφώνονται μαζί μας και μας αγκαλιάζουν. Η πόλη έχει περάσει στα χέρια μας. Οι σταλινικοί όμως συμμαχούν με τον Ζέππο για να

28 Απριλίου 1903
ανατινάξη του Guadaluivir
απο τους βαρκάρηδες

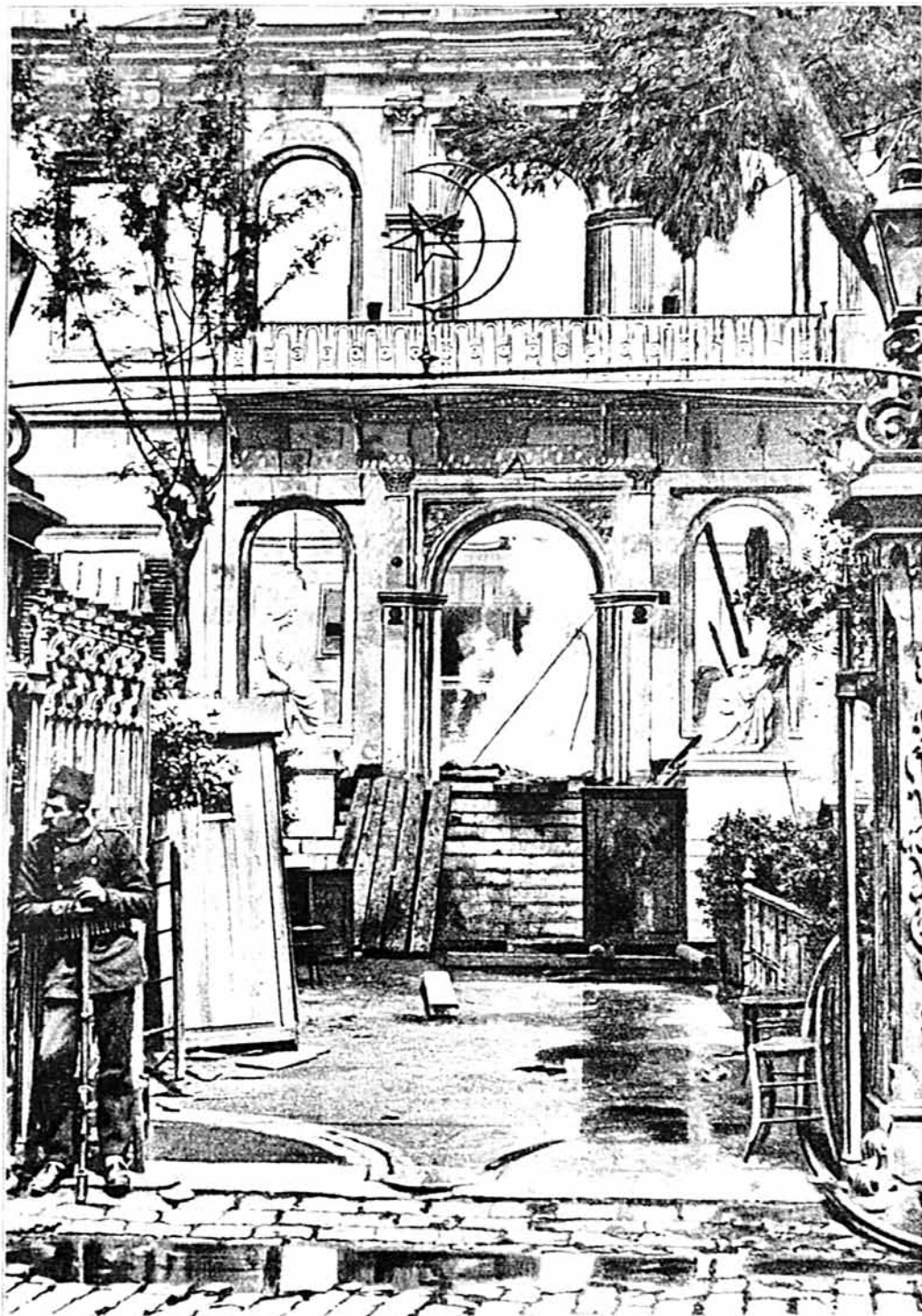

28 Απριλίου 1903
σκίτσο με την ανατίναξη του
τρενου απο τους βαρκάρη-
δες

29 Απριλίου 1903
τα θεμέλια της οθωμανικής
τράπεζας και της γερμανικής
λέσχης μετά την έκρηξη,

29 Απριλίου 1903
δίπλα φωτογραφία
τα θεμέλια της οθωμανικής
τράπεζας μετά την έκρηξη

LA FAÇADE DE LA BANQUE OTTOMANE APRES L'EXPLOSION ET L'INCENDIE

9 Μαΐου 1936

δίπλα φωτογραφία

η πόλη έχει περάσει στα χέρια μας

λήξει η απεργία. Τις επόμενες μέρες φτάνουν στρατεύματα και ιππικό από την Λάρισα τα οποία καταστέλλουν τελικά την απεργία και στέλνουν στην εξορία πολλούς από εμάς.

Διασχίσαμε τον αιώνα της τρέλας και της εκδίκησης και συνεχίζουμε την Πορεία.

Αυτοί, λένε για τους εαυτούς τους ότι είναι καινούργιοι και βαφτίζονται με νέα ονόματα CLOSE UP, EXPO, Μασούτης, IKEA, ΛΑΟΣ, GOUDIES, συνοριοφύλακες, εμπορικό κέντρο Mediterranean, μέγαρο μουσικής, Hyatt Regency Casino δεν μας ξεγελάνε - είναι οι ίδιοι που υπήρχαν από πάντα: ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος και οι γότθοι στρατιώτες που μας έσφαξαν στον ιππόδρομο, οι ευγενείς και οι παπάδες που κύλησαν στο αίμα την κομμούνια των ζηλωτών, οι σταλινικοί και οι χαφιέδες που συμμάχησαν για να καταστείλουν την απεργία των καπνεργατών, ο παλιός κόσμος που ματαιώσε τις εφορμήσεις μας και μας έκοψε κάθε σκάλα για την έφοδο στον ουρανό.

Σήμερα έχουν μια νέα Αυτοκρατορία, επιβάλλουν νέες δουλειές σε όλη την υδρόγειο, παριστάνουν τους κύριους και αφέντες της Γης και της Θάλασσας. Εναντίον τους διαρκώς, εμείς, τα πλήθη, εξεγειρόμαστε μέχρι να έρθει εκείνο το έτος που δεν θα ανήκει σε κανένα κύριο.

άνοιξη 2005 σύνθημα σε τοίχο της κατάληψης Φάμπρικα Υφανέτ

Βιβλιογραφία

- Αγγελίδης Μηνάς «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη» εκδ. συμμετρία Αθήνα 2000
- Αδαμογιάννης Ε., Αυγουστίδου Μ., Κριτσινέλη Ε., Μιχαηλίδης Γ., Στάμελος Κ., Μελέτη Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου της εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχής της Περιαστικής Ζώνης Θεσσαλονίκης και του Π.Σ.Θ. Στάδιο Α'. Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης. Μάιος 2000.
- Αναστασιάδης Γιώργος «η Θεσσαλονίκη στις συμπληγάδες του 20ου αιώνα» εκδ. University studio press Θεσσαλονίκη 2005
- Αναστασιάδης Γιώργος «η μάχη της μνήμης Παραλία – Λιμάνια – Λευκός Πύργος» εκδ. University studio press Θεσσαλονίκη 1997
- Αναστασιάδης Γ. Μαραντζίδης Ν. Κεραμόπουλος Χ. Τατάλας Β. «το εργατικό – συνδικαλιστικό κίνημα της Θεσσαλονίκης – η ιστορική φυσιογνωμία του» εκδ. εργατικό κέντρο – Θεσσαλονίκη πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997 Θεσσαλονίκη 1997
- Βλαστός Θάνος – Μηλάκης Δημήτρης «Πολεοδομία vs Μεταφορές» εκδ. Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας
- Βούγιας Σπύρος «η Θεσσαλονίκη είναι μια πεταλούδα» εκδ. παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1998
- Γερόλυμπου Α, Ν.Καλογήρου, Κ.Καυκούλα, Ν.Παπαμίχος, Β.Χαστάογλου Τυπολογική ανάλυση ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, ΤΕΕ-ΤΚΜ. Πρότυπο σχέδιο ανάπτυξης του ιστορικού εμπορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, 1995.
- Γερόλυμπου Α. «Η ανοικοδόμηση της Θεσσαλονίκης μετά την πυρκαγιά του 1917» University studio press Θεσσαλονίκη 1995
- Γετίμης Παν., Καυκαλάς Γρ (επιμέλεια): «Μητροπολιτική διακυβέρνηση», Ινστιτούτο αστικού περιβάλλοντος και ανθρώπινου δυναμικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2003
- Γεωργόπουλος Αλέξανδρος «Γη – ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης» εκδ. Gutenberg Αθήνα 2000
- Δημητριάδης Αιμίλιος «Φοίνιξ αγήρως – η Θεσσαλονίκη του 1925-35» εκδ. παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1994
- Δώδος Δημοσθένης «οι εβραίοι της Θεσσαλονίκης στις εκλογές του ελληνικού κράτους 1915-1936» εκδ. Σαββάλας Αθήνα 2005
- Ζαφείρης Χρίστος «εν Θεσσαλονίκη 1900 – 1960» εκδ. εξάντας Αθήνα 1994
- Ζαφείρης Χρίστος «Θεσσαλονίκης τοπιογραφία» εκδ. επίκεντρο Θεσσαλονίκη 2006

- Καστοριάδης Κορνήλιος «Η επαναστατική δύναμη της Οικολογίας» Μια συνέντευξη με τον Καστοριάδη Κορνήλιο 1993 μετάφραση Terminal 119 – για την κοινωνική και ατομική αυτονομία Θεσσαλονίκη 2006
- Καυκαλάς Γ. – Γιαουτζή Μ. «η πόλη στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα» εκδ. Οδυσσεάς Αθήνα 1977
- Καυκαλάς, Θεσσαλονίκη, Μείωση της μονοκεντρικότητας στο πολεοδομικό συγκρότημα και ο ρόλος του τριτογενούς τομέα, Α.Π.Θ. Τομέας Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Υ.Π.Ε. ΧΩ.ΔΕ. ΟΡΘΕ, 1997
- Κοτιώνης Ζήσης «η τρέλα του τοπου – αρχιτεκτονική στο ελληνικό τοπίο» εκδ. Εκκρεμές Αθήνα 2004
- Κύρτσης Αλέξανδρος – Ανδρέας «Κωνσταντίνος Δοξιάδης – κείμενα – σχέδια – οικισμοί» εκδ. Ίκαρος Αθήνα 2006
- Κωτόπουλος Τριαντάφυλλος «η Θεσσαλονίκη στο έργο των θεσσαλονικέων πεζογράφων» εκδ. Κώδικας Θεσσαλονίκη 2006
- Λαζαρίδης Παντελής «η εμπορευματοποίηση της ποιότητας – η κοινωνική λειτουργία της τέχνης και της αρχιτεκτονικής» εκδ. παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1979
- Μέγας Γιάννης «οι βαρκάρηδες της Θεσσαλονίκης - η αναρχική βουλγάρικη ομάδα και οι βομβιστικές ενέργειες του 1903» εκδ. τροχαλία 1994
- Μοδινός Μιχάλης «Η αρχαιολογία της ανάπτυξης» Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 1996
- Μοδινός Μιχάλης «το παιχνίδι της ανάπτυξης» εκδ. τροχαλία Αθήνα 1993
- Μοδινός Μιχάλης «μύθοι της ανάπτυξης στους τροπικούς» εκδ. στοχαστής Αθήνα 1986
- Μοδινός Μιχάλης – Ευθυμιόπουλος Ηλίας «η βιώσιμη πόλη» εκδ. στοχαστής / ΔΙΠΕ Αθήνα 2000
- Μοδινός Μιχάλης – Ευθυμιόπουλος Ηλίας «οικολογία και επιστήμες του περιβάλλοντος» εκδ. ΔΙΠΕ Αθήνα 1998
- Μπεναρόγια Αβραάμ «η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου» εκδ. Ολκός Αθήνα 1975
- Μπίθας Κ.Π. «Βιώσιμες Πόλεις» εκδ. τυπωθήτω Αθήνα 2001
- Νεχαμά Ιωσήφ (Ριζάλ Π.) «Θεσσαλονίκη η περιπόθητη πόλη» εκδ. Νησίδες 1997
- Παπαμίχος Νίκος (επιστ. υπεύθυνος), Η Θεσσαλονίκη στον 21ο αιώνα. Ανάπτυξη, περιβάλλον, πολιτισμός. Συμβολή στην εκπόνηση του Στρατηγικού Σχεδίου, ΟΡ.ΘΕ. 1995.
- Σερέφας Σάκης «Θεσσαλονίκη – μια πόλη στη λογοτεχνία» εκδ. Μεταίχμιο Αθήνα 2002
- Σερέφας Σάκης «Θεσσαλονίκη σε πρώτο πλάνο» εκδ. Μ. Τουμπής Αθήνα 2005
- Ταμτάκος Γιάννης «αναμνήσεις μιας ζωής στο επαναστατικό κίνημα» εκδ. κύκλοι αντιεξουσίας Θεσσαλονίκη 2003

Τομανάς Κώστας «οι πλατείες της Θεσσαλονίκης μέχρι το 1944» εκδ. νησίδες Θεσσαλονίκη 1997

Τσιούμας Στέργιος «μια ανήσυχη βόλτα – φωτογραφίες από τη Θεσσαλονίκη του 70» εκδ. Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2006

Τσαντίλης Κώστας «η επιδίωξη της αξιοβίωτης πόλης» εκδ. πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας Λάρισα 2001

Φουντανόπουλος Κώστας «Εργασία και εργατικό κίνημα στη Θεσσαλονίκη – 1908-1936 ηθική οικονομία και συλλογική δράση στο μεσοπόλεμο» εκδ. Νεφέλη Αθήνα 2005

Χασιώτης Λουκιανός «η ανατολική ομοσπονδία – δυο ελληνικές φεντεραλιστικές κινήσεις του 19ου αιώ-να» εκδ. Βάνιας Θεσσαλονίκη 2001

Ιστορικό αρχείο προσφυγικού ελληνισμού «η καλαμαριά στο μεσοπόλεμο (1920-1940) πρόσφυγες-δημιουργώντας τη νέα πατρίδα» εκδ. university studio press Θεσσαλονίκη 1998

Σύλλογος Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Βόρειας Ελλάδας «Θεσσαλονίκη στους χάρτες» εκδ. Σύλλογος Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Βόρειας Ελλάδας 1985

Νόμος 1561 της 5/6.9.85. Ρυθμιστικό σχέδιο και πρόγραμμα προστασίας περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης

Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία

Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό

Εθνικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2007-2013

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας-Θράκης 2007-2013.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013, ΥΠΕΧΩΔΕ, Μάρτιος 2007

Μητροπολιτική Διακυβέρνηση στην Ευρύτερη Περιοχή Θεσσαλονίκης 2002

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κ. Μακεδονίας (2000-2006)

Στρατηγικό κι επιχειρησιακό σχέδιο για το πράσινο στη Θεσσαλονίκη 2006

Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου

«Μητρόπολη Νοτιοβαλκανικού Τύπου» Μητροπολιτικά Συμβούλια, 2003

ΥΠΕΧΩΔΕ «η Ελλάδα – οικολογικό και πολιτιστικό απόθεμα – δεδομένα – δράσεις – πρόγραμμα για την

προστασία του περιβάλλοντος» εκδ. ΥΠΕΧΩΔΕ Αθήνα 1995

Agamben Giorgio «Homo sacer κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή» εκδ. scripta Αθήνα 2005

Agamben Giorgio «Βεβηλώσεις» εκδ. Άγρα 2006

Bookchin Murray « προς μian απελευθερωτική τεχνολογία» εκδ. διεθνής βιβλιοθήκη Αθήνα 1979

Bookchin Murray « τα όρια της πόλης – η διαλεκτική της ιστορικής ανάπτυξης των πόλεων» εκδ. ελεύθερος τύπος Αθήνα 1979

Guattari Felix «Οι τρεις Οικολογίες» εκδ. Αλεξάνδρεια Αθήνα 1991

Geronimo «Μπουρλότο και Φωτιά» η ιστορία των γερμανών αυτόνομων εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα Αθήνα 2001

Latouche Serge «Να τελειώνουμε μια για πάντα με την ανάπτυξη» www.eyrhoia.agaiο-net.gr

Lefevre Henry «δικαίωμα στην πόλη - χώρος και πολιτική» εκδ. παπαζήση Αθήνα 1977

Negri Toni «Βιοπολιτική και Αντιεξουσία» εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα Αθήνα 2001

Mazower Mark «Θεσσαλονίκη η πόλη των φαντασμάτων Χριστιανοί, μουσουλμάνοι και εβραίοι, 1430-1950», εκδ Αλεξάνδρεια 2006

Virno Paolo «Δεξιοτεχνία και επανάσταση» εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα Αθήνα 2002

Virno Paolo «Γραμματική του Πλήθους» εκδ. Αλεξάνδρεια – Οδυσσεάς Αθήνα 2007

